

ΠΑΝΩΡΑ

ΕΠΤΕΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

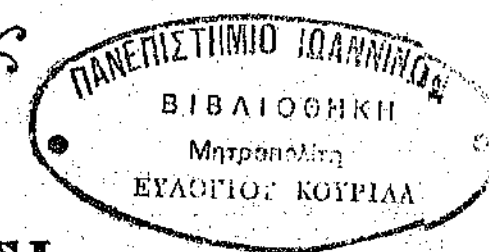
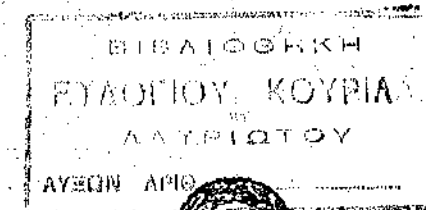
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΕ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ

Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ, Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ, Ν. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ, κλπ.

ΤΟΜΟΣ ΕΒΔΟΜΟΣ.

ΑΠΟ ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1856 ΜΕΧΡΙΣ ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1857.

ΑΘΗΝΗΣ,

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΠΑΝΩΡΑΣ,

1857.

ΠΑΝΩΡΑ.

1 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ, 1856.

ΤΟΜΟΣ Ζ΄.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 157.

Π Ε Ρ Ι
ΤΩΝ ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑ ΑΚΑΔΗΜΙΩΝ
ΚΑΙ ΤΩΝ
ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΑΥΤΑΙΣ ΛΟΓΙΩΝ (*).

...✽...✽...

Ἐπειδὴ μόνον διὰ τὸ πρεβεῖον, τὸ ἀζηλον
ἐκεῖνο τῆς ἡλικίας προνόμιον, ἤξιόθη, ὡ φιλομα-

(*) Ἡ ἀνωτέρω Πραγματεία, ἀναγνωσθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου
Κ. Α. Μουσχοῦδου τῇ 6 Ὀκτωβρίου 1846 ἐνώπιον τῆς ἐν Κερκύρᾳ
ἐταιρίας τῶν φιλομαθῶν, ἥτις διαρκέσασα τεσσαράκοντα ἔτη δι-
λύθη πρὶς δευτέρῳ δημοσιεύεται ἐνταῦθα οὐ μόνον ἕνεκα τῆς
σπουδαιότητος αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ διότι ἐκδοθεῖσα τότε ἐν ἐλάχιστοις
ἀντιτύποις, δὲν ἰγνέτο, ὡς ἴδαι, γινώσκῃ πρὸς τὸ Πανελλήνιον.
Πάν ἔργον ἀνακαλοῦν τὴν ἐν χρόνῳ δουλείᾳ καὶ σκότῳ παιδείαν
καὶ τοῖς ὅποις αὐτῆς ἀγῶνας τῶν πατέρων ἡμῶν, εἶναι πολέμιον
εἰς τὰ τέκνα αὐτῶν, καὶ μάλιστα δεῖν εἰρευνᾶται καὶ δημοτυ-
ματίζεται ὑπὸ ἀνδρὸς οἷος ὁ Κ. Α. Μουσχοῦδου.

θεῖς ἑταῖροι, τῆς τιμῆς νὰ προσδρεῖω ὑμῶν, καὶ
ὁ λόγος μου λοιπὸν ἐμελλεν, ὡς ἂν προεισάδῃον τῶν
ὑμετέρων, νὰ προκαλέσῃ πρῶτος τὴν φιλομαθίαν
ὑμῶν, ἀναγκαῖον ἦτο, ἐν ᾧ προτερεῖται τῶν ἄλλων
κατὰ τὴν τάξιν, νὰ μὴ ᾖναι ἔσχατος αὐτῶν κατὰ
τὴν ἀξίαν. Ἀλλ' εἰς σοφὴ εἶναι ἡ βῆσις.

« Ἀρχομένου δ' ἔργου, πρόσωπον

» γρή θέμεν τηλαυγές. »

ἐπίσης ἀληθές εἶναι ὅτι ἐγὼ μὲν ἐλάχιστον πάντων,
ὀλίγοι δὲ καὶ ἄλλοι δύνανται εὐλόγως νὰ κανχη-
θῶσιν ὅτι κατήρξαντο τοῦ ἔργου,

« Χρυσείας ὑποστάσαντες εὖ-

» τειχεῖ προθύρῳ θαλάμου

» κίονας. »

Καὶ οὕτω δὲ μεγίστην ἔχω παρηγορίαν τὴν συναι-
σθησιν ὅτι οὐ θυμῷ υπεραισχύσεως ἰκαγότητος
φρόνημα, ἀλλ' ἀπαραιτήτου καθήκοντος ἀναγκαῖα
ἐκπλήρωσις ἵσχυσε νὰ κινήσῃ τὴν γλώσσάν μου,
καὶ ὅτι τῶν λόγων μου ἡ ὑπόθεσις βέλει φανῇ
τοῦλάχιστον κατάλληλος πρὸς τὴν αἰσίαν ταύτην
περίστασιν, καθ' ἣν τὸ πρῶτον ἡ ἑταιρία τῶν

φιλομαθῶν συνέχεται σήμερον μετ' ἀδελφικῆς ἀγάπης ὡς ἂν πρὸς ἀρίστους αἰωνισμοὺς τῆς πατρίδος καὶ εἰρηνοφόρου Ἀθηνᾶς, μακρὸν τινα καὶ τῆς ὕψους ἡμῶν ἀξίον βίον ἐπαγγελλομένη.

Ἐπειδὴ δὲ πάντοτε καὶ πρὸς πάντας ἡδιστον ἄκουσμα εἶναι τὰ τῶν προγόνων, ἐνόμισα ὅτι ἠθέλητε καὶ ὑμεῖς εὐαρεστηθῆ ἀκούοντες ἐὰν καὶ ἀλλοτε ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἡ φιλομάθει, ἐν ᾗ διέκειτο πολλῶν τὰς ψυχὰς, κατέτεινεν ἅμα καὶ πρὸς τὴν τέλῃ τὰς προσπάθειάς.

Ὅχι ὀλίγον εὐφυνῶν ἀνδρῶν ὑπῆρξε μήτηρ ἡ Κέρκυρα κατὰ τὴν δεκάτην ἑκτὴν ἑκατονταετηρίδα, καὶ, ἵνα τὰλλα σιωπήσωμεν, ἔτι καὶ νῦν μετ' ἐκείνου μνημονεύονται τὰ ὀνόματα Ἀντωνίου τοῦ Ἐπαύρου, Νικολάου τοῦ Σοφικανοῦ, Νικολάου τοῦ Πέτρου, Μανθάλου τοῦ Λαβάρη, Ἀνδρονίκου τοῦ Νουκίου, καὶ τὰ συγγράμματα αὐτῶν μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων ἐξεδόθησαν ὅχι μόνον ἐν Ἑνετίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν Ρώμῃ καὶ ἐν Λαυδίᾳ καὶ ἐν Νουρμπεργῇ καὶ ἐν Λονδίῳ. Μετὰ δὲ τῶν Ἰονίων, καὶ τὸ Πανελλήνιον, εἰς τοῦ ὁποίου τὰς τόχας ἐμελλεν ἡ Κέρκυρα νὰ ἔχῃ πάντοτε ἐπιρροὴν ἰσχυράν, δὲν δύναται νὰ μὴ καύσῃ θυμίαμα ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Θωμᾶ Φλωγγίνου, ὅστις πολλὰ καὶ μεγάλα εὐεργετήσας τὸ ἔθνος, διέταξε προσέτι, μεσοῦσας τῆς δεκάτης ἐβδόμης ἑκατονταετηρίδος, τὴν καθίδρυσιν τοῦ φροντιστηρίου ἐκείνου, ἐνθα τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας τὸ ἱερὸν πῦρ ἐρρουρήθη, καὶ ὅθεν σπυρθεῖται μὲν κατὰ πρότον, ἔπειτα δὲ καὶ φῶς ἐξέλαμψε τηλαυγέστερον διασκαδάζον πολλαχού τῆς δουλείας τὸ σκότος.

Θαλλερὰν ἔτι διασώζουσα τοῦ παραλθόντος τὴν μνήμην, ἐπὶ δὲ τοῖς παρούσι σεμνυνομένη ἡ Κέρκυρα, εἶδε τῷ 1656 καθισταμένην ἐν αὐτῇ ἀκαδημίαν, πρῶτοφανὲς παρ' ἡμῖν καθίδρυμα, ἥτις ἐκλήθη τῶν Ἐκσηφαλισμένων (degli Assicurat), καὶ εἶχεν ἐπίσημον δύο βράχους, καὶ ὑπεράνω πτηνὸν λέοντα ἐν ἀέρι ταλαντευόμενον μετ' ἐπιγραφῆς his semper, αἰνυτομένη, ὡς φαίνεται διὰ τὰ τοῦ ὀνόματος καὶ τοῦ συμβόλου τὴν ἰδίαν πατρίδα, ἥτις πᾶσαν τὴν σωτηρίαν αὐτῆς ἀπειλουμένην τότε ὑπὸ τοῦ φοβεροῦ τῆς σοφίας καὶ τῆς Ἑλλάδος ἐλθροῦ, ἀνετίθετο εἰς τὴν δικόφρον αὐτῆς ἀνρόπολιν καὶ τὴν ἐπιστρέφοντα κραταῖον λέοντα, καὶ ἔβλεπε λοιπὸν ἐξσηφαλισμένον τὸν ἀτάραχον βίον, ἐν ᾧ καὶ μόνῳ ἐπιδίδουσι τὰ εἰρηναῖα καὶ τερπνὰ τῶν Μουσῶν ἐπιτηδεύματα. Τριάκοντα ἦσαν κατ' ἀρχὰς οἱ συγροτούντες τὴν ἀκαδημίαν ταύτην, ἐν οἷς μὲν τὰς ἱερωνύμους ἐτέλουν, οἱ δὲ τὴν ἱατρικὴν, καὶ ἄλλοι τὴν ἐπιστήμην τῶν νόμων ἐθεράπευον. Ἦσαν δὲ μετὰ τῶν πολιτῶν ἀναμειγνύμενοι καὶ ξένοι, ἐν ὅσῳ ἡδύνατο νὰ καλῶνται οἱ ὑπῆκοοι κρᾶτους ἀπὸ τριχασίων ἢ δὲ ἑτῶν κυβερνῶντος τὴν νῆσον, καὶ ἐν τῇ παιδείᾳ οἱ μύσται, μίαν συναποτελοῦντες αὐτόνομον πολιτείαν καὶ εἰς ἐνὶ περὶ καὶ καθυλικώτατον θεσμὸν, τὴν ἀνάγκην τοῦ ἀνθρώπου γένους, δὲν ἦσαν ἅμα καὶ πολιταὶ ἰσότητοι, ὅποιον ἔπρεπε ἂν ἦναι αὐτῶν ἡ γενέθλιος χώρα.

Πλὴν ἐνὸς εἰδυλλίου ἰταλιστὶ παποιημένου ὑπὸ ἀνωνύμου τινός, ὅστις, ἐπιγραφόμενος Ἀκαδημαϊκὸς ἐκσηφαλισμένος Κερκύρας (Academico assicurato di Corfu), ἐπαινέει τῷ 1672 τὴν ὑπὸ Ἀνδρέου τοῦ Μαρμαρᾶ συντεταγμένην ἱστορίαν, ἥς καὶ πρόκειται τὸ εἰδυλλιον τοῦτο, οὐδὲν ἕτερον τῆς ἀκαδημίας ταύτης μνημόσυνον διεσώθη. Ἰσως δὲ καὶ οἱ ἄλλοι αὐτοῦ συντάκται, ἀγόμενοι ὑπὸ τῆς ἐπιγραφῆς περὶ τοὺς λόγους αἰρέσεως τοῦ αἵματος ἐκείνου, καὶ πολὺ πλέον τοῦ ὠφελήμου θηρεύοντες τὸ τερπνόν, ἡγάπων νὰ ἐξασκῶσι τὸν κάλαμον εἰς ποιητικὰς μελέτας, παρέχοντες, ἀντὶ τῆς ἀπὸ καρπῶν ὠρίμων εὐχύμου τροφῆς, χλοερὰ φύλλα καταθέλλοντα εὐφροσύνης τὸν ὄφθαλμόν. Ἀλλ' ἐν ἀγνοίᾳ τῶν ἔργων τῶν Ἀκαδημαϊκῶν τούτων, θέλομεν τουλάχιστον ἐρευνᾶσαι τίνες καὶ ποῖα ἔχον κατέλιπον εἰς ἡμᾶς τῆς οἰκιστικῆς αὐτῶν ἱκανότητος.

Ἦτο λοιπὸν ἐν γένει ἡ Ἐταιρία τῶν ἐκσηφαλισμένων ἀνάλογος πρὸς τὴν κατάστασιν τοῦ αἵματος ἐκείνου. Πρῶτα γὰρ αὐτῆς ἐργημάτισε τὸ πρῶτον μοναχὸς τις Γρηγόριος Γρίττης, διδάσκαλος, ἐκ τοῦ ἐρημιτικοῦ τάγματος τοῦ ἱεροῦ Λύγουστίου, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἤδη καθιδρυθῆ ἀπὸ τοῦ 1399 ἐν τῷ μοναστηρίῳ τῆς Βυαγγελιστρίας, κατ' αἵτησιν Πέτρου τινός στρατάρχου, ὅστις καὶ τὸν ναὸν ὠκοδόμησε. Καὶ τὰ μὲν χρονικά τῆς ἰταλικῆς γραμματικῆς οὐδὲν λέγουσι περὶ τοῦ μοναχοῦ τούτου, ἀλλ' ἐκ τῆς προσήγορας τοῦ διδασκάλου ἦν αὐτὸς ἐπιγράφεται, συμβαλλόμεθα τὴν περὶ τὰ Λατινικὰ ἢ τὴν θεολογίαν ἱκανότητα τοῦ ἀνδρός, καὶ νομίζομεν λοιπὸν ὅτι διὰ ταύτην, ἂν ἔχῃ διὰ τὴν ἐξ εὐπατριδῶν αὐτοῦ καταγωγὴν, μαρτυρουμένην ἄλλως ἐκ τοῦ ἐπωνύμου, ἡξιώθη τῆς τιμῆς τοῦ προεδρεύειν τῆς ἀκαδημίας. Πρῶτοι δὲ αὐτῆς λογοκρίται ὑπῆρξαν Νικόλαος Καρτάνος, Σπυρίδων Ἀλταβίλλας καὶ Παναγιώτης Ἰουστινιανός. Γραμματεὺς δὲ Δημήτριος Ῥίχκας. Ἡ διαστέλλουσα τὸ ὄνομα τοῦ Καρτάνου ἱπποτικὴ ἐπὶ κλησίᾳ, ἡ κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους μετὰ πλείονος φειδοῦς καὶ μᾶλλον κατ' ἀξίαν προσνεμομένη, δύναται νὰ ληρῇ ὡς ἱκανὸν τεκμήριον ὅτι ὁ ἀνὴρ οὗτος ὑπῆρξεν εἰς τῶν ἀγαθοεργῶν τῆς πατρίδος εἰς ἣν καὶ οἱ ἄλλοι ἀναμφισβότως ὑπερέτησαν, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τῶν δημοσίων ἐγγράφων. Ἐν δὲ πρῶτιστον παντὸς ἀνθρώπου καθήκον εἶναι ὅχι μόνον νὰ διδάγῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ πράττῃ ὡς εἰς πολίτην. προσήκει, μὴδὲ ὑπὸ ῥαθυμίας ν' ἀποποιῇται τὴν ὑπερτέλειαν αὐτοῦ εἰς τὴν πατρίδα, ἢ τάνάπαλιν ὑπὸ φιλοδοξίας νὰ σπουδαρχῇ, ὁ προσερχόμενος τότε εἰς τὰ δημόσια παρεῖχε βέβαια τῆς φιλοπατρίας αὐτοῦ ἐναργεστέραν ἀπόδειξιν, καθ' ὅτι ἀμολοῖ ἦσαν τὰ ὑπουργήματα, ἂν καὶ πρὸς καιρὸν καὶ ἐκ περιόδου μετὰ πολλῆς διενεμοντο ἐπιχειρήσεις.

Ὁ Ἀλταβίλλας ἐπαινέται καὶ ὡς ἔσχατος ἱατρός· ἀλλ' ἀρηπάσθη τοῦ βίου ὑπὸ οἰκτροτάτου συμῆαντος· διότι μικρὸν μετὰ τὴν καθίδρυσιν τῆς ἀκαδημίας τῷ 1655, συνετρίβη ὑπὸ τὰ κακὰ πτώματα, τὰ ἐκ τοῦ ἐμπόρου πυρίτου

θήκης τινός τοῦ παλαιοῦ φρουρίου προξηγνηθέντα.

Εἰς τὸν Ἰουστινιανὸν φαίνεται ὅτι ἐνίοτε προσεμεδίωκεν αἱ Μοῦσαι· τεκμήριον δὲ τὰ φάρια αὐτοῦ τῶν ὁποίων ἐν δύναται νὰ θεωρηθῇ καὶ ὡς ἱστορικὸν ὑπόμνημα. Τὰ λείψανα τῆς ἀρχαίας τῶν Κερκυραίων πόλεως, ἂν αἱ Κορινθιακαὶ τέχναι εἶχον πάλαι ποτὲ κατακοσμήσει πολυτελῶς, διὰ τὰς πολλὰς τῶν ἱεθῶν κατεργασίας, καὶ διὰ τοὺς συντινάξαντας τὴν νῆσον βίαιοτάτους σεισμούς, ἔτι δὲ καὶ διὰ τὴν αὐθόρμητον εἰς ἀσφαλεστέρην χώραν μεταναστεύειν τῶν κατοίκων, φευγόντων ἅμα καὶ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν βαρβάρων καὶ τὰς ἐκ θαλάσσης ἀδικόπους τῶν πειρατῶν ὕβρεις, ἐκείνῳ ἤδη ἐκ πολλοῦ κατῆρημένα. Ἦγειρον δὲ τότε οἱ Ἑνετοὶ, ὅχι μόνον εἰς ὑπεράσπισιν τῆς νήσου ἀλλὰ καὶ πάσης ἐν γένει τῆς χριστεπωνύμου πολιτείας, τὸν πελώριον ἐκείνον προμαχώνα, ὅπου ἐμελλε νὰ θρασυθῇ τέλος τῶν Ὀθωμανῶν ἡ μηχανικὴς ὁρμή. Ὅθεν, ἐπειδὴ τῇ ἀνάγκῃ καὶ θεοὶ πειθόνται, τὰ ἐρείπια ταῦτα, τὰ ὅποια, ὡς ἂν ὅσα τελευτήτος γίγαντος κατεπλήρουν μέγα τοῦ ἐδάφους διάστημα, ἡ καταρρυμένα ὑπὸ τοῦ χρόνου εἰς τὰ σπλάγχχνα τῆς γῆς διεσπρόντο, ἐκουσίως ὑπὸ τοῦ κοινοῦ παρεχρήθησαν τῷ 1675 εἰς τὴν πολιτείαν, καὶ ἐκοσι λοιπὸν χιλιάδες μεγάλων τετραγώνων μαρμάρων ἐχρησίμευσαν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τῶν ὀχυρωμάτων ἐκείνων, τὰ ὅποια, θυμαστὸν τῆς στρατιωτικῆς ἀρχιτεκτονικῆς ἔργον, διηγείραν τὴν ζηλοτυλίαν καὶ τὴν πάλιν ἰσχυρὴν ἐραμίλλαν, καὶ ποτὲ μὲν λυπηρῶν, ποτὲ δὲ εὐφροσύνης ἀποτελεσμάτων ἐγγένετο πρόξενον εἰς τοὺς Ἰονίους. Ἐκ τοῦ τοῦ ἑλκεῖ τὴν ὑπόθεσιν ἡ μοῦσα τοῦ Ἰουστινιανοῦ.

Ἄλλ' οὐτ' αὐτοῦ, οὐτ' ἄλλου τινός τῶν εἰρημένων ἀκαδημαϊκῶν διαμένει ἔτι ἔγνος ἕτερον τῆς περὶ τοὺς λόγους αὐτῶν ἱκανότητος. Καὶ οὐδὲν θαυμαστόν· διότι ἡ ἡμετέρα πόλις, ἐνδεὲς οὖσα τότε καὶ τυπογραφίας καὶ ἄλλων ἔτι κοινοτέρων χειροτεχνιῶν, ὥσπερ κινδυνεύει τῆς ὑπολήψεως τῶν συγγραφέων, δὲν παρέσχεεν εἰς τὰ ἔργα αὐτῶν πρόχειρον δημοσιεύσεως μέσον, οὐδ' εἶχεν ἔτι τοσοῦτον παραλυθῆ ὁ χαλινὸς πάσης συστολῆς, ὥστε ἐκαστος ὑπὸ θρασείας τινός μεγαλοφροσύνης νὰ ὑπολαμβάνῃ καὶ τοὺς λόγους καὶ τὰ τυχόντα αὐτοῦ ἐνθυμήματα, ἀξία νὰ διαπέμπωνται εἰς τοὺς μακρὰν ἀπωκισμένους ἢ εἰς τὰς γενεὰς τῶν ἐπερχομένων, καὶ τοσοῦτον ἔτι ἐδύνατο ἡ προσωπικὴ ἐκάστου ἀξιοπρέπεια, ὥστε εἰς αὐδέναι εἶχεν ἐπέλθει ποτὲ ἡ ἰδέα νὰ μεταχειρισθῇ τὸν τύπον ὥσπερ τοὺς χειραγωγούντας αὐτοὺς οἱ τυφλοὶ ἐπαῖται, οἵτινες δι' ἐκείνων θυροκοπούντες προσαιτοῦσι τὸν ὄσολόν, μισθὸν τοῦ κακοφώνου καὶ ἐκμελοῦς αὐτῶν ἄσματος.

Μετὰ ἐκοσίον ἔτη ἀπὸ τῆς καθιδρύσεως τῆς ἀκαδημίας μνημονεύουσιν αὐτῆς ὁ τε ἰάκωβος ὁ Σπῶν καὶ Γωόργιος ὁ Οὐήλερος (Wheler), ὁ μὲν Γάλλος ὁ δὲ Ἀγγλος, οἵτινες ἐπεσκέψαν τὴν νῆσον, καὶ πολλὰ διαφέροντες ἀμφοτέρω τῆς ἀγέλης τῶν περιηγητῶν, πολλὴν δὲ ἔχοντες ἅμα καὶ ποικίλην παιδείαν, εἰδείχθησαν ἐνταυτῇ καὶ παρατηρηταὶ ἀ-

κριεῖς καὶ κριταὶ συνετοὶ καὶ ἀμερόληπτοι. Τοσαῦτα δὲ περὶ τῆς πατρίδος ἡμῶν καὶ μετεῖναις τοσαύτης ἐγράψαν ἡ ἐντιμὸς τῶν ἀνδρῶν τούτων συνῶρις, ὅχι μόνον τὰ δῶρα ἐκθειάζουσα, ὅσα ἡ φύσις ἐπεδωκίλευσεν, ἀλλὰ καὶ τὴν φιλοφροσύνην καὶ τὴν παιδείαν ἐπαινοῦσα τῶν πολιτῶν, ὥστε οἱ λόγοι αὐτῆς ὡς ἂν ἀψευδστάτων καὶ ἀνυπόπτων μαρτύρων, πολὺ καὶ σήμερον ἔχοντες τὸ ἀξίωμα ἐνώπιον τῶν ἀρίων καὶ ἐνδόξων ἐθνῶν, τὰ ὅποια, διὰ τὴν ἀμυχὸν τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων φορὰν, περιήλθον ἐκ διαδοχῆς εἰς τὴν δυναστείαν τῆς νήσου, δύνανται ν' ἀποδείξωσι ὅτι οὐδέποτε ἡ Κέρκυρα οὔτε ἀπῆλλοτρίωσεν, οὔτε ἀπέστησεν ἐαυτὴν ἀπὸ τῆς παιδείας.

Ἀναφέρουσι δὲ οἱ συγγραφεῖς οὗτοι καὶ τινες τῶν ἡμετέρων ἀκαδημαϊκῶν, οἷον τὸν διδάκτορα Ἰουστινιανόν, περὶ οὗ διελάβομεν ἀνωτέρω, καὶ τὸν διδάκτορα Λουπινᾶν, ἀμφοτέρους μεγάλως εὐδοκίμουντας ἐν τῇ πόλει καὶ τὸν ἱατροδιδάκτορα Νικόλαον Βουλγαριν ἄκρον θεολόγον καὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἐγκρατέστατον καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ πρωτοπαπᾶν τότε, νέον δὲ ἔτι τὴν ἡλικίαν, εἰδήμονα τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Λατινικῆς γλώσσης· καὶ τὸν ἱπποτὴν Μαρμαρᾶν, κτήτορα συλλογῆς τινος ἀρχαίων νομισμάτων, ὧν τὰ πλείστα πατρία, καὶ συγγραφεῖα τῆς ἱστορίας τῆς Κερκύρας· καὶ τὸν διδάκτορα Σπυρίδωνα Λύλιον τὴν Νάβιφρον, κτήτορα καὶ τοῦτον μικρὰς τινος συλλογῆς νομισμάτων, ἐμπαισάτων δὲ τῶν ἀρχαιοτήτων ἐραστὴν καὶ τοὺς ξένους περιηγητὰς μετὰ πλείστης περιποιούμενον φιλοφροσύνης· καὶ τὸν διδάκτορα Καπέλλον, ὅστις, καὶ τοι νεώτατος, κατέχεν ἐντελὲς τὴν νομικὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν φιλολογίαν, καὶ συνέταττε τότε λεξικὸν τῆς καθολικουμένης Ἑλληνικῆς, τῆς Λατινικῆς καὶ ἰταλικῆς γλώσσης πολὺ πλουσιώτερον τῶν μέχρις ἐκείνου δημοσιευθέντων.

Ἄλλ' ἐπειδὴ περὶ τῶν ἡμετέρων

« αἰσχροὺν σιωπῶν, τοὺς ἔκτους δ' ἔβην λέγειν, » ἀναγκαῖον εἶναι νὰ προστεθῶσιν ἐγκαῖθα ὀλίγα τινὰ εἰς ἐπιβεβαιώσιν τουλάχιστον θῶον ὁ Σπῶν καὶ ὁ Οὐήλερος ἐγράψαν. Νικόλαος λοιπὸν ὁ Βουλγαρὶς γεννηθεὶς τῷ 1634, εἶχε πολλὴν τὴν Λατινικὴν, πλείστην δὲ τὴν Ἑλληνικὴν παιδείαν. Ἀπελθὼν εἰς Παταβίον ἐσπούδασε περὶ τὴν φιλοσοφίαν καὶ ἰδίως τὴν ἱατρικὴν, ἐφ' ἣ καὶ ἡξιώθη τοῦ στεφάνου τῆς Ἀκαδημίας. Ἐπανελθὼν δὲ εἰς τὴν πατρίδα, ἐδημοσίευσεν διὰ τῶν ἐν Ἑνετίᾳ πιστηρίων τῷ 1679 τὴν Ἐκθεσιν τῆς ἀπὸ Κονστακτινουπόλεως ἀνακομιδῆς τοῦ λειψάνου τοῦ θαυματουργοῦ προστάτου ἡμῶν, καὶ περὶ τοῦ πῶς ἡ τῶν Βουλγαρῶν οἰκογένεια ἰταλιστὶ εἰς ἴσιν. Ἐγράψε δὲ καὶ τὰς Δείας καὶ ἱερὰς ἀκολουθίας τῶν πολιούγων καὶ προστάτων τῆς πόλεως καὶ νήσου Κερκύρας, ἦσαν Σπυρίδωνος τοῦ θαυματουργοῦ, Ἰάσωρος καὶ Σωσιπάτρου τῶν Ἀποστόλων μετὰ Κερκύρας τῆς παρθενομάρτυρος, καὶ

Προσέλκυσε μητροπολίτου, Έρετ. αχρό, εις 4ον. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο εἶναι δαίγμα τῆς πολλῆς τοῦ ἀνδρός κακότητος· περὶ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ τὸ ἐκκλησιαστικὸν μέλος. Ὅστις δύναται νὰ αἰσθανθῇ πόσον ἔχει τὸ ἡδὺ καὶ τὸ σεμνὸν ἐνταυτῇ ἢ πρὸς τὴν θρησκείαν ἀφοσιώσις καὶ ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν πατρίδα, καὶ πόσον αὐταὶ ἀμοιβαίως συνεπιτυγχάνονται ἐμπνέμεναι, οὕτως εἰπεῖν, εἰς ἀλλήλους καὶ ταυτιζόμεναι, θέλει ἀναμφιβόλως ἐπαινέσει τὸν Βουλγαριν, ὅστις, πειθόμενος εἰς τὸ ἀρχαῖον ἐκεῖνο παράγγελμα, *Τίμα τὸ δαιμόνιον αἰ μέν, μάλιστα δὲ μετὰ τῆς πόλεως*, ἔλαβεν ὑποθέσεις τῶν λόγων καὶ μελογραφεῖν αὐτοῦ τοὺς τε ἀποστόλους τοὺς κομισάντας πρὸς ἡμᾶς τὸ φῶς τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ τοὺς μάρτυρας τοὺς πιστώσαντας αὐτὸ διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος, καὶ τοὺς ἐπισκόπους τοὺς διὰ τῆς ἀρετῆς αὐτῶν ἀναφλέξαντας τὰς καρδίας ἡμῶν καὶ πρὸς τὴν ἀγάπην αὐτοῦ ἐπαγγέλλοντας. Πολλὸ δὲ μᾶλλον θέλει ἐπαινέσῃ τὸν ἄνδρα, καθ' ὅσον ὑπὸ συνεισφοράς βουλῆς ἐκπούδαζε διὰ τοιούτων μέσων νὰ διαθέσῃ τοὺς προσέχοντες τὸ ἐπικρατοῦν δόγμα πρῶτον καὶ εὐμενέστερον πρὸς τὸ θρησκειακὸν τῶν ὑπηκόων, ἐξ ὅς προήλθον οἱ ἐκλεκτοὶ τοῦ Κυρίου, εἰς τοὺς ὁποίους καὶ οἱ Ἀντικατοὶ ὁμοίως καὶ τιμὰς παρέχον καὶ θυσιαστήρια ἱδρουν. Ἐγραψε προσέτι ὁ Βούλγαρις ἑλληνιστὶ *Περὶ τῶν ἀναγκαίων πρὸς σωτηρίαν*, καὶ τὸ πόνημα τοῦτο ἐγὼ μὲν οὐδέποτε εἶδον, ὁ δὲ Παπαδόπουλος καλεῖ ὠφέλιμον καὶ εὐσεβεῖς ἔργον. Ἀλλ' ἕτερον ὑπάρχει αὐτοῦ ὠφελιμώτατον καὶ εὐσεβεστάτον πόνημα. Ὑπὸ τοῦ χρόνου ἐκείνου, ὡς καὶ ἐρ' ἡμῶν ἐστὶ, ἂν καὶ ὁπωσοῦν μετριώτερον, οἱ λειτουργοὶ τοῦ Θεοῦ τυφλῶς ἐχειροτονοῦντο, καὶ ἡλικίαν παντάπασι ἄωρον καὶ ὅλως ἀμύητοι τὰ τῆς ἱερωσύνης, ὥστε ὁ λόγος ὅν ὁ Χριστὸς ἐθίκεν ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἐκείτο ὑπὸ τὸν μύδιον. Πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ σκανδάλου τούτου ὁ ἀνακριτὴς, ὡς ἐκάλεον οἱ Ἑνετοὶ τὸν πρὸς ἐξέτασιν καὶ διώρθωσιν τῶν καταχρήσεων ἐκκλησιαστικῶν πεμπόμενον εἰς τὰς ἐπαρχίας συγκαλητῶν, ἐξέδωκε θέσπισμα, ὅτινος ἡ κοινότης διὰ τοῦ ἐν Ἑνετίᾳ πρέσβους, δι' οὗ ὑπὲρ τῶν δικαιομάτων αὐτῆς καὶ πρὸς κλάσιν τῶν ἀνθυπάρχων εἰσήγγελλε τὰς παρανομίας καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰσκηκόετο, κατάρθωσεν εὐκόλως τὴν ἐπικύρωσιν. Διετάχθη λοιπὸν μηδεὶς μὴτε εἰς δικονόμην μὴτε εἰς ἱερωσύνην νὰ προβιβάζεται, πρὶν ἢ δοκιμασθῇ ἐνώπιον τῶν Ἑνετικῶν καὶ τῶν ἐγγυρίων ἀρχῶν καὶ τῆς ἱερᾶς πεντάδος, καὶ δύο τοῦλάχιστον τριμήνια τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δοκιμαζόντων κρίνωσιν αὐτὸν ἄξιον. Ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦτο δὲν ἐξήρκει πρὸς τὸν σκοπὸν ὁ ἀδελφὸς τοῦ Νικολάου, προχειρισθεὶς τότε μέγας πρωτοπαπᾶς, ἐκρίνευ οὐσιωδῶς ἀναγκάζειν τὴν σύνταξιν καὶ δημοσιεῖσιν βιβλίου δυναμένου νὰ καθοδηγῇ τοὺς εἰς αὐστηρὴν δοκιμασίαν εἰς τοὺς ἀλλοιόμηνους, καὶ νὰ χρησιμεύῃ ἐνταυτῇ εἰς κρείττονα τῶν κληρικῶν καὶ λαϊκῶν ἐκπαιδεύσιν. Ἐπέστρεψε λοιπὸν τὸ ἔργον εἰς τὸν Νικολάου, ὅστις, λέγει ὁ Ἰωάννης Βαπτιστῆς ὁ Βούλγαρις ἐν τινι εἰς καὶ τοὶ ὑπὸ πολλῶν περισπώμενος βιωτικῶν καὶ

τοῦ ἀπαγγέλματος φροντίζων, ὑπήκουσαν ὅμως εἰς τὸν ποιμένα καὶ ἀδελφόν, καὶ συνέταξε Κατήχησιν ἱερὰν, ἥτοι τῆς διέας καὶ ἱερᾶς λειτουργίας ἐξήγησιν καὶ ἐξέτασιν τῶν χειροτονουμένων ὁμοῦ καὶ μετὰ πολλῶν ἄλλων. Δικαίως ὁ Παπαδόπουλος λέγει σφόν καὶ ἐξοχὸν τὸ σύγγραμμα καὶ ὑγιὸς διδασκαλίας πλήρες. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἱερομνήμων Ἀντώνιος Μάνεσης καὶ ὁ ἀρχίατρος Ἰάκωβος Ῥάκνης, ἀμφότεροι Κερκυραῖοι, ἴσως δὲ καὶ ἐκ τῶν τῆς Ἀκαδημίας, οὗ ἦντον προσήκοντες ἀπονέμουν εἰς αὐτὸ τοὺς ἐπαινοὺς. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο, ἔχον ὑπὲρ τὰς διακοσίας σελίδας εἰς 4ον, ἐξεδόθη τῇ 1681, καὶ ἐκτοτε μετετυπώθη πολλὰς μέτραις τῶν κατ' ἡμᾶς ἡμερῶν, καὶ ἐθεωρήθη πάντοτε ὡς ἀριστος τῶν ἱερῶν ὁδηγὸς καὶ μάλιστα τῶν ἦντον περὶ τὰ θεολογικὰ ἡσκημένων. Διὸ καὶ Ἀθηνάσιος ὁ Καντοειδὴς, καὶ οὗτος τῶν ἡμετέρων συμπολιτῶν, ὅστις μετὰ πολλῆς φήμης πεπαιδευμένος καὶ χρηστοθήνης ἄνδρὸς ἐκάρυξε πρῶτον ἐν τῇ πατρίδι τὸν ὅτιον λόγον, ὕστερον δὲ καὶ ἀρχιεπίσκοπος ἐχρημάτισεν Ἀστυρχανίου καὶ πάρχου τῆς ἐν Ῥωσσίᾳ ἱερᾶς συνόδου, πολλὰς μὲν εὐνοίας ἀξιούμενος ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Πέτρου, ἰδίως δὲ ὑπ' αὐτοῦ ἐπιτραπέας τὴν εξέτασιν τῶν τότε ὑπὸ τῶν διδασκάλων τῆς Σορβόννης περὶ ἐνώσεως τῶν δύο ἐκκλησιῶν γενομένων προτάσεων, ἐπὶ σκοπῷ νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν μεταρρύθμισιν τῶν τελετῶν καὶ τὴν τήρησιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς εὐταξίας ἐν ἐκείνῃ τῇ κρίσει, διέταξε νὰ μεταφρασθῇ Ῥωσιστὶ ἢ κατ' ἡμέρας. Ἀλλὰ καὶ ἐφ' ἡμῶν ἢ ἐπὶ τῆς προπαιδείας ἐν Ἑλλάδι ἐπιτροπῇ ἀπήνθισεν ἐξ αὐτῆς ἐπιτομωτέραν κατ' ἡμέρας. Ἦτο δὲ ὁ Βούλγαρις καὶ τῆς ποιήσεως ἐραστής, ἐξ οὗ καὶ τινὰ αὐτοῦ ἐπιγράμματα ἀναγνωσκόμενα ἑλληνιστὶ καὶ λατινιστὶ πεποιημένα. Ἐπαινέται προσέτι καὶ ὡς ἀκριβὲς ἀκέραιος, καὶ ἡσκήσε περὶ τὴν ἱερατικὴν βλῆν τὸν κάλαμον· ἀλλὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ οὐδέποτε ἐδημοσιεύθησαν.

Νεώτερος τοῦ Νικολάου ἀδελφός, ὁ καὶ ἀνωτέρω μνημονευθεὶς Χριστόδουλος, ἐν ὁ Οὐλήρος ἐξ ἀμικτήματος μνημονικοῦ ὀνομάζει Παναγιώτην, συγγραφεὺς ἐπιστολῶν καὶ τετραστίων Ἑλληνικῶν, ἐμαρτύρησεν ἐν Ῥώμῃ, ἀλλ' ἀδιάσειστος. ἔμεινε πάντοτε εἰς τὸ πατριὸν δόγμα, καὶ ἐπανελθὼν εἰς τὴν πατρίδα παρέλαβεν ἀξίως τὴν ποιμαντικὴν τοῦ πρωτοπαπᾶ ράβδον.

Καὶ ἄλλους δὲ Βουλγάρους θέλον ἀναφέρει ἐνταῦθα, οἵτινες, ἢ διὰ τὰ βραχέα αὐτῶν συνθέματα ἢ διὰ τοὺς ἐπαινοὺς τῶν συγχρόνων, ἠδύναντο νὰ συγκροτήσῃσι περὶ τὸν Νικολάου κύκλον ἀνδρῶν λογίων, ἐν δὲν ἐμελλον οὕτω νὰ μνημόν. τὸν ἦδη ὑπὲρ τὸ δέον μακρὸν λόγον μου, καὶ ἐάν οὗτοι ἠδύναντο νὰ συγκρατηθῶσι μετὰ πάσης βεβαιότητος εἰς τοὺς ἄλλους ἀκαδημαϊκοὺς, ἂν καὶ οἱ χρόνοι πολὺ καὶ τοῦτο πιθανολογοῦσι.

Περὶ τοῦ Λουπινᾶ, ὅστις ὀνομάζετο Σταμάτιος, λέγει ὁ Ἰωάννης Βαπτιστῆς ὁ Βούλγαρις ἐν τινι εἰς τὰς Κερκυραϊκὰς ἀρχὰς ἀκτινικῶν ἐγκωμίων, ὅτι εἶχε

ἐν ὅλῳ ἐν αὐτοῖς μετ' ἀκρίβειας φιλοπονίας ἐθήρευσεν τὴν παιδείαν ἐν Ἰταλίᾳ, καὶ πάντων τῶν θείων καὶ ἀνθρωπίνων ἀποθησαυρίσας ἐξείρετον μάθῃσιν, ὥστε πρὸς δικυλοδρόμος ἀγωνιστῆς, ἐξῆλθεν ἐστρατιωμένος τῶν ἐν Βονωνίᾳ καὶ Παταύρ πανεπιστημίων.

Ἐτερος μετὰ τούτους ἀκαδημαϊκὸς παρίσταται ὁ ἡμέτερος ἱστοριογράφος Μαρμαρᾶς, ἱταλιστὶ συνυραίνων τὸ πόνημα ὅχι ἀνευ τινὸς εὐχερείας καὶ γλαφυρότητας, ἀλλὰ χαίρειν ὑπερβολῇ εἰς ἀλλόκοτα σχήματα, κομφολογίας καὶ ποικίλας ἄλλας περὶ τὴν λέξιν παιδείας, παραφθαρθεὶς συχνάκις τὸ ὕφος, καὶ τῶν ἐλαττωμάτων τούτων ὅχι αὐτὸς ἀλλ' ὁ αἰὼν καθ' ὃν ἐξῆ εἶναι μᾶλλον ὁ αἴτιος. Παρατόπως δὲ ἤθελον διαλάβει ἐνταῦθα περὶ τοῦ πῶς ἐξεπλήρωσεν ἡ παρέβη τὸ ἱερὸν τοῦ ἱστορικοῦ καθήκον· διότι ἡ μὲν περὶ τούτου ἀκριβολογία ὑπὲρ τὸ δέον ἤθελε μ' ἀποπλανήσῃ τοῦ προκειμένου, ἐπιπολαιῶς δὲ ἀπτόμενος τοῦ ἔργου φοδοῦμαι μὴ διὰ τὸ ἀπίθκον τοῦ λόγου ἀκούσα ἐνταῦθα περιψυριζόμενον τὸ πολυθρόλλικτον τοῦ Ἀσκραίου ἐκεῖνο Κεραμεὺς κεραμεὺς κοτέει. Καὶ ὅμως, ἐπειδὴ τότε ἡ λυδία τῆς κριτικῆς λίθος, ἢ τὴν ἀλάθειαν ἀπὸ τοῦ ψεύδους εὐχερῶς ἀποκρίνουσα, δὲν ἐπέβαλε τὰ σύγγράμματα εἰς τὴν αὐστηράν αὐτῆς βεβαιότητα, ὁ δὲ Μαρμαρᾶς καὶ ὑπέβαλεν, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἐξέκαυσε τῶν πολιτῶν αὐτοῦ τὴν κενοδοξίαν, πλάττων τοὺς Κερκυραίους ἀρωγούς καὶ συμμάχους τῶν Ῥωμαίων, καὶ μετ' αὐτῶν δῆθεν ἢ μετὰ παντός ἄλλου κραταίου ἔθους τὰ παραβολώτατα τῶν πολεμικῶν ἔργων εὐτόλμως συνεπιχειροῦντας, ὥστε ἡ μυτὰ ἢ ἀφρόνως μεγαλουργοῦσα ὡς ἐξαιρούσα αὐτὴ τὸν κοινοτόν τῆς ἀμάξης, οὐδ' εἰς τοιοῦτον τῆς πατρίδος ἐγκωμιαστήν ἐλευσαν ἐγκωμιασται ἄλλοι. Βικέντιος λοιπὸν ὁ Μοτσάνγας, Κρής μὲν τὴν πατρίδα, μέτοικος δὲ ἐν Κερκύρᾳ, καὶ εἰς πεζὸν καὶ ἐμμετρον λόγον ἐξέφρασαν ἱταλιστὶ τὸν ἔπαινον καὶ τῆς οἰκογενείας καὶ τῆς βίβλου τοῦ συγγραφέως. Ἀλλὰ καὶ Νικάλαος ὁ Μοτσάνγας διὰ λατινικῶν, καὶ ὁ Γάλλος Λουδοβίκος Τορρέδος δι' Ἑλληνικῶν ἐπῶν, καὶ ἕτερος προσέτι ἀνώνυμος δι' ἱταλικῶν εἰδυλλιῶν, ἠμέρησαν ὡσαύτως ἐπαινέται τοῦ ἱστοριογράφου. Τούτων δὲ ὁ μὲν ἀνώνυμος ὑπογράφεται ἀκαδημαϊκὸς ἐξησφαλισμένος Κερκύρας, οἱ δὲ ἄλλοι κατὰ πιθανὸν λόγον ἦσαν ἐκείνου συνέταιροι.

Τὸ Ἀδελφὸν τοῦ σάζεται χειρόγραφον βιβλιαρίον ἐπιγεγραμμένον Improniti d' onore, ovvero la spiegazione delle medaglie Corciresi coniate sotto il suo dominio aristocratico, ἐνθα δεικνύει μὲν παιδεῖαν τινὰ ὁ συγγραφεὺς, ἀλλὰ φαντασίαν μᾶλλον ἢ κριτικὴν, καὶ ἕτερον πονημάτων περὶ Νικοπόλεως καὶ Λευκάδος.

Τοῦ δὲ Καπέλλου ἐδημοσιεύθησαν, τῇ 1680 ἐννέα Ἀύριαι ἠρωικοὶ μετὰ προσφωνήσεως πρὸς τὸ κοινὸν τῶν Κερκυραίων, διότι ἐν ὀνόματι αὐτοῦ καὶ συνετάχθησαν ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἀπὸ τοῦ 1671 μέχρι τοῦ 1678 εἰς ἔπαινον τινῶν εὐπατριδῶν, οἵτινες ἐκυβέρνησαν τὴν νῆσον. Αἱ δὲ τῶν λόγων ἐπιγραφαί, τῆς φρενιτικότητος ἐκείνης ἐκπνεύοντα τερπνότητος ἀσχημοὶ παρατυπώσεις, ἔχουσιν οὕτως Ἡ Πολιτικὴ Κυθάρρα, ὁ Παλεικάρ, ὁ Θρίαμβος, τὸ Ἀγαλμα, ὁ Ναὸς τῆς Δόξης, ὁ Ἀγνέας, ἢ Ἰδέα τῆς Εὐνομίας, ἢ Ἀξία, ὁ Ἥρωας. Ἐπαινετώτερος βέβαια ἤθελεν εἶσθαι ὁ ἄνθρωπος, ἐάν συνετέλει τὸ ὄφ' αὐτοῦ ἐπιχειρηθὲν ἔργον, ἥτοι τὴν σύνταξιν τοῦ εἰς τὸν Σπῶν καὶ τὸν Οὐλήρον ἐπαγγελθέντος λεξικοῦ. Ἀλλ' οὐδένα βέβαιον λαμβάνει ὅτι τοιούτων πονημάτων τὴν μὲν ἰδέαν καὶ εἰς μόνος ἄνθρωπος εὐκόλως συλλαμβάνει, τὴν δὲ ἐκτέλεσιν μόλις πολλοὶ ὁμοῦ καταρθοῦσιν. Οὕτω καὶ ὁ Βαρίνος ὁμολογεῖ ὅτι εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ λεξικοῦ αὐτοῦ τὰ μέγιστα συνεισέφερεν ὁ ἡμέτερος Ἀλέξανδρος ὁ Πολυλάς.

Συνεπείσης ἐτι τῆς ἀκαδημίας τῶν Ἰζησφαλισμένων, ἕτερον συνήγεν ὁ Καπέλλος ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ ὀνομάσας τῶν Εὐκάρπων, εἴτε Εὐφρόρων (dōi Ferilli), ἐπὶ σκοπῷ ἵσως νὰ διεγείρῃ τὴν ἀμιλλαν, ἢ καὶ ἐπ' ἐλπίδι νὰ δρέψῃ ἐκ τῆς δευτέρης κρείττονας καὶ πλουσιωτέρας καρπός. Ἦνεν ὁ μὲν ἀκαδημία δὲν ἀνεδείχθη φερόνυμος, ἀλλὰ καὶ παντάπασι ἀκέραιος διεληθούσα, οὐδὲν ἕτερον κατέλειπεν εἰς ἡμᾶς πλὴν τοῦ ψιλοῦ ὀνόματος.

Ὅτι δὲ καὶ ὁ Γερμανὸς ὁ Πράσιος, γνωστός διὰ τὰ ὅτι αὐτοῦ εἰς τὴν ἱερὰν λειτουργίαν πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν τελετῶν καὶ ἐθίμων τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας συνταχθέντα ὑπομνήματα, πρὶν ἢ καθίσθαι εἰς τὸν Ἀγνέας ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον, καὶ Γαβριὴλ ὁ Βλάσης, ὁ γράψας τὰς περὶ μυστηρίων Περαιτηρήσεις, πρῶτον μὲν παρὰ τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ χρηματίσας διδάσκαλος τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων καὶ τῶν ἱερῶν γραφῶν, ὕστερον δὲ μητροπολίτης Ἀρτης, καὶ Φίλιππος προσέτι ὁ Κερταῖνος, ὁ βίβλον τινὰ κατ' Ἑβραίων συντάξας, συνεκάθητο καὶ οὗτοι μετὰ τῶν ἄλλων ἐν τῇ ἀκαδημίᾳ τῶν Ἰζησφαλισμένων, τοῦτο φαίνεται εἰς ἐμὲ εὐχῆς μᾶλλον ἢ πίστει ἀξιον.

Χωροῦντες δὲ κατὰ λόγον τῶν χρόνων ἐπιτρέχοντες καὶ τὰ περὶ Μάρκου Ζανδέρην, ἐπαινουμένου διὰ τὴν φρόνησιν καὶ τὴν εὐγλωττίαν αὐτοῦ, καὶ τὰ περὶ Στυλιανοῦ Μάστρακα, οὗτος καὶ ἔχομεν Theoremata contra communes jurisconsultorum sententias ex utroque jure deprompta.

Ὁ Ἀγγλος καὶ ὁ Γάλλος περιηγητῆς, ἐν ᾧ ἐξαγγέλλουσιν ἐτι ὑπάρχουσιν τὴν ἐν Κερκύρᾳ ἀκαδημίαν, λαλοῦσι καὶ περὶ δύο Κρητῶν, οἵτινες εὗρον ἐν αὐτῇ ἐντιμὸν ἐνδιαίτημα, ὅπως ἡ πατρίς αὐτῶν, ἢ ἐπὶ μακρὸν χρόνον πολεμωθείσα, ὑπέκυψε τελευταῖον εἰς τὸν βάρβαρον ἐκείνον ζυγόν, τὸν ἀποῖον εἰσέτι ἡ ψυχρὸς τὰ πάντα σταθμίζουσα πολιτικὴ δὲν ἐπιτρέπει εἰς αὐτοὺς ν' ἀποσεισῶσιν ἀπὸ τοῦ γένους καὶ ἀνυπομόνου αὐχένος. Τούτων δὲ ὁ μὲν ἦτο Γεράσιμος ὁ Βλάσης, οὗτος γινώσκων τὸν Τετράγλωσσον Θησαυρὸν καὶ τὴν Ἀρμορίαν ὀρισιτικὴν τῶν ὄντων. Βλέπετε, Κύριοι, τὰ ἐρεῖται ἐκεῖνα, καὶ τοὺς οὕτω τελέως κατὰφροσύνους τοίχους παρὰ τὴν ἐν Παλαιόπολιν τῆς Θεοῦ.

κου μανήν; Ἐκεῖ διέτριβε καθηγούμενος ὁ Βλάχος, ἐκεῖ ὁ Σπών καὶ ὁ Οὐάλερος ἐπεσκέφθησαν τὴν σε-
βάσιμον γέροντα, οὕτινος ἡ βιβλιοθήκη ἐπλούται
παλαιῶν θεολογικῶν χειρογράφων. Ὑπάρχει ἐν αὐτῇ
τούτων ἦσαν ἀνέκδοτα, πρὸς τοὺς ἄλλους δὲ καὶ αἱ
ἠριγόνους ἐξηγήσεις εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέ-
λιον, καὶ οἱ λόγοι Ἰερραλμ. τοῦ Σόρου. Ἐν τῷ ἐσώζοντο
ἐν τῇ Ἀμβροσιανῇ φρουρῇ, ἄλλα πολὺτιμα,
τὰ ὅποια ὀλίγον πρότερον ὁ καρδινάλιος Φριδερί-
χος Βορρόμαϊος κατέρρωσε νὰ λάβῃ ἐκ Κερκύρας.
Ἀλλ' ὑποπτεύω μὴ καὶ ταῦτα ἐπικατέλαθεν ἀνα-
ξία τύχη· διότι τῷ 1681 ἀνακηρυχθεὶς παμψηφεί
μητράπολιν Φιλαδέλφειαν, ὡς ἐπεγράφετο τότε ὁ
ποιμὴν τῆς ἐν Ἑνετίᾳ καὶ Δαλματίας ἀνατολικῆς
ἐκκλησίας, μετέβη ὁ Βλάχος ἐκ Κερκύρας εἰς τὴν
πρωτεύουσάν. Ἀποθανὼν δὲ μετὰ τρία ἔτη ὑπέρ-
γυρος, κατέλιπε τὴν πλουσίαν αὐτοῦ βιβλιοθήκην
εἰς τὴν ἐκεῖ ὀρθόδοξον ἀδελφότητα. Ἀλλὰ διὰ τὴν
ἀπειροκαλίαν ἀνθρώπων οὔτινες δὲν ἠδύναντο νὰ
τιμῆσαι κατ' ἀξίαν τὸ δῶρον, ὅχι ὀλίγα τῶν βι-
βλίων τούτων, σεσηπότε ἤδη ἀπὸ νοτίας καὶ ση-
τάδρωτα πολλαχοῦ, εἶδον ἐγὼ, νέος ἔτι ὢν, προ-
καίμενα ἐπ' ἀγοραίων τραπέζων εὐτελέστατα ὄντα.
Ἦσαν δὲ μετὰ τῶν ἄλλων ἀναμειγμένα καὶ τὰ ἔτι
ἀνέκδοτα αὐτοῦ τοῦ Βλάχου, διότι ὁ φιλόπονος
αὗτος ἀνὴρ, χρηματίζας πολλάκις διδάσκαλος τῶν
ἐπιστημῶν καὶ τοῦ Εὐαγγελίου κήρυξ, κατέλιπε
συλλογὰς, ἐκλογὰς, σύμμικτα, σημειώσεις, ὑπο-
μνήματα ἰδιοχειρῶς εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ νέαν
ἑλληνικὴν γεγραμμένα, διαίρεσας αὐτὰ εἰς τεσσα-
ράκοντα βιβλία. Ἐκ πάντων τούτων σώζονται ἐν
μὲν τῇ Ἀρκαδικῇ Βιβλίᾳ τρία περὶ ῥητορικῆς δι-
τάμειος, παρ' ἐμοὶ δὲ εἰς τὰ ὀκτὼ βιβλία τῆς συ-
νικῆς ἀποδόσεως (Ἀριστοτέλους) παραφράσεις καὶ
ἡγήματα, καὶ ὁμοίως παραφράσεις καὶ ἡγήματα,
εἰς τὴν τοῦ Πορφύριου εἰσαγωγήν.
Ἀνεψιὸς τοῦ Βλάχου καὶ ὁδηγὸς τῶν περιηγη-
τῶν εἰς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ ὑπῆρξεν ὁ ἱερομόναχος
Ἀρσένιος Καλλοῦδης, ἐφημέριος τοῦ ἱεροῦ ναοῦ
Ἰάσωνος καὶ Σωσιπάτρου, μαθητὴς τοῦ ἐν Παταύῳ
πανεπιστημίου, πεπαιδευμένος τὴν ἑλληνικὴν καὶ
τὴν θεολογίαν. Καὶ οὗτος δὲ, ὡς οἱ αὐτοὶ περιηγη-
ταὶ ἱστοροῦσιν, εἶχε συλλογὴν τινα χειρογράφων, ἐν
οἷς καὶ τι Πολυλόγιον ἀνέκδοτον Ἰωάννου τοῦ Δα-
μασκηνοῦ, ὡς ἐν ἐπιτομῇ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ,
καὶ ὑπομνήματα τοῦ Πτωχοπροδρόμου εἰς τοὺς ὁ-
μῶνους τῆς ἐκκλησίας. Τοῦ τελευταίου τούτου χειρο-
γράφου εἶναι σήμερον κτήτωρ ὁ προσφιλέστατος ἡ-
μῖν συνέτακτος, ὁ μετὰ τοῦ ἔρωτος πρὸς τὴν παι-
δείαν τὴν ἑλληνικὴν κληρονομήσας ἄμα καὶ τὸ πε-
ρισσὸν τοῦτο κεμήλιον τοῦ λογίου καὶ ἐναρέτου
θείου αὐτοῦ Ἀνδρέου Πετριτσπούλου. Χρημάτι-
σας δὲ ὁ Καλλοῦδης, γυμνασιάρχης καὶ καθηγητὴς ἐν
τῷ φροντιστηρίῳ τῷ ὑπὸ τοῦ ἐκ Βεβρόας φιλοσό-
φου ποιητοῦ Κωττουνοῦ Ἰδρυθέντι πρὸς ἐκπαίδευ-
σιν τῆς ἑλληνικῆς νεολαίας, ἐπανῆλθεν εἰς Κερκύραν
ἐπὶ βοήθεια τοῦ γηραιότερου θείου. Ὅτε δὲ προσε-

«Κοινοβιοκράτωρ ἀγιοτοκόου κέρης»

Συνθέσας δ' ἐπιγράμματα καὶ πανηγυρικοὺς, ἐ-
τελεύτησεν ἐν Κερκύρᾳ ἐτῶν ἥδη τριῶν καὶ ἑβδο-
μήκοντα, οὐδὲν ἕτερον δημοσιεύσας εἰμὴ τὸ Προσ-
κυνητάριον τῶν ἱερῶν τόπων ὑποῦ ἐνρίσκονται
εἰς τὴν ἀρίαν Ἱερουσαλὴμ. Ἐντέλει. α.η.η.γ.

Τῶν ἐξηγητικῶν ἡ ἀκαδημία ἐπαύσε τέλος
τῷ 1716, κατ' ἐποχὴν δεινότητι μὲν πρὸς τὴν
Κέρκυραν διὰ τοὺς ἔνεκα τῶν πολιορκούντων Ὁ-
θωμανῶν ἐπηρητημένους κινδύνους, αἰτίας δὲ ἄλλως,
διότι κατ' αὐτὴν ἐγεννήθη καὶ τῆς πατρίδος ἡμῶν
καὶ τοῦ πανελληνίου ἀριπρεπέστατος φωστὴρ ὁ
μετὰ ταῦτα Βύγενιος, τότε δὲ ἐκ τῆς εὐσήμεου ἡ-
μέρας καθ' ἣν ἡ Κέρκυρα ἡλευθερώθη Ἐλευθερίας ὁ-
νομασθεῖς, ὡς πάλαι ποτὲ ὁ Ἀθηναῖος τραγικός,
γεννηθεὶς καθ' ἣν ἡμέραν οἱ συμπολῖται αὐτοῦ κα-
τέστρεψαν ἐν Εὐρίπῳ τοὺς Πέρσας Εὐριπίδης ἐ-
κλήθη.

Ἀλλὰ τῷ 1732 νέα πάλιν ἀκαδημία ἀνεφάνη
ἐν Κερκύρᾳ μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς Quos Phoebus
vocat eripias, ἀνιπτομένη ἴσως τὴν διασπορὰν
τῶν πρώτων ἀκαδημαϊκῶν, τοὺς ὁποίους διὰ τῆς
φωνῆς αὐτοῦ συνήριζεν αὐτὴς ὁ θεὸς τῆς ποιήσεως,
ὡς πάλαι ποτὲ συνῆγε τὰς ἀγέλας καθ' ἣν χρόνον
βουφορβίων εὐήτευσεν παρ' Ἀδμήτῳ. Τίνας δὲ οἱ τὴν
ἀκαδημίαν ταύτην τῶν πλανωμένων συγκροτοῦντες,
ποῖα τὰ ἔργα, καὶ πόσος ὁ βίος αὐτῆς, δὲν ἠδυνή-
θην νὰ ἐξηγέσω. Ἐν τῷ πελάγει τῆς λήθης, ὡς
περ λείψανον ναυαγίου, ἐπτά ὅχι ἀκομψὰ λατινικὰ
διετίχα, ἐπιγράμματα τι συναπαρτίζοντα, ἐπέτυχον
ν' ἀνακαλύψω. Ὁ ἀγνωστος αὐτῶν ποιητὴς ἀποτεί-
νεται πρὸς τὸν ἐνταῦθα γενικὸν προσητὴν, Μαι-
κήναν ὄντα τῆς ἀκαδημίας, καλούμενον δὲ Γεώργιον
ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Γριμανῶν τῶν κοινῶς ἀπὸ τοῦ
στέμματος τῆς οἰκογενείας Χρυσοδένδρων ὀνομαζο-
μένων. Αἱ ἀργαὶ Ἑλικωνιάδες παρθέναι, ἄδει ὁ
ποιητὴς, ἀφ' οὗ ἡ Ἑλλάς εἰς τὸν Γετικὸν Ἰνδὸν ἐ-
καμψε τὸν γενναῖον ἀνδρᾶ, θαυροβόρῳσαι πε-
ρισκόπουρ ἀπὸ τῶν ἄκρων τοῦ Παρνασσοῦ ἐλθὼν ἡ-
δύνατο τὰ εὐρωσι παρὰ τινι φίλῳ ἐπικουρίᾳ,
καὶ τὸν οὐκ ἐλπίοντα ἐκείνον, ὅστις, συναλγῶν μετ'
αὐτῶν τὴν πολυδάκρυτον τύχην, τὰ ὑποδεχθῆναι
τὰς ταλαιπώρους ὑπὸ τῇ φιλόξετον αὐτοῦ στέγῃ.
Ἐν τῇ δὲ τῇδε κάκεισε περιπλατύνεται ἐξήτουν
καταφυγὴν, προσέπεσεν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν
ἐδάσιον καὶ χρυσόκομον δένδρον. Ἐκεῖ αἱ ἀπά-
ξιδες, παρὰ τὰς δάφνας τοῦ μουνιγέτου θεοῦ καὶ
τῆς Ἀφροδῆς τὰ χρυσταλλοειδῆ γάρματα, ἀναλυθούσαι
ἀπὸ τῆς πολυχροῦς καὶ ἀνιάρως αὐτῶν πλάνης,
κρούουσι πάλιν δὲ εὐκάμπτων καὶ τεχνικῶν δακ-
τύλων τὰς λευκώρους κευράς τῆς ἐκ πολλοῦ σιω-
πῆς Λύρας.

Εἰς τὰς ἑδρας τῆς ἀκαδημίας ταύτης εἰσάχθη

ὅτι συνεκλήθησαν καὶ δύο Τριαντάφυλλοι, ὁ μὲν, ὁ-
νόματι Ἰωάννης, συγγραφεὺς εἰκοσιῶν μελῶδριων
(soneti) καὶ ἐνὸς ποιήματος δι' ὀκταστίχων ὁμοιο-
πελιτών (ottava rima) ἐξυμνοῦντος τὸν βασιλέ-
παιδα τῆς Πολωνίας Φριδερίχον τὸν Χριστιανόν ὁ
δὲ, Χριστόφορος ὀνομαζόμενος, παραφράσας δι' ἐν-
δεκασυλλάβων ὁμοιοκαταληκτικῶν στίχων τοὺς ὁ-
μοίους τῆς Θεοτόκου. Ἐν δὲ, ἐφ' ὅσον τοῦλάχιστον
ἐπεδήμει ἐν τῇ πατρίδι, καὶ Σπυρίδων ὁ Μίλιος,
πρεσβύτερος καὶ διδάσκαλος τῆς ἑλληνικῆς πρώτον
μὲν ἐν Κερκύρᾳ, ἔπειτα δὲ καὶ ἐν Ἑνετίᾳ, οὕτινος
ἔχρουν διδάχας εἰς τὴν ἑσσαρακοθήμερον, καὶ
λαμπράν τινα ἐκδόν τῶν Συνόδων, καὶ ὁ χρη-
ματίζας ἀρχιδιάκονος τοῦ Φιλαδέλφειας Ἰωάννης ὁ
Βούλγαρις, ὅστις εἰς τὰ Ἀθῆναι εὐλαβείας ἐκρυ-
θέντα εἰς τὴν μετάσσειον τῆς Θεομήτορος προσέ-
θηκεν ἄσμα ἰυρικόν, ἐν ᾧ μεταχειρίζομενος τὸ μέ-
τρον καὶ τὴν τάξιν τῶν παρ' Ἰταλοῖς ἁσμάτων
(canzone), ἐδίδαξε διὰ παραδείγματα, τὸ ὅποιον
οἱ μετὰ ταῦτα δὲν ἐμιμήθησαν κατὰ πάντα, πῶς ἡ
νῦν λαλουμένη ἑλληνικὴ ἀνέχεται εὐκόλως τὸν χα-
λινόν τοσούτων πρὸς αὐτὴν ἀγνώστων ποικίλων
μέτρων καὶ συνδυασμῶν.

Ἀλλὰ διατὶ μετὰ τούτων νὰ μὴ συγκατατά-
ξωμεν καὶ Ἀντώνιον τὸν Στρατηγόν, ὅστις καὶ αὐ-
τοῦ ἐαυτοῦ καλεῖ Κερκυραῖον, καὶ ὑπὸ Δημητρίου
τοῦ Προκοπίου εἰς τὴν πατρίδα ἡμῶν ὡσαύτως ἀ-
ποδιδόμενος, λέγεται ἄμα ὑπ' αὐτοῦ καὶ Καθη-
γητὴς τοῦ ἐν Παταύῳ Κωττουναίου φροντιστη-
ρίου, ἀνὴρ ἐλλόγιμος, πεπαιδευμένος τὴν τε θύ-
ραθεν φιλοσοφίαν καὶ τὴν ἱερὰν θεολογίαν, εἰ-
δήμων τῆς Ἑλληνικῆς, Λατινικῆς καὶ Ἰταλικῆς
γλώσσης; Κατέλιπεν ὁ Στρατηγὸς βραχέα ἔπη ἐν
ἐκείνῃ τῶν γλωσσῶν τούτων, καὶ Ἰταλικὴν εἰς
πεζὸν λόγον μετὰφρασὶν τῆς Ἑκδόσεως τοῦ Εὐριπί-
δου. Ἡ δὲ μετὰ τῶν ἡμετέρων αὐτοῦ συναριθμήσε-
ος τῶν πρὸς τὴν Κέρκυραν, ἔχουσιν ἄνδρας οὐ-
δαμῶς ἐκείνον ἐλαττομένους, ἔσον πρὸς αὐτὴν τῶν
πραγμάτων τὴν ἀλήθειαν διαφέρει, διότι οἱ ἀνεψιοὶ
αὐτοῦ ἐν γὰρ ἄλλοθεντὼν γεννηθέντες, ἐπὶ σκοπῷ ἴ-
σως ν' ἀπολαύσωσι πλειόνων παρὰ τῆς Κυβερνή-
σεως προνομίων, ἀνέφερον τὸ γένος αὐτῶν εἰς τὴν
Κρήτην. Τούτων δὲ ὁ μὲν, ὀξυνούστατος καὶ εὐ-
γλωττος συγγραφεὺς, ὁπαδὸς τῶν Ἰανσενίου δογμα-
τιῶν, ἐψηφίσθη ἐπίσκοπος τῆς νήσου Φάρου· ὁ δὲ ἄλ-
λος, ὅστις καὶ εἰς ἔσχατον γῆρας προελθὼν, προ-
θύμως παρ' ἐμοῦ διαπυνθανόμενος τῆς ἑλληνικῆς ἐ-
παναστάσεως τὰ θαυμαστά, θαυρῶν χαρὰς ἐπλή-
ρει τοὺς ἡδὴ πεπηρωμένους ὀφθαλμοὺς, ὑπῆρξε
καθηγητὴς τῆς φυσικῆς πρῶτον μὲν ἐν τῷ τοῦ Πα-
ταύου, ὕστερον δὲ καὶ ἐν τῷ τῆς Παιῆας πανεπι-
στημίῳ, διάδοχος τοῦ περικελῆος Οὐόλτου (Volta)
καὶ γεροσυνοπῆς τοῦ Ἰταλικοῦ βασιλείου, καὶ πολ-
λὰ κατέλιπε καὶ ποικίλης παιδείας πλήρη συγ-
γράμματα, συνέταξε τὸ ναυτικὸν λεξικὸν καὶ ἐσχό-
λαστον τὸν Οὐέτρον. Ἀλλὰ τὰ τῆς ἀκαδημίας τῶν
Πλανωμένων καθιστορῶν, καὶ αὐτὸς ἴσως ἀπεπλα-
νῆθην τοῦ προκειμένου, Συγχωρηθῆτω δὲ καὶ τοῦτο.

Εἰς τὴν αἶχλον φιλοτιμίαν ν' ἀναφέρω λόγου τινὸς ἀ-
ξίους συμπολίτας, καὶ εἰς τὴν ἐλπίδα συγχρόνως ὅτι
πρὸς ὑμᾶς, εὐμενεῖς ὄντας καὶ φιλομούσους, δὲν
θέλει διὰ ταῦτα ἀποβῇ δυσχερὴς ἡ ἐπὶ μικρὸν ἔτι
καὶ τῶν ἐπομένων ἀκρόασις.
Δύο Κερκυραῖοι, οὔτινες ἠδύναντο βέβαια κατ'
ἐποχὰς τῆς ζωῆς αὐτῶν διαφορῶς νὰ κοσμήσωσι
τὴν ἀκαδημίαν, δὲν φαίνεται πιστευτὸν ὅτι ἐχορη-
μάτισαν ἐταῖροι ἐκείνης. Τούτων δὲ ὁ μὲν εἶναι
Φραγκίσκος εἴτε Φιλόθεος Προκαλέτης ὁ ὀρθόδοξος
μαθητὴς, οὕτινος τὸ ἐν Ἀμστερδάμῳ τυπωθὲν
βιβλίον ὑπῆρξεν ἡ κοπὴς τῶν ἰταρῶν τοῦ δι-
δασκάλου δοξαστῶν, καὶ πολλῶν μέχρι τοῦδε ἀ-
ξιοῦται ἐπαίνων διὰ τὸ τὰ ἐν αὐτῷ ἰσχυρὰ ἐπι-
χειρήματα καὶ τὴν περὶ τὰς γραφὰς ἐμφανισμένην
τριβὴν. Βύχης ἔργον ἤθελεν εἶσθαι καὶ ἡ δημοσίευ-
σις τῶν διδασκῶν αὐτοῦ, ἐν αἷς δι' ἐπλοῦ ὕφους
μᾶλλον ἢ δι' ἐντέχνου ῥητορείας εἰσινεῖται καὶ τῆς
ὁρησιαίας καὶ τῆς ἠθικῆς τὴν ἀλήθειαν. Ἐπίσης
ἄξιον νὰ προσέλωσιν εἰς τὸ φῶς εἶναι καὶ τὰ διε-
ξοδικὰ αὐτοῦ καὶ σοφὰ εἰς τὸ Εὐαγγέλιον ὑπομνή-
ματα, πέντε ὅλους τόμους συμπληροῦντα εἰς φύλ-
λον. Ὁ δὲ ἄλλος εἶναι ἕτερος Στυλιανὸς Μάστρα-
κας, συντάκτης τῆς ἑφημερίδος τῶν φιλολόγων,
καθηγητὴς δὲ τοῦ δικαίου ἐν τῷ τοῦ Παταύου πα-
νεπιστημίῳ, ἔνθα καὶ ἐξεφώνησε τοὺς μετὰ ταῦτα
ἐν Ἑνετίᾳ τυπωθέντας τέσσαρας λόγους, τούτους·
De auctoritate atque usu juris civilis — De dominio
maris — De fontibus juris civilis. Ἐπέμψθη δὲ
καὶ σύμβουλος τοῦ ἐν Βιέννῃ τὰς ὑποθέσεις τῶν
Ἑνετῶν ἐπιτετραμμένου διὰ τὰς ἀναμέσει τῆς
πολιτείας καὶ τοῦ αὐτοκράτορος περὶ τῶν ὁρίων
τοῦ Ἰουλίου Φόρου ἐγερθείας φιλονεικίας, καὶ τὰ
μέγιστα κινδυνεύσας κατὰ τὴν ἀποστολὴν ταύτην.
Οἱ δύο οὗτοι συμπολῖται ἡμῶν δὲν ἦσαν, νομίζω,
τὸ ἐυστήματος τῆς ἀκαδημίας, διότι ὁ μὲν ἀπε-
δίμει τῆς ἰδίας πατρίδος, ὁ δὲ ὑπὸ μοναχικὸν
σχῆμα ἀρετῆς ἀσκήσας ἀναχωρητοῦ, ἡγάπα μᾶλλον
τοῦ σχολαστηρίου τὰ στενὰ ὅρια, ἔνθα καὶ εὐσεβῶς
ἀνέτεινε πρὸς τὸν οὐρανὸν τὰς μελέτας.
Μέγα δὲ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην εἶναι τὸ ἀ-
παντῶμενον χάσμα, καὶ οὐδεὶς ἔκτοτε περὶ ἀκαδη-
μιῶν λόγος. Ἀλλ' αἱ ἐπιστήμη καὶ ἡ φιλολογία
ἀναγορεύουσιν εἰς τὰ χρονικά αὐτῶν ὀνόματα Κερ-
κυραίων τοιαῦτα, ἀφ' ὧν ἦχος τις ἐξαινούμενος ἐν-
ταῦθα φαίνεται διακόπτων τὴν σιωπὴν μου. Ἀσμέ-
νως δὲ καὶ εἰς τούτους ἤθελον ἀπονείμει τὸν προσ-
ήκοντα ἔπαινον, ἂν δὲν μ' ἀπέτρεπεν ἰσχυρὸς ἡ
σκέψις ὅτι μέχρι μὲν τούτου ἡ ἐξιστόρησις τῶν ἐ-
πιμελοῦς τινος ἀνιχνεύσεως δεομένων δὲν ἦτο ἴσως
τῆς εὐμενείας ὑμῶν ἀναξία, ἡδὴ δὲ ἡ τῶν πασι-
γνώστων διήγησις καὶ ἀπὸ τῶν ἠδύναντο νὰ κινήσῃ.
Διότι τίς ἐξ ὑμῶν ἀγνοεῖ καὶ τὰ ὀνόματα καὶ τὴν
ἀξίαν τῶν Βύγενιων, τῶν Νικηφόρων, τῶν Βου-
λιῶν, ἢ τίς δὲν δύναται νὰ ἐξαρτιμῇ κατ' ἕνα
τοὺς συγκροτοῦντας τὸν ἀκλόουθον τούτοις ἐλάσ-
σον μὲν ἀλλ' ἔγκριμον καὶ ἀγαθοεργὸν ὄμιλον; Εἰς

τούτους λοιπόν προσιπτόντες τὸ χαίρειν, ὡς ἂν εἰς φίλους, ἀφ' ὧν μακρυνόμεθα ἐπ' ἐλπίδι νὰ ἴδωμεν πάλιν αὐτοὺς ἐν καιρῷ ἀρμοδιωτέρῳ, ὑπερβῶμεν ἐπὶ τὰς δέσας δεκαετηρίδας τῆς πατρίδος ἡμῶν γραμματολογίας, ἥτις συναφθεῖσα κατ' ἀνάγκην μετὰ τῆς πολιτικῆς δὲν ἔμεινεν ἀτρεπτος πρὸς τὰς ἀθέσεις καὶ συγχῆς καὶ ποικίλας ἐκείνης μεταβολάς. Φθάνομεν οὕτως εἰς τὴν Ἰονικὴν ἀκαδημίαν, τὴν κατὰ τὸ 1808 συσταθεῖσαν, ὅποτε ἡ νῆσος ὑπὸ κούρεν εἰς τὸ σκῆπτρον τοῦ δορυκτῆτος ἐκείνου, εἰς τοῦ ὁποῦ τὴν δόξαν ἐπέλειψεν ἡ ἐλευθερία τῆς Ἑλλάδος, καὶ θάνατος ὡς ὁ τοῦ τελευταίου τῶν Γραικῶν αὐτοκράτορος.

Ἡ Ἰονικὴ ἀκαδημία συνιστάμενη ἐξ εἰκοσιπέντε περιόπου μελῶν, εἶχε κατὰ τὰς νήσους καὶ ἀναπᾶσαν τὴν Εὐρώπην ἀντεπιστέλλοντας καὶ ἐπιτίμους ἐταίρους, καὶ τὰς προσηγορίας ταύτας ἐλάμπρυναν ἔτι μᾶλλον ἐνδοξοὶ ἄνδρες, ἀσμένως συνεκφέροντες αὐτὰς μετὰ τοῦ ἰδίου ὀνόματος ἐν τοῖς προμετωπίοις ὧν ἐδημοσίευσαν οἰκείων πονημάτων. Ἐσέμνυνε δὲ τὸ καθίδρυμα καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ὀνόματος ἡ μαγεία, καὶ ἡ κυβέρνησις περιεθαλπεν αὐτὸ διὰ βοήθημάτων. Αἱ τακτικαὶ συνεδριάσεις ἐγίνοντο μὲν ἐν τῇ δημοσίᾳ βιβλιοθήκῃ, ἐνίοτε δὲ, αἱ μετὰ πάσης τελευμένη ἐπιστημότητος, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ αἰθούσῃ τῆς γερουσίας. Τοῦ αὐτοκράτορος ὁ ἀντιπρόσωπος δὲν ἀπηξίωσε νὰ συναριθμηθῇ μετὰ τῶν ἄλλων ἀκαδημαϊκῶν, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ μονάρχης ἔχει μόνον δὲν ἡγνέει τὸ ἀρτισύστατον τοῦτο καθίδρυμα, ἀλλὰ καὶ εἶπε ποτὲ ἐπὶ ἐξ αὐτοῦ ἐμελλε μάλιστα νὰ προέλθῃ εἰς τὰς χώρας ταύτας ἡ εὐημερία, πρὸς ἣν καὶ κατέτεινεν ἀληθῶς ἡ ἀκαδημία τὰς ἀφελίμους αὐτῆς μελέτας.

Ἐκ τῶν κόλπων αὐτῆς ἐξῆλθε καὶ ἀγρονομικὴ τις ἐπιτροπὴ, καὶ δύο βραβεῖα, ἑκάστον ἐξακοσίων φράγκων, προὔτιθεντο κατ' ἔτος εἰς τοὺς συγγραφεῖς οὕτως ἥθελον πραγματευθῇ τελειότερον τὰς ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀκαδημίας προβαλλομένης ὑποθέσεις. Ἡ ἡμετέρα χώρα εἶναι, οὕτως εἰπεῖν, αὐτόχρονη ποιήσις καὶ ἱστορία διὰ τε τὰς ἐκ φύσεως κοσμοῦσας αὐτὴν καλλοῦσας, καὶ διὰ τὰς ἀναμνήσεις, ὧς διετῆρσαν εἰς ἡμᾶς οἱ συγγραφεῖς, καὶ ὧς τὸ ἔδαφος καὶ ἑκάστην ἀποκαλύπτει. Πρόχειρα δὲ καὶ εὖονα εἶναι τὰ πρὸς τὴν ἀσκησιν τῶν καλῶν γραμμάτων ἐξωτερικὰ βοηθήματα, καὶ αὐτὰ τὰ εἰς τὴν πολυμάθειαν μᾶλλον ὑπηρετοῦντα δὲν εἶναι δυσπερίτευκτον χρῆμα. Ἡ δὲ θρησκεία τῶν πατέρων ἡμῶν, πολεμουμένη ὑπὸ θεολήπτου τινὸς μισαλλοδοξίας, ἐξέκαυσεν ἐν ἡμῖν ἔτι μᾶλλον τῆς ὑπερασπίσεως ἡμᾶς καὶ τῆς ἀποσιώσεως τὴν ζῆλον, καὶ ἐντεῦθεν οἱ συγγραφεῖς ἡμῶν ἀνέδειξαν ἰδίῳ μορφῇ χαρακτῆρα. Ἀλλ' αἱ ἐπιστῆμαι δὲν δύνανται ν' ἀμείψωσιν ἐνθα ἡ ἐκτασις τῆς χώρας εἶναι μικρὰ καὶ ὀλίγη ὁ πληθυσμὸς, ἰσχυρὰ δὲ καὶ πλούσια καὶ βιομήχανα τὰ δυναττεύοντα εἶναι. Διὰ ταῦτα ἐάν ἐξαίρεθῇ Πέτρος ὁ Σόντιος (οὗτινος ἱκανὸς ἔπαινος εἶναι ἡ μετὰ τοῦ περιβοήτου φρακαστόρου συνάφασα αὐτοῦ φιλα), ὁ παρατηρήσας τὸν κατὰ

τὸ 1532 ἀπὸ τῆς 22 Σεπτεμβρίου μέχρι τῆς 4 Δεκεμβρίου ἀναφαινέντα κομήτην, οὐδένα, ὅσον ἐγὼ οἶδα, μέχρι Νικηφόρου καὶ Εὐγενίου, ἀριθμεῖ ἡ Κέρκυρα τῶν φυσικῶν καὶ μαθηματικῶν ἐπιστημῶν ἐδήμονα ἄνδρα. Ἀλλὰ καὶ τούτων πάλιν τῶν ἐπιστημῶν πολιτῶν, τὸ μὲν ὑπὸ τοῦ πρώτου κατὰ τὸ 1756 συσταθὲν σχολεῖον, ἐν ᾧ δημοσίως ἐδίδασκε τὴν γεωμετρίαν καὶ πειραματικὴν φυσικὴν, καὶ τὸ ὑπ' ἐκτέρου τυπωθέντα τῶν ἐπιστημῶν τούτων πονήματα, οὐδεμίαν εὐρόντα ἐφαρμογὴν, ὡς φησὶν ἐν ξηρᾷ γῇ ἐμυράνθησαν.

Ὅτε δὲ Γαλλικαὶ φάλαγγες μετέβησαν ἐνταῦθα ἵνα ἐπιδρεύσωσιν ἐν ὀχυρᾷ πόλει, ἤλθον μετ' αὐτῶν καὶ ἀξιωματικοὶ τοῦ μηχανικοῦ, ταυτὸν εἰπεῖν μαθηματικοί. Οὗτοι προσληφθέντες εἰς τὴν ἀκαδημίαν ἀνεξισογόνθησαν τὸ καθίδρυμα, ἀξίως προεδρεύοντος τοῦ τότε συνταγματάρχου Βωδράνδου, οὗτινος τὸ ὄνομα οὐδενὸς χρίζει ἐπαίνου, ἀφ' οὗ ὁ βασιλεὺς τῶν Γάλλων κατέστησεν ἔπειτα αὐτὸν Μέντορα τοῦ ὠκυμόρου υἱοῦ καὶ διαδόχου. Τὸ ὄνομα τούτου καὶ τὸ τοῦ περιωνύμου γεωμέτρου, τοῦ νῦν ὁμοτίμου τοῦ βασιλεῖος, Δυπίνου, καὶ μόνον δύνανται νὰ ἐφελκύσωσι τὸ βλέμμα τοῦ παρατηρητοῦ.

Διηρέθη ἡ ἀκαδημία εἰς τρία τμήματα, τὸ τῶν φυσικομαθηματικῶν, τὸ τῶν ἠθικῶν καὶ πολιτικῶν ἐπιστημῶν, τὸ τῆς γραμματολογίας καὶ καλλιτεχνίας,

« ὡς σφίτηρ σφίτηρ ἀρύγη, σὺλα δὲ φύλοισ. »

Πλέον τοῦ δέοντος περὶ τῶν προτέρων ἀκαδημιῶν εἶπον, ἔλαττον δὲ τοῦ δέοντος θέλω εἰπεῖ περὶ ταύτης. Ἐκεῖ μὲν ἡ ἀγνοία τῶν πεπραγμένων ἐξέτρεπεν εἰς παρεκβάσεις τὸν κάλαμον, ἐνταῦθα δὲ τῆς ὕλης ἡ ἀφθονία ἀπαιτεῖ ἀναγκαστικῶς συνετηγμένον τὸν λόγον, ἂν καὶ ἐν ἐπὶ ἐταῶν, ἐπ' ᾧ ἡ ἀκαδημία διήρκεσε, περὶ τεσσάρων μόνον ἡδυνήθη νὰ συλλέξῃ εἰδήσεις, διότι, ὡς τῆς Σιβύλλης τὰ διασκορπιζόμενα φύλλα, οὕτω διεσχημάσθησαν αἱ λοιπαί. Θέλω λοιπὸν ἀπαριθμῆσαι ὅσα κατὰ τὴν τετραετίαν ταύτην ἀνεγνώσθησαν ὑπομνήματα, καὶ μετὰ τῶν ἐπιγραφῶν θέλω ἀκούσει καὶ τὰ ὀνόματα τῶν συγγραψάντων αὐτὰ ἀνδρῶν τῆς ἀκαδημίας, ὧν τις συγκαθήμενος μεθ' ἡμῶν ἐνταῦθα, προτρέπει διὰ τῆς παρουσίας αὐτοῦ εἰς μίμησιν ἐκείνης, οἱ δὲ πλεῖστοι, εἴτε προβεβηκότες, εἴτε ἄωροι ὑπὸ θανάτου ἀναρπασθέντες, ποθοῦνται μὲν ὑπὸ τῆς πόλεως, ἣν καὶ ἐκόσμησαν καὶ ὠφέλησαν πολυτρόπως, παρ' ἡμῶν δὲ, καὶ τὴν ἱκανότητα τιμῶντων ἀξίως καὶ τὴν ἀρετὴν, ἀπολαμβάνουσιν ἔτι καὶ νῦν τὸν προσήκοντα ἔπαινον.

Τοιαῦτα μὲν ἐγένοντο, Κύριοι, αἱ προσηγυρισταὶ ἀκαδημίαι. Ἡ δὲ, ὥσπερ ὀργῶντος ἑδάφους αὐτομάτως ἀναφυόμενον ἄνθος, τετάρτη ἐγείρεται ἡ παρούσα. Ἰδίον τῶν γερόντων εἶναι νὰ ἱστορῶσι τῶν παραελθόντων χρόνων τὰ γεγονότα, ἰδίον δὲ τῶν νέων νὰ παρασκευάζωσι διὰ τῶν ἔργων ὑποθέσιν εἰς τῶν μελλόντων χρόνων τὴν ἱστορίαν. Καὶ ὑμεῖς

θέλατε, ὡς ἐλπίζω, παρασκευάσει, ὅπως οἱ πολλοὶ ἤδη καὶ ποικίλης ἐπιστήμης θεράποντες, φιλομαθεῖς ἄμα καὶ πολυμαθεῖς, ἀπύκτοι διαμένοντες πρὸς πάντα τῆς ἀργίας τὰ ἀπατηλὰ θέληγτρα, ἐχόντες μὲν ἀδιαλείπτως πρὸ ὀφθαλμῶν τὸν ἡμέτερον στωϊκὸν φιλόσοφον, διατηροῦντες δὲ ἔτι μόνον, ἀλλὰ καὶ προβιβάζοντες τῇ θείᾳ συνάρσει τὴν εὐδοξίαν τῆς πατρίδος.

ΑΝΑΡΘΑΣ ΜΟΥΣΤΟΞΥΛΗΣ.

—ooo—

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

Τῶν ἀναγνωσθέντων ὑπομνημάτων εἰς τὴν Ἰονικὴν Ἀκαδημίαν ἀπὸ τοῦ 1808 μέχρι τοῦ 1812.

@

ΤΜΗΜΑ Α'.

Rapport des poids et mesures des Iles Ioniennes, de l'Albanie et de l'empire ottoman à celles de France. (Arnaud, Augoyat Cassigli et Dupin en commission).

Sur un moyen de faire les moulins dans les Iles Ioniennes, et autres parties de la Grèce et sur la pierre de Milos. (Augoyat).

Projet pour la construction de routes champêtres pour l'île de Corfou. (Τοῦ αὐτοῦ).

Rapport sur le charbon fossile et sur la poix minérale de l'île de Corfou. (Augoyat et Dupin).

Saggio sullo stato della Medicina, Chirurgia, e Farmacia, del Jonio. (Capodistria Giovanni).

Sulla leva di seconda specie e sulle ruote di vettura. (Cassigli).

Degli effetti del terremoto negli edificj, specialmente in qual parte di essi. (Τοῦ αὐτοῦ).

Sulla corallina dell'isola di Cefalonia. (Della-Porta Nicolò ἀντεπιστέλλον).

Sul vajuolo delle pecore. (Donà Giovanni).

Sui prati artificiali — come sieno da anteporsi ai naturali — e come si possano applicare facilmente alla posizione topografica dell'isola. (Τοῦ αὐτοῦ).

Intorno al corallo che pescasi nelle acque corciresi. (Τοῦ αὐτοῦ).

Intorno al vario colore degli uomini. (Τοῦ αὐτοῦ).

Intorno all'acido d'agresto infuso nell'acqua usato dagli Epiroti contra l'epilepsia. (Frank ἀντεπιστέλλον).

Sull'absus alpini o cismo degli Arabi o cismatu de' Turchi, como rimedio contra l'oftalmie. (Τοῦ αὐτοῦ).

Corsi pratici sull'innesto vaccino. (Gangadi Stamo).

Esperienze sull'alga marina. (Τοῦ αὐτοῦ).

Sui marmi di Spartilla. (Τοῦ αὐτοῦ).

Sulla pescagione del corallo nelle acque di Corfù. (Mordo Lazzaro).

Del pane di ghianda. (Τοῦ αὐτοῦ).

Sulla voracità di Bato e Milone. (Τοῦ αὐτοῦ).

Sullo starnuto. (Τοῦ αὐτοῦ).

Sui marmi di Spartilla. (Τοῦ αὐτοῦ).

Della necessità dell'acqua abbondante in ogni ben regolata città, e della formazione delle cisterne che più convengono all'isola nostra. (Parmesan).

Memoria e riflessione sull'innesto vaccino. (Petrizzi ἀντεπιστέλλον).

Sul croco dell'isola di Corfù. (Trivoli Pieri Michele).

Flora corciresa. (Τοῦ αὐτοῦ).

Sulle cause del terremoto. (Τοῦ αὐτοῦ).

Meteorologia per l'anno 1809. (Theotoky Emanuele).

Almanach corcyréen pour l'année bissextile 1812. (Τοῦ αὐτοῦ).

ΤΜΗΜΑ Β'.

Sui Cimiterj. (Arlotti Demetrio).

Ricerche statistiche intorno alla città e territorio di Prevesa. (Armoni Carlo ἀντεπιστέλλον).

Statistica di Cerigo. (Condoleo Giovanni ἀντεπιστέλλον).

Analyse des offices de Ciceron. (Delurat).

Sull'abolizione nell'isola di Corfù della pesca a vento. (Melichi Antonio).

Sull'amore. (Mordo Lazzaro).

Sulla virtù. (Τοῦ αὐτοῦ).

Sul commercio di Corfù. (Trivoli Pieri Michele).

Notizie statistiche sull'isola del Zante. (Roma Dionisio).

Sugli studj delle donne. (Teotochi Emanuele).

Dissertazione storico-critica sullo leggi romane da Romolo fino a di nostri. (Vlassopoulos Steliano).

ΤΜΗΜΑ Γ'.

Ode à Napoleon. (Anonyme).

Discours pour l'inauguration de l'Académie. (Baudrand).

Ode a Napoleone. (Calichiopoulo Alavilla).

Sulla morte di Demetrio Macri. Visione. (Delyiniotti Nicolò).

L'istro domato. (Τοῦ αὐτοῦ).

Ode a Napoleone. (Τοῦ αὐτοῦ).

Sullo spirito dell'istituzione atletica. (Donà Giovanni).

Osservazioni intorno alcuni versi d'Omero relativi alla Feacia, e sull'antica città di Feaci. (Τοῦ αὐτοῦ).

Traduction de la seconde Olymbique de Démosthènes avec des notes grammaticales et philologiques. (Τοῦ αὐτοῦ).

Ῥῆδ' κατὰ μίμνησιν Πινδαρικὴν πρὸς Ναπολέοντα. (Ἰδρωμένου Ἀνδρέου Ἱερέως).

Ῥῆδ' εἰς τοὺς ἐν Λιβήρῳ παραικούντας φιλογενοὺς Γραικούς. (Τοῦ αὐτοῦ).

Ῥῆδ' τῇ Ἑλλάδι. (Τοῦ αὐτοῦ).

Λόγος πρὸς τοὺς νέους τοῦ Ἰονίου περὶ ἀνάγκης τῆς σπουδῆς τῆς ἀρχαίας καὶ νέας Ἑλληνικῆς γλώσσης. (Μαυρομάτου Νικολάου).

Εὐγεῖον ἐγκώμιον εἰς ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν. (Τοῦ αὐτοῦ).

Ῥῆδ' εἰς Ναπολέοντα. (Τοῦ αὐτοῦ).

Δοκίμιον περὶ πολιτισμοῦ Φαλαίων καὶ Κερκυραίων κτλ. (Μελίκης Ἀντωνίου).

Carattere di Buffon e di Gibbon. (Mordolazzaro).

I secoli della poesia. (Pieri Trivoli Michele).

Dell'uso e dell'abuso della filosofia. (Τοῦ αὐτοῦ).

Elogio di Antonio Trivoli Pieri. (Τοῦ αὐτοῦ).

I secoli della poesia. (Prossalendi Doria Steliano).

Dei recenti scavi praticati in Argos. (Τοῦ αὐτοῦ).

Sulla vita d'Omero attribuita ad Erodoto.

Sui mattoni scritti e sui monumenti fittili dell'antica Corcira. (Τοῦ αὐτοῦ).

Sulla situazione dell'antica città de'Feaci. (Τοῦ αὐτοῦ).

Carmina (Rhodostami Antonii).

Elogio a Napoleone. (Teolochi Emanuele).

Elogio di Gristoforo Colombo. (Vlassopulo Steliano).

ΤΟ ΕΝ ΩΑΙΑΡΩ (ΑΝΤΙΠΑΡΩ) ΑΝΤΡΩΝ,

Καὶ τὰ περὶ αὐτῆς καὶ τῶν αὐτῆς κατοίκων.

—ooo—

Πλείστοι μὲν ὅσοι ἰδόντες ἐθαύμασαν τὸ ἐν Ὠ-
λιαρῷ ἄντρον, οὐκ εὐαρίθμη δὲ καὶ συνεγράφησαν
ὑπὸ τῶν κατὰ διάφορους χρόνους ἐπισκεφθέντων
αὐτὸ, ἀπὸ Δαπέρου καὶ Τουρνεφόρου καὶ Πουκε-
βίου μέχρις ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν. Μετὰ πε-
ριγραφὰς δὲ τοσοῦτον ἐξόχους οὐδὲν τι ἀπελείβη-
ται ἄξιον λόγου. Καὶ ὅμως τὸ σπήλαιον τοῦτο
περιέχει τοσοῦτον ἀξιοπερίεργον, ὥστε ὑπὸ τοιαύ-
της ἐντυπώσεως δυνατόν νὰ ἐμφανισθῶσι τῷ εἰσι-
όντι. Ἐθνημύθητι τὸ καλεῖσθαι ὁπίον καὶ ἐκάστην

στροφὴν ἀλλοτρίῳ τι παρίσταναι τῷ ὁρῶντι. Οὕτω
καὶ νῦν μὲν τοῦτο, νῦν δὲ ἐκεῖνο κινεῖ εἰς
θαυμασμόν τὸν θεατὴν. Ὁ μὲν θαυμάζει τὸ μεγα-
λοπρεπὲς τῆς πρώτης εἰσόδου, ὃ δὲ ἐκπληττεται
ὑπὸ τῶν ἀμέτρων σταλακτιτῶν, ὃ δὲ τέρπεται ἀ-
ναμνησκόμενος τοῦ κινδυνώδους καὶ μυθιστοριώ-
δους τῆς καταβάσεως καὶ ἀναβάσεως, καὶ οὕτω
καθεξῆς.

Τίνος δ' ἔνεκα τὸ μὲν σπήλαιον τῆς Ἀντιπαρίου
ἠτύχησε νὰ ἔχῃ πολλοὺς τοὺς θαυμαστάς, οὐδεὶς
δὲ ἢ μικρὸς λόγος περὶ τοῦ νησιδίου τοῦτου καὶ τῶν
ἐπ' αὐτοῦ κατοίκων γίνεται παρὰ πᾶσι τοῖς ἐκείθεν
ἐπανοῦσιν; Ὁ λόγος προχειρότατος· ἡ μὲν νῆσος μι-
κρά καὶ ἄγονος, οἱ δὲ κάτοικοι ὀλίγοι καὶ ἀγροῖκοι·
τί ἄρα τὰ διάφορον ἔχουσιν; Οὐδὲν ἄλλο παρὰ
τοῦτο, ὅτι ψυχὰς 350, κατάκλειστοι. τὸ πρὶν
ἐν χωρίῳ τινι δίκῃν φρουρίου περιελείποντος πυρ-
γίσκου νῦν κατερημμένον, οἰκίσκοι εὐτελεῖς καὶ
πενυχτοὶ, καὶ ἄλλα τοιαῦτα λόγου ἀνάξια, ἰδοὺ ἡ
νῦν Ἀντιπαρος, ἀπέχουσα ἑκατοντάδα περίπου βη-
μάτων ἀπὸ τοῦ στενοῦ πορθμοῦ τοῦ διαχωρίζοντος
αὐτὴν ἀπὸ τῆς Πάρου, ὅστις, πλευστὸς μὲν παντὶ
πλοῖον διὰ τοῦ νοτίου στομίου εἰσπλέοντι, ἀδιά-
βατος δὲ πρὸς τὸ βόρειον τοῖς τῆς δευτέρας τά-
ξεως πλοίοις καὶ τοῖς ἐπὶ πρὸς, σχηματίζει λιμένα
πανταχόθεν ἀσφαλῆ. Οὗτος ἦν τὸ ὀρυκτῆριον καὶ
τὸ καταφύγιον τῶν πειρατῶν τῶν λυμναμένων
μέχρις ἐσχάτων τῶν χρόνων τῆς Ἑλληνικῆς ἐπα-
ναστάσεως τὸ Αἰγαῖον. Ἐνταῦθα ἐφορμώμενοι οἱ
διεσθῆτοι πειραταὶ Κατραμάδας καὶ Δούλιος, τρέ-
μον καὶ ἐρήμωσιν ἐνεποίουν τοῖς πλείουσι καὶ τοῖς νη-
σιώταις. Μετὰ τῶν ἀρχαίων τούτων γειτόνων οἱ δυσ-
τυχεῖς Ὀλιάριοι νῦν μὲν φίλοι συνάπτοντες φῶβον,
νῦν δὲ συμπλεκόμενοι βία, διετέλουν πενόμενοι καὶ
ἀδοξοῦντες. Ἀπὸ τῶν καταστρεπτικῶν τούτων ἐπι-
δρομῶν τῶν πειρατῶν Ἀλγερίνων, Σαρακηνῶν, Μα-
νιατῶν καὶ ἄλλων, προσφυλάττοντο διὰ τῶν τει-
χῶν τοῦ χωρίου αὐτῶν καὶ τοῦ πυργίσκου οἱ Ὀ-
λιάριοι. —Μανιώδῃ προσβολῇ ἀγδοῦσαντα Κρητῶν
πειρατῶν ἀντεκρούσαμεν γενναίως, καυχώμενοι μολὶ
ἔλεγον Ὀλιάρους τις, ὅταν σιωπητικῶς πῶς ἐλάλουν
περὶ τοῦ φρουρίου αὐτῶν.

Ἀξιοδάκρυτος δὲ ἀληθῶς ἡ στασιμότης τῶν ἀν-
θρώπων τούτων. Οὐδὲ βῆμα προόδου εἰς τὸν ἀνθρω-
πισμὸν ἐγένετο παρ' αὐτοῖς ἀπὸ τῶν χρόνων τῶν
περιηγητῶν Δαπέρου καὶ Τουρνεφόρου· μέχρις ὧ-
ρας. Σκαλεύοντες οὐχὶ πᾶσαν, ἀλλὰ μέρος τῆς γῆ-
ρας αὐτῶν, ἀλιεῖοντες ἰχθύας καὶ σπόγγους, ξυλευ-
όμενοι ἐκ τῶν θάμνων τῆς ἐαυτῶν νήσου, καὶ με-
τακομίζοντες καυσόξυλα καὶ ἄνθρακες εἰς τὴν γεί-
τονα Πάρου καὶ Σύρον καὶ Ὀθρίαν, ἀποζῶσι. Πλὴν
100 συκῶν περίπου καὶ 40—50 ἐλαιῶν, οὐδὲν
ἄλλο δένδρον ἀπῆλθοντα κατὰ τὴν νῆσον ταύτην.
Μολὶ ἔλεγε τις τῶν ἐγχωρίων, ὅτι ἐκτός τῶν δύο
ιερέων, τοῦ Οἰκονόμου καὶ τοῦ Σακελλαρίου, καὶ
ἐνός ἢ δύο ἄλλων, τοῦ Κοσμά καὶ τοῦ Παύ-
λου, οὕτε τὰ ἄλλα γνωρίζει ἄλλος τις. Πρὸ δέκα
ἐτῶν εἶχον σχολαῖον δημοτικόν, ἐν ᾧ πύξανετο μὲν

ἡ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν μέχρι δέκα, ἡλᾶττοῦτο δὲ ψυχρὸρράγει, ἥτις καὶ ἀπέθανε τὴν ἐπιούσαν. —
μέχρι τεσσαρῶν.

Τῆς ἀπαίδευσίς δὲ αὐτῶν ἔνεκα συμβαίνει ὥς, —
καὶ κατὰ τὴν ἀπλουστάτην λογομαχίαν μεταξὺ δύο
ἀνδρῶν τοῦ χωρίου, νὰ μερίζηται αὐτὸ ἐκάστοτε
εἰς δύο ἀντίμαχα στρατόπεδα, οὐδὲ τῶν γυναικῶν
ἐξαίρουμένων, ὧν αἱ ἀπὸ τοῦ ὕψους τῶν στεγῶν
μετ' ἀκροδωμάτων λίθων, αἱ δὲ (αἱ ἀνδρικοτέραι)
μετὰ κοπῶν πατάσσουσι τοὺς ἀντιπάλους τῶν συ-
ζύγων αὐτῶν. Μετ' οὐ πολλὴν δὲ, πύλας ἐπελθού-
σας, ἀγάπη καὶ φιλία γίνεται μεταξὺ τῶν πρὸ μι-
κροῦ διαμαχομένων, ὥς ἂν μὴ ἦσαν ἐκεῖνοι. Ταῦτα
μοι διηγείτο τῶν Παρίων τις καλῶς γνωρίζων τὰ
ἐκεῖνων.

Κατὰ τὴν διήγησιν ταύτην ἀνεμνήσθην ἐκεῖνον,
ὅπερ μοι ἔλεγε τις τῶν ἡμετέρων ἐπὶ μικρὸν διατρί-
ψας ἐν Σερλίῳ τῇ γείτονι. Κομικοστραγικὸν τὸ ἔθος.
Κατὰ τὰς πλείστας τῶν ἐορτῶν χορὸς ἀνοίγεται ἐν
μέσῃ τῇ πλατείᾳ. Καὶ δὴ τότε πολλὸ τὸ πλῆθος τῶν
γυναικῶν καὶ μάλιστα τῶν νεανίδων, οὐκ ὀλίγοι
δὲ καὶ οἱ χορευταὶ Σερλίῳ περιεσπόμενοι, καὶ ἔ-
χοντες ἀνὰ χεῖρας ἑκάστος (τί νομίζετε;) ῥόπαλα
εὐπαγῆ. — Πρὸς τί ταῦτα; ἠρώτησεν ὁ ξένος. —
Μετ' ὀλίγον θὰ ἴδῃς. — Ἀνοίγεται ὁ χορὸς, καὶ ἰδοὺ
οἱ δόμοι χορευταί, χειραγωγούμενοι ἑκάστος ἀνὰ μίαν
κυρίαν. — Ἦ ἐδική μου πρώτη. — Οὐχί, ἀλλ' ἡ ἐδική
μου. — Ἐν τῷ μεταξὺ θύρουθεν γίνεται σφοδρὸς, καὶ
βρογχηδὸν ἀναβαινοκαταβαινοῦσιν αἱ ῥάβδοι. Ἐπὶ τί-
λους περιγίγνεται τις τῶν διπληκτικωμένων, ὅστις
σύρει εἰς τὸν χορὸν πρώτην (πρὶν μετὰ τὴν) τὴν κυρίαν
αὐτοῦ. — Ἰδοὺ πρὸς τί τὰ ῥόπαλα, κύριε, μοι εἶπεν
ὁ ἐρωτηθεὶς. — Τελειώνει ὁ πρῶτος χορὸς, καὶ ἀνοί-
γει ὁ δεύτερος διὰ τῶν αὐτῶν προανακρουσμά-
των, καὶ οὕτω καθεξῆς μέχρι τέλους. Διαλυθέντος
δὲ τοῦ χοροῦ, οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον ἴχνος μίσους δια-
τηροῦσιν οἱ πρὸ μικροῦ ξυληφορετισθέντες. — Εἶναι
ἔθιμον τοῦ τόπου, ἥκουεν ὁ ἡμέτερος.

Τὸ χωρίον τῶν Ὀλιάρων εὐρίσκειτο εἰς κίνησιν
καὶ πίνθος τὴν ἐνδεκάτην Αὐγούστου τοῦ ἐνεστώτος
ἔτους, ὅτε καὶ ἐγὼ μετὰ τοῦ ἐμοῦ ἀδελφοῦ ἱατροῦ,
καὶ τῶν Παρίων τινὸς σπουδαστοῦ ἡλθόμεν ἐκεῖ.
Ἰδοὺ τί συνέβαινε. Νέαν τινα εἰκοσθετὴ προσβε-
βλημένην ὑπὸ τῆς ἰλέρως καὶ δεινῆς πάσχουσας
ἔτι, ὑποχρεοῦσιν οἱ γονεῖς καὶ συγγενεῖς νὰ ἐγερθῇ
ἐκ τῆς κλίνης, ἵνα συζευχθῇ μετὰ τινος ἐγχωρίου,
τῆς νόμφης κρείττονος, ὥς ἔλεγον, μολὶς κατα-
πεισθέντος εἰς τοῦτο. Ἡ δυστυχὴς κόρη, ἴσως καὶ
ἀκούσα, καταβηλοῦσα πάντα ἀγῶνα, κατώρθωσε
νὰ σταθῇ κατὰ τὴν τελευτὴν τοῦ γάμου. Τρεῖς δὲ
πάντων χαυνῶν ἡ νόμφη, καὶ τὸ δεινότερον ἐκοιμήσατο.
Ἰεραιῶσα ἔτι, οὐχὶ ἐν τῷ νυμφικῷ πᾶσθῳ, ἀλλ'
ἐπὶ τοῦ δώματος τῆς οἰκίας, διότι, ὡς ἐλέγετο, ὁ γαμ-
βρὸς δὲν συνείδησε νὰ κοιμηθῇ τὸ καλοκαίριον κα-
τάκλειστος. Καὶ δὴ μετὰ δέκα ἡμέρας ἡ νεόνυμ-
φος προσβληθεῖσα καὶ ὑπὸ δυσεντερίας, ἐφαίνετο
ταχυθάνατος. Μετὰ παρέλευσιν δέκα ἡμερῶν προσ-
καλεῖ ἱατρὸν ἐκ Πάρου ὁ νυμφίος ἐνθ' ἡ νόμφη ἐ-

Γρουσουζῆς (ἀπαίσιος) γαμβρὸς, ἔλεγον οἱ Ὀ-
λιάριοι ἀλλήλοις, ἔραγε τὴν πρώτην, καὶ τώρα,
ἀκόμη 25 χρόνων ἄνθρωπος δὲν εἶναι, ἔραγε καὶ
τὴν δευτέραν. — Ὁ νόμος τοῦ διδῆι καὶ τρίτην. —
Βεβαίως καὶ τετάρτην καὶ πέμπτην 'πέρνει αὐτὸς,
ἀλλὰ νὰ ἰδῶμεν ποῖα θὰ ἦναι ἐκεῖνη, ἥτις θὰ θε-
λήσῃ νὰ 'πάρῃ ἄνδρα τόσον γρουσουζῆν; εἶπον ὁ-
ποιασοῦσαι κόραι τινὲς ἐνθ' ὑπὸ προέπεμπον τὴν νε-
κράν. — Καὶ πιστεύει το, μοι λέγει ὁ συνοδὸς Πά-
ριος· διότι δεισιδαιμονέστατοι τῶν νησιωτῶν οἱ νη-
σιῶται οὗτοι. Νὰ σὲ διηγῇθω μίαν ἢ δύο τῶν δει-
σιδαιμονιῶν αὐτῶν, καὶ θὰ τοὺς κλύωσῃς. — Καί-
ἀλλὰ νὰ χωρισθῶμεν ἀπ' αὐτῶν, διότι τὰ μυρολό-
για καὶ οἱ κόπες τοῦ γυναικῶν δὲν θὰ μὲ ἀφή-
σωσι νὰ σὲ ἀκούσω. Πληγίσαν καὶ καὶ σὺ, ἱατρεῖ.
— Ἐν μίᾳ τῶν νυκτῶν ἐφιλοξενούμενη, ἔλεγε ὁ
Πάριος, παρὰ τινι Ἀντιπαρίῳ, τὸν ὅποιον εἶδον ἐ-
τοίμαζόμενον νὰ στρωθῇ κατάκομα ἐπὶ καπνός,
διότι ἡ μόνη τῆς οἰκίας κλίνη μοι εἶχε παραχω-
ρηθῇ. Ἀδίκον τοῦτο, φίλε μου, εἶπον. — Δὲν μοι
μέλει, ἀπεκρίθη. Ἄν δὲν ἐφοβούμενη νὰ ἐξέλθω τὴν
νύκτα αὐτὴν τῆς οἰκίας, ἔχι μάκρὰν ἔχω τόπον νὰ
κοιμηθῶ. Ἀλλ' ἡμεῖς ἐδῶ, ὅταν ἀποθάνῃ ἄνθρωπος,
τὴν πρώτην, τὴν δευτέραν καὶ τὴν τρίτην ἡμέραν
δὲν τολμᾷ ψυχὴ νὰ πατήσῃ ἔξω τοῦ κατωφλίου
εὐθὺς μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου μέχρι τῆς ἀνα-
τολῆς. — Ἐμμεθα περίεργοι ν' ἀκούσωμεν καὶ τὸ δεύ-
τερον παράδειγμα τῆς δεισιδαιμονίας αὐτῶν. —
Τὰρ εὐθὺς. Ἠλέπετε τὴν γοῦσαν ἐκεῖνην τὴν παρα-
κολουθοῦσαν; Εἶναι καὶ γέρον τις, τὸν ὅποιον δὲν
βλέπω ἐδῶ· αὐτοὶ οἱ δύο εἶναι οἱ προλέγοντες τὸν
θάνατον διὰ τῶν παρὰ τοῦτο. Ἀναβάνει ὁ γέρον
ἐπὶ τοῦ ἐρήμου ἐκεῖνου πυργίσκου, πρὸ τοῦ ὁποῦ
ἐκτείνεται μικρὰ πλατεῖα, ἣν οἱ ἐγχωριοὶ καλοῦσι
ῥύμην, καὶ ἐν ἐκστάσει βλέπει χορεύοντας ἐν τῇ
ῥύμῃ ἐκεῖνους, ὅσοι μετὰ μικρὸν θὰ μεταβῶσιν εἰς
τὴν ἄλλην ζωὴν. Ὁ γέρον ἔχει τὴν διακρίσιν νὰ
μὴ λέγῃ ποτὲ τὴν κακὴν πρόβησιν εἰς τὸν κινδυν-
εύοντα, ἀλλ' εἰς συγγενὴ αὐτοῦ· ἐξ ἐνὸς στόματος
οἱ χωρικοὶ οὗτοι ἐβεβαίουν ὅτι οὕτε ὁ γέρον οὐτε
ἡ γοῦσα ἐψεύσθησαν ποτε. Μόνον μία τῶν προβή-
σεων τοῦ γέροντος ἐψεύσθη. Ἐν μίᾳ τῶν ἐκστάσεων
εἶδε τρεῖς χορεύοντας ἐν τῇ ῥύμῃ, ὧν ὁ μὲν πρῶ-
τος καὶ ὁ τρίτος, καθ' ἣν τάξιν τοὺς εἶχεν ἰδεῖ χει-
ροκράτουμένους, ἀπέθανον μετὰ τινος ἡμέρας,
ἐνθ' ἦσαν ὕμναι, ὁ δὲ μέσος ζῇ ἀκόμη. — Ὡς μᾶς
πατήσαν κουργάροι, ἔλεγε τοῖς χρόνους ἐκεῖ-
νους ὁ γέρον, καὶ μετ' οὐ πολλὴν ἐφαίνοντο αἱ γα-
λιῶται αὐτῶν. — Μὴ φοβεῖσθε, δὲν ἔρχονται·
καὶ δὲν ἔρχοντο. — Ὡς πῆγες ἀπὸ τῆς συκῆς
κάτω, προσεῖπεν ἡ γοῦσα μάντις πρὸ τινος ἡμέραν
εἰς γυναικα· καὶ, ὁ τοῦ θάμματος! μετ' ὀλίγας
ἡμέρας τὴν ἔφερον σσηκωτὴν. Μυρία τοιαῦτα σοὶ δι-
ηγούνται οἱ χωρικοὶ, διὰ νὰ σὲ καταπείσωσιν ὅτι ὁ
γέρον καὶ ἡ γοῦσα ἔχουσι τὸ προφητικόν χάρισμα.
Τὴν ὥραν ταύτην καὶ νὰ ζητήσωμεν ἀγωγιάτας
δὲν εὐρίσκουμεν, διότι παρακολουθοῦσι πάντες τὴν

νεκρὰν ἐκφερομένην. Ὁ δὲ διηγεῖσθαι καὶ ἕτερον τρῶ-
πόν τοῦ προφητεύειν παρ' αὐτοῖς. — Ἀκούομεν —
Κουρούνας σκυπτικῶς ἐπικαλοῦμεν τοὺς Ἀντιπα-
ρίους ἡμεῖς οἱ Πάριοι. Ἰδοὺ καὶ τίνος ἐνεκὸν. Οὐ
μακρὸν τοῦ χωρίου εἶναι πεφυτευμένους φοῖνιξ, ἐρ-
οῦ, ὡς ἐπὶ τοῦ τρίποδος ἡ Πυθία, ἐκάλητο τῶν
κουρουνῶν τις, προφητικὸν χάρισμα ἔχουσα. Πρώ-
των λοιπὸν τὸν ἐκείθεν προσερχόμενον οἱ χωρικοὶ
ἀνησυχῶσι. Τί; Κουρούνα εἰς τὴν βεΐαν. — Βλέπει
νοτινὰ, ἢ βορεινὰ; — Νοτινὰ. — Κουρούνοι εἰς τὸ
καπνῆλι καὶ κατακλείοντο ἐντὸς τῶν τειχῶν. —
Ἀλλὰ βορεινὰ. — Δὲν ἔχομεν νότον. — Μοῦ ἤλ-
θεν εἰς τὸν νοῦν ἡ Δωδωναία δρῦς, εἶπον ἐγώ.

Δὲν ἤλθετε βεβαίως δι' ἡμᾶς, προσελθὼν εἶπεν
ἡμῖν τις τῶν ἐπανερχόμενων ἐκ τῆς σπηλαίου ἀρχι-
ρίων, ἀλλὰ διὰ τὴν γρότταν. — Μήπως σοὶ τὸ
εἶπεν ὁ γέρον προφήτης; ἠρώτησα. — Ὁχι, ἀλλὰ
τὸ συμπεραίνω. — Πάρετέ τον ὁδηγόν, εἶπεν ὁ Πά-
ραδρος, καὶ θὰ εὐχαριστηθῇτε. — Ἐγὼ ὁδηγούμε-
νους ἐγὼ ἀπείρους εἰς τὸ καταφύγιον, καὶ χρήματα
ἔχω παρμένα ἀπὸ λόρδους καὶ ἄλλους ξένους, ὅσα
δὲν ἔχω ἀπὸ τῶν χωρῶν καὶ τ' ἀμπελία μου. —
ἔχομεν τὸν Μάρκον, καὶ σὺ, Κοσμᾶ, εἰσθε ἀρκετοὶ
νὰ ὁδηγήσαστε τρεῖς. — Χρειάζονται σχοινία, εἶπεν
ὁ Κοσμᾶς. — Ἀπορῶν ἐπὶ τῷ λόγῳ, διὰ νεύματος
ἠρώτων τὸν ἀδελφόν, ὥστε ὁ λόγος ἦτον αὐθάδης.
Γελῶν δὲ οὗτος ἐπὶ τῇ ἀπορίᾳ μου συνεπλήρωσεν τὴν
ἐννοιαν τοῦ Κοσμᾶ λέγων, ὅτι χρειάζονται διὰ νὰ
μᾶς δέσουν. — Χρειάζονται σχοινία διὰ νὰ μᾶς
δέσουν! εἶπον ἐγώ, ὁ λόγος δὲν κάμνει καλὴν ἐντύ-
πωσιν ἐν τούτοις καταλαβάνω, ὅτι δὲν ἐνοοῦσι
νὰ μᾶς δέσουν ὡς . . . ἀλλὰ διὰ νὰ μᾶς καταβι-
βάσωσιν ἀσφαλῶς εἰς τὸ σπήλαιον.

Μετ' ὀλίγον τὰ πάντα εἶχον ἐτοιμασθῆ καὶ ἰδοὺ
ἡμεῖς καθήμενοι ἐπὶ ὄνως, διετρέχοντες ὁδηγού-
μενοι εἰς τὴν πρὸς τὸ σπήλαιον ἄγουσαν. Μόλις
ἐξήλθομεν ἐκ τοῦ χωρίου, καὶ ὁ Κοσμᾶς, ἀνὴρ ἡ-
ρακλεῖος σώματος προσελθὼν ἤρξατο λέγειν. Οἱ
καταβάντες εἰς τὸ σπήλαιον λογαριάζω ὅτι εἶναι
περισσότεροι τῶν ἀναβάντων. — Ἐγὼ δὲ ἀπεθάρ-
ρησα ἐνοήσας τὸν λόγον. — ἔχει λοιπὸν καὶ νε-
κροτάφειον; ἠρώτησεν ὁ Πάριος τὸν Κοσμᾶν. — Οἱ
ἀποθαμμένοι ἀναβιβάζονται ἐκολώτερον τῶν ζων-
τανῶν, ἔλεγεν ὁ Κοσμᾶς. Δύο ἔτυχε νὰ ἴδω εἰς τὴν
ζωὴν μου. Ὁδὴγουν πρὸ τινων ἐτῶν Ἀγγλους, ὧν
κόκκινός τις ὡς σκάρος, θελήσας νὰ καταβῇ ἀνευ
τῆς βοήθειας μου ἐκύλισεν τὸν κατήφορον καὶ τὴν
τελευταίαν του ἀνεσὶν ἐπῆρεν εἰς τὸν πάτον τοῦ
σπηλαίου. Κατέβην ἐγὼ καὶ τὸν εὖρον τὸν ἄθλιον,
σώρῳ. Καὶ ἀνασύροντες τὸν ἐθάψαμεν εἰς τὸ πα-
ράλιον. — Ἀς ἔπινε μὲ μέτρον, εἶπεν ὁ Μάρκος.
— Ἐγὼ αὐτός, ἐξηκολούθει ὁ Κοσμᾶς καλῶν,
καὶ μὴ συλλογίζμενος ὅτι διὰ τῶν διηγήσεών του
μᾶς ἀπεθάρρυνε, μετὰ τὸ συμβῆναι τοῦτο κατέβι-
βάζον εἰς τὸ σπήλαιον Ῥώσσους. . . . — Ἐρ-
χονται λοιπὸν καὶ Ῥώσσοι, ὑπέλαβον ἐγώ. — Καὶ
μόνον Ῥώσσοι; Ὁλλανδοὶ θέλεις; Ἀμερικανοὶ, Γάλ-
λοι, ἀφ' ὧν πλέον τοὺς Ἀγγλους; καὶ ἀφ' ὧν πλέον

καρδί. μόνον Τούρκους δὲν ἐνθυμούμαι. Ἐκ τῶν
Ῥώσσων λοιπὸν παραπατήσας τις, ὑπῆγε κατακί-
φαλα. ἀλλ' ἐπειδὴ ἦτον Ῥώσσος καὶ εἶχε τὴν κε-
φαλὴν σιδηρένιαν, ὥσαν παλλακίαν, ἐσύτρωψε τὸν
ἐνὰ μόνον τῶν ποδῶν του καὶ ἀνεχώρει σώζων τὸν
ἄλλον. — Δὲν τὸν ἐγάρ, ἀνέκραξεν ὁ ἕτερος τῶν
ὁδηγῶν, διότι ἐγὼ ἐκλθον, ὅτι μετ' οὐ πολὺ ἀπέ-
θανεν. — ἔχει λοιπὸν καὶ τοὺς μάρτυρας τοῦ τὸ
σπήλαιον; — Εἶναι στοιχειωμένον, εἶναι κατοικία
τῶν ἐξ' ἀπ' ἐδῶ πολλὰ κακὰ θὰ ἐγίνοντο, ἂν δὲν
ἐδοῦντο ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος, τοῦ ὁποῖου
παρεκλήσιον ἔχουσιν φθοροποιημένον οἱ πρόγονοι ἡ-
μῶν παρὰ τῇ εἰσόδῳ τοῦ σπηλαίου. — Ἰδόντες
αὐτοὺς ἐτοιμαζομένους νὰ ἀναγινώσῃ καὶ τὸ λοι-
πὸν μαρτυρολόγιον τῶν ἐν τῷ σπηλαίῳ ἀθλοσάν-
των, τοὺς ἀφῆκαμεν ὀπίσω, ταχύναντες τὸ βῆμα
τῶν ὀνυρίων. Εἶχε παρῆλθαι οὕτως ὅρα μία καὶ
ἡμίσεια, καὶ ἐτριποδιζόμεν ἐπὶ λόφου ἡμίσειαν ὥραν
περίπου ἀπέχοντες τῆς θαλάσσης τῆς βρεγούσης τῆς
νοτίου ἀκτὸς τῆς νήσου, ὅτε ὁ ἀδελφός μοι λέγει,
ὅτι τρέχομεν ἐπὶ τῆς ὁροφῆς τοῦ ἄντρου.

Αἱ ἀφῆγασαι Παρίων τινῶν πρὸ ἡμερῶν κατα-
βάντων εἰς τὸ σπήλαιον, τὰ μέλιστα τρομερικτικὰ,
αἱ δύο ἱστορίαι ἐκείναι τοῦ Ἀγγλου καὶ Ῥώσσου,
ὁ παρακλούμενος ὄνος ὁ φέρων σχοινία 50—60
ὀργυῶν καὶ μίαν κλίμακα σχοινίαν, μὲν ἐσάλευ-
σαν τὸ θάρρος ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε παρ' ὀλίγον νὰ
εἰπῶν, ἂν δὲν ἐντρέπομην, ὅτι εὐχαριστήμενος θὰ
μείνω ἐάν ἴδω τὸ σπήλαιον μόνον μέχρι τῆς εἰσό-
δου. Ταῦτα διαλογίζομενος ἐβόησα πρὸ τοῦ περι-
βόλου τοῦ σπηλαίου, καὶ εὐθὺς κατόπιν οἱ λοιποὶ
συνδοιπόροι. Ὁ περιβόλος οὗτος, ἡμικυκλικὸς πε-
ρίπου καὶ περισκεπής, ἔχει κατὰ μέσον τῆς ἡμι-
περιφερείας τὴν ὀπὴν τὴν κατάγουσαν εἰς τὸ σπή-
λαιον 5—6 βήματα πρὸ τῆς ὀπῆς, δεξιόθεν μὲν
ἵσταται γυναικείου μεγέθους, ἵσος 4—5 ὀργυῶν,
λίθος τις ὥστε ἀνδρείας, ἔργον οὐχὶ καλλιτέχνου,
ἀλλὰ τῶν σταλαγμῶν, ἔχων βάθρον ἐφ' οὗ ἱδρύται
καὶ πόδας συμπερικύττας· περὶ τὰ μέσα καὶ τοὺς
ὀμίους ὁ κύλινδρος συμπίπτει κατὰ τι, περὶ δὲ
τὸν λαμὸν συσφίγγεται, καὶ ἐπὶ τέλους ἀποσπαι-
ροῦται. Τὸ δὲ περιεργότατον, δύο κοιλότητες κατὰ
τὴν ὀρθογώνιαν χώραν, παριστάνουσιν αὐτὸν ὡς
γίνονται φρουρὸν τοῦ σπηλαίου, πρὸς τὴν ὀπὴν
ἐστραμμένον. Ἀριστέρῳ δὲ ταύτης, ὥστε κατὰ
πέτασμα σκηνῆς, καθέτως παραπέταται λαμπρὰ
αὐλαία, ἐκ σταλαγμῶν καὶ αὐτὴ πιθανῶς ἔχουσα
τὴν ἀρχὴν. Ὁ χρόνος ὅμως ὅστις τὴν παρήγαγε
τοσοῦτον μεγαλοπρεπῆ, αὐτὸς οὗτος τὴν κατέρρυ-
ξεν. Ἀμέτρητον πληθὺς ὑπογραφῶν, πᾶν μὲν
ἐγγεγραμμένων τῶν δὲ γεγραμμένων ὑπὸ χειρὸς
ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ξενικῆς, διαποικίλλουσι τὰς τῆν
καὶ τὰ παρακείμενα! Αὐταὶ καὶ εἰς πλείονες εἰς
τὸ σπήλαιον εἰσὶν οἰονεὶ πιστοποιητικὰ τῶν θαυ-
μασίων τοῦ σπηλαίου.

Ἐνθ' ἡμεῖς ἐθαυμάζομεν τὴν πρόφωψ αὐτοῦ ἡ-
στάμενοι πρὸ πρῶτον τοῦ γίγνασθαι οἱ δύο Ἀντι-
παρίοι ἐνησυχολογῶντες εἰς τὴν ἐντοκὴν τοῦ σπηλαίου,

ἐξαρτήσαντες τὸ μὲν τῶν ἄκρων περὶ κῶνον στα-
λακτικῶν εὐπαγῆ, κατὰ χώραν προσφρωτάτην ἐμ-
πεφυκάτω. Ἐπαναλθὼν δὲ ὁ Κοσμᾶς, βάλετε, ἀνέ-
κραξε, κατὰ μέρος τοὺς ἐπενοῦντας ὡμῶν, Κύριοι,
καὶ δρίστατε. — Ὑγὲ δικαίον, μοι λέγει ὁ ἀδελφός,
διότι οἱ τοῦχοι τοῦ σπηλαίου εἶναι κατάθρονοι,
καὶ θὰ κατακασπωθῶμεν. — Ἐνθ' καὶ ὅλον τὸ ἔτος
τὸ σπήλαιον εἶναι στεγνόν, τὸν Ἰούλιον, Αὐγουστον
καὶ Σεπτέμβριον οἱ καταπίπτοντες σταλαγμοὶ, τὸ
καθυγραίνουσιν, ἔλεγεν ὁ Κοσμᾶς. Τούτου ἐνεκὸν ὁ
προσφρωτάτος εἰς κατάθρονον καίρος εἶναι οἱ μῆνες
ἐκεῖνοι, καὶ οὐ οὗτοι. — Τοὺς ἐνέα μῆνας λοιπὸν
δαπανᾷ, ἐσκεπτόμην ἐγώ, τὸ ὕδωρ τῆς καταπεσού-
σης βροχῆς, διηθούμενον διὰ τῶν στρωμάτων τῆς
ἐκδοῦν τοῦ σπηλαίου γῆς ἕως τοῦ ἐπιστάζαι ἐν
τῇ κοιλότῃ αὐτοῦ. Οἱ ἐνέα μῆνες, ἐξηκολούθησα
συλλογίζομενος, εἶναι ὁ χρόνος καὶ ὅν τὸ σπήλαιον
ἀναπαύεται, καὶ ἡμεῖς ἤλθομεν εἰς τὸν χρόνον, καὶ
ὅν ἐργάζεται. Ὁ εὖρομεν λοιπὸν καὶ σταλακτικὰς
γλωρούς κατὰ τὰ ἄκρα καὶ τὴν ἐπιρύνειαν. — Ἐ-
στάθην κατὰ τὴν ὀπὴν τοῦ σπηλαίου, καὶ βάρα-
θρον σκοτεινότερον κατέβην, ἰδοὺ ὁ Κεῖρας τοῦ
Ταυγέτου, ἰδοὺ τὸ βράθρον τῆς Ἀθήνης, ἔλεγεν τῷ
ἀδελφῷ. — Ἐχόμενος δὲ τοῦ σχοινίου, ἐκρεμάσθην,
καὶ τῇ βυθίει τοῦ προπορευομένου Κοσμᾶ ἤμην
ἡδὴ ἐν τῷ σπηλαίῳ, ἐστὼς ἐπὶ ἐδάφους ἐμυαλω-
τοῦ κατὰ τι, καὶ ἀναμείνων τὴν κατάθρονον καὶ
τῶν δύο ἐτέρων. Οὗτος ἦτο βεβαίως ὁ πρῶτος
σταθμός. Ἄμμι συνελθὼν ἐκ τοῦ τρύμου, τῇ βοή-
θειᾳ τῆς ἀνὰ χεῖρα λαμπάδος, θεώρου μὲν τοὺς
τοιχοὺς τοῦ σπηλαίου ποῦ μὲν ὑποστάτους, ποῦ δὲ
κατακόσμους χρυσταλλίνοις σταλακτικαῖς, ἐξε-
πληττόμην δὲ ἰδίως ὑπὸ τῶν τῆς ὁροφῆς, οὕτως
ποῦ μὲν βραχύτεροι, ποῦ δὲ ἐπιμυκτέτεροι, ἀντιγ-
κρίτως ὠραιότεροι τῶν πολυτιμωτέρων τοιχαπτόν,
λευκοὶ ὡς ἡ χιών, κατεσάμειον καὶ τὸν πεζήτερον
τῆς φύσεως θαυμαστότη. — Τὰ κρύσταλλα ἐκείνα τὰ
μεγάλαια, μοι ἐφύλαξεν ὁ εἰς τῶν ὁδηγῶν, τὰ λευκὰ
ὡς τὸ γάλα, τὰ ἔχοντα ἐδῶθεν καὶ ἐκείθεν ἄλλα
λευκότερα ἀλλὰ μικρότερα, διδάσκαλα, δὲν σοὶ
ἀρέσκουν. — Καὶ πῶς, ἐκείνα ἐκεῖ εἰς τὸ κατέβη-
σμά εἶναι ἀσχηματῆρα, ἱατρὰ; ἔλεγεν ὁ ἕτερος.
Καὶ ἀμυλὴ νὰ ἴδῃς τὰ παρακάτω! Ἐμπρός, διότι
αἱ λαμπάδες καίονται, εἶπεν ὁ τρίτος ἐξ ἡμῶν. —
Τὸ σχοινίον ὑπὸ τὰς μαχαίρας ἔχοντες, ἀκροπο-
δῆτι κατεβαίνομεν, ποδηγετούμενοι ὑπὸ τῶν Ἀντι-
παρίων. Τὸν δεξιὸν πρὸς ἐδῶ εἰς τὴν τρύπαν (καὶ
ἐφεγγε κατὰ), ἥτις εἶναι καμωμένη διὰ χειρὸς ἀν-
θρωπίνης, τὸν ἀριστερὸν εἰς τὴν ἄλλην, τὸν δεξιὸν
ἐπὶ τῆς χειρὸς μου . . . μὴ φοβοῦ! ἐσῆλθον αὐ-
τῇ . . . ἀντάρτια Ἀγγλους καὶ Ῥώσσους . . .
πετρὸν μοῦ φαίνεται.

Εἰς μικρὸν καὶ ἐφθάσαμεν εἰς τὸν δευτέρου σταθ-
μόν. Τὸ σπήλαιον ἐνταῦθα εὐρύτερον ἢ κατὰ τὸν
πρῶτον σταθμόν, καὶ ἡ ὁροφή ὑψηλότερα. Σταλα-
κτικῶν τὸ πλῆθος ἀμέτρητον, ὧν ἐναι μεγέθους
καταπληκτικῶς, καὶ ὠραιότητος θαυμασίας. Ὁ
κρύσταλλος ἐσῆλθον, ἐπιδεικνύμενος ὠραιότερος

οὕτω. — Δὲν ἔχομεν ἡμεῖς θησαυρὸν κεκρυμμένον;
Δὲν σὰς ἤρασκε τὸ χωρίον μας, δὲν ἐπικανε τὸ ῥάτι-
σας τοὺς συντοπίτας μου, ἀλλὰ σὰς βλέπω χά-
σκοντας διὰ τὸ σπήλαιόν μας. — Καὶ ἀκόμη βαθύ-
τερον εἶναι τὰ θαύματα, εἶπεν ὁ Μάρκος προηγου-
μενος. — Εἰσόμεθα καὶ ἡμεῖς δίκην τετραπόδων,
ἐπὶ ἐδάφους σκολιῷ, ἐφ' οὗ ἔσαν διακεχυμένα χῶ-
ματα, χάλικες, πέτραι. — Ἐδῶ πατεῖς μίαν, καὶ
χίλια καρκακυλοῦσιν, ἔλεγον ἐγώ, καὶ καταβαίνο-
μεν. — Χροῦρρρ . . . Θεέ μου φύλαξαι! ἠκούσθη
φωνὴ ἀνωθεν, ἡ τοῦ Κοσμᾶ, καὶ σώμα τι βαρὺ
προκυλινδούμενον παρὰ τοῖς ποσὶν ἡμῶν, ἐφέ-
ρετο κατὰ τῶν τοῦ Μάρκου. — Θεέ μου, βάλε
τὸ χεῖρ σου! ἀνέκραξεν αὐτός. — Ἄν δὲν ἦτον τὸ
ἐδάφος ἐφ' οὗ ἵστατο ὁ Μάρκος πεδαινότατος τοῦ
δὲν ὠρμήθη ὁ λίθος, ἀποσπασθεὶς ὑπὸ τῶν χει-
ρῶν τοῦ Κοσμᾶ, ζητήσαντος στήριγμα κατὰ τινὰ
κακοτοπίαν, βυθοῦ ἀνεκάλυπτα πυθμένα ὁ δυστυ-
χῆς Μάρκος, καὶ προσθήκη νῦν εἰς τὸ μαρτυρολό-
γιον τοῦ σπηλαίου. — Μήπως κατέβη τὸ ὅσπου
τῆς κήτης; ἐφώνησεν ὁ ἱατρός. — Ἀλλὰ μάλωψ
κατὰ τὸ γόνυ καὶ ἀμυλὴ κατὰ τὴν ἀκρὴν χεῖρα
ἐδεικνύοντο ὑπὸ τοῦ Μάρκου, καὶ αἰμαδιόλαρα τοῦ
προσβληθέντος ποδὸς ἐξεφανεῖτο. — Ἐθόνην τὴν
ἐγὼ ἐνόμισα, ὅτι ἀνθρωπὸς ἦτον ὁ κυλιόμενος,
καὶ γονατίσας κατὰ τὸ κοῖλον τοῦ ἐδάφους, ἐξέτεινά
τὰς χεῖρας, νὰ τὸν σώσω, ἔλεγεν ὁ Μάρκος; ἄλλως
εἶχον καιρὸν νὰ παρατοπίσω. Θέλεις τώρα ἀπὸ τὸν
φθόνον, θέλεις ἀπὸ τὸ κτύπημα, αἱ κινήσεις τῶν
ποδῶν μου δὲν εἶναι τόσον ἀσφαλῆς; καὶ ὀλίγον θὰ
σὰς χρησιμεύσω. Ἀς κατὰβηκαίνομεν ἐν τούτοις. Καὶ
μυρίας συγχωρήσεις ζητήσας ὁ Κοσμᾶς, προσηύθη
ἡμῶν, καὶ ποδηγετῶν (κυριολεκτικῶς) ἤγαγεν ἡμᾶς
ἐπὶ χείλους βράθρου ἀποτόμου. Βήματα ἑνὰ ἄ-
νωθεν τοῦ βράθρου τούτου ἵστατο ἐμπεφυκῆτα
καυνοειδῆς στήλη, ἔργον σταλαγμῶν, ἐφ' ἧς ἦτο δε-
δεμένον τὸ κάτω ἄκρον τοῦ σχοινίου. Ἀπὸ τῆς
αὐτῆς στήλης εἶχε περιδεθῆ ἕτερον τμήμα σχοι-
νίου, ἐξ οὗ εἶχεν ἐξαρτηθῆ κλίμαξ σχοινίη δέκα
ἢ δώδεκα βαθμίδων. — Πιρραγὴ πολλή, καὶ εἰμῶθα
εἰς τὴν Γλιότταν. Ἀπ' ἐδῶ ἐγενε μακαρίτης ὁ Ἀγ-
γλος, ἀπ' ἐδῶ τὴν ἐπαθεν ὁ Ῥώσσος; καὶ ἐδῶ ἐγὼ
ὅστις πρὸ ὀλίγου θὰ ἐξρίπτον εἰς τὰ καταθρόνια,
ἀνθρωπον, πρὸ τινῶν ἐτῶν ἐδοθήσα ἄλλον φέρον-
τα ἐπ' ὤμων εἴρπον βαρύτερον σταλακτικῶν;
νὰ λάβῃ ἀμοιβὴν δέκα ταλλήρων παρὰ λόρδου
τινός, ἀνατραπόμενον εἰς τὸ βράθρον ὑπὸ τοῦ βρά-
θρου. — Καυμένη ἀνθρωπε, εἶπεν ὁ Μάρκος, δὲν ἐμα-
θες τὸ, αὐκαρμαλέτα καὶ ἐργεται. Οὕτω καὶ τὸ
πρῶτ, ἐδῶ ἔπασεν ὁ ἕνας, ἐκεῖ ὁ ἄλλος, παρ' ὀλίγον νὰ
τὴν πάθω καὶ ἐγώ. — Συσφίγγων, ὡς εἶχον ἀντάρτια,
εἰς βαθμίδας τῆς κλίμακος, κατέβαινον ἕχρη τῆς ἐ-
σχάτης. Τώρα εἰναι ἀκόμη ἄλλο τῶσον, Κοσμᾶ. —
Κρεμάσθητι ἀπὸ τῶν χειρῶν, ἕως οὗ φθάσῃς εἰς
τὴν κατωτάτην βαθμίδα. . . . Πάτησον τώρα
εἰς τὴν κεφαλὴν μου, εἰς τοὺς ὀμίους μου, μὴ
φοβοῦ, καὶ ἐγὼ θὰ γαμηλῶναι. — Μελήρησεν ἐκεῖ

νος, και ἐγὼ ἀσφαλῶς ἐπάτησα ἐπὶ τοῦ ἑδάφους. Μετ' ἐμὲ, τῇ βοηθείᾳ τοῦ αὐτοῦ, κατέβησαν και οἱ λοιποὶ. Σταθμὸς τρίτη, σκηνὴ τρίτη. — Τώρα τῆς εἰς μεθ' ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ σπηλαίου, ἔλεγεν ἡμῖν, καὶ θὰ εὐρωμεν τὰ πάντα ἐκπληκτικώτατα. — Καί ποτε ν' ἀνάψωμεν καὶ τὰ φρύγανα, διὰ νὰ φανῇ τὸ σπήλαιον ὡς ἔχει, ἔλεγεν ὁ Κοσμάς. — Καὶ βεβαίως τὸ μικρὸν φῶς ἐξ λαμπάδων ἦτο ἀνεπαρκὲς εἰς τὸ νὰ φωτίσῃ αἰθούσαν ἔχουσαν τοσοῦτον ἐμβαδὸν καὶ τοσοῦτον ὕψος. Ἄν εἴχομεν, Κύριοι, Βεγγαλικά φῶτα, θὰ ἐβλέπετε τί λαμπρὸν θέαμα! ἔλεγεν ὁ ἱατρός. — Ἀλήθεια! πρὸ τινων ἐτῶν ἦσαν κατὰ λαμπάδας ἐδῶ κατὰ Ἀγγλοί, αἱ ὅποιαι ἔβγαζαν ἀσπράς, κόκκιναις, οὐρανίαις, λογιῆς λογιῆς φωτιαῖς, διηγέτο ὁ Κοσμάς. Ἄ! ἦτον τρελλαμὸς νὰ βλέπῃς ἐκείνους τοὺς σταλακτίτας, νὰ κοκκινίζουν, νὰ οὐρανίζουν, νὰ ἀσπρίζουν, ν' ἀστράπτουν ὡς ἀνὰ διαμάντια. — Σὺ εἶσαι, Κοσμά, τρομερὸς ἐκθειαστὴς τοῦ σπηλαίου. — Εἰπέτε μας εὐμορφότερον δὲν εἶναι τὸ σπηλαίον μὲς τῆς ἑκατομυλιανῆς; — Βεβαίως, ἀπεκρίθη, διότι τὸ μὲν σπήλαιον εἶναι θαυμαστὸν ἔργον τῆς φύσεως τοῦ Θεοῦ, ἡ δὲ ἑκατομυλιανὴ, ἔργον χειρῶν ἀνθρώπων. — Καὶ τὸ μὲν σπήλαιον, ἐν αὐτῶν παρερχομένων, ἀνέβη, ἐπαυξανόμενον τῶν σταλακτιτῶν, ἡ δὲ ἑκατομυλιανὴ γηράσκει, καὶ ὡς βλέπω, δὲν θὰ ἀνιήσῃ, προσέθηκεν ὁ ἀδελφός. — Ἐπεί τινος ἀπὸ χαρὰν οἱ καλοὶ Ἀντιπάριοι. — Ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ κατ' ἡμέραν τὸ ἀσχημίζομεν, ἤρχισεν πάλιν ὁ Κοσμάς. Ὅσοις σταλακτίτας ἔχει τώρα, βάλτε ἀκόμη καὶ ἄλλους τόσους, τοὺς ὁποίους οἱ κατὰ καιροὺς εἰσερχόμενοι κατασυντρίβουσιν, ἵνα ἔχωσι μακρύτερον τῆς καθόδου. — Παρατηροῦμεν, καὶ ἐφαίνετο ἀληθῶς, ὅτι οἱ ὠραιότεροι αὐτῶν ἦσαν καιρῶς βεβλαμμένοι καὶ ἡρωτηριασμένοι. — Ἀναπλάσσονται ὅμως εὐκόλως, ὡς τὰ μέλη τῶν ἀτελεστέρων ζώων, ἐλάλει ρυσιολογῶν ὁ ἱατρός. — Καὶ ἄλλ' ἐνθ' ἐν 40—50 ἡμέραις ἀναπλάσσεται ἡ οὐρά, ὁ ποῦς, ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ ἀτελοῦς ζώου, πρὸς ἀνάπλασιν ἡρωτηριασμένου σταλακτίτου οὔτε ἐν, οὔτε δύο, οὔτε εἰκοσιν ἔτη ἐξαρκούσιν ἴσως, ἀλλ' ἑκατοντάδες ἐτῶν ἔλεγον ἐγὼ. — Καὶ βεβαίως ἔως οὐ καλλιτεχνήθῃ ὁ λαμπρὸς ἐκεῖνος σταλακτίτης ὁ πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ καταβάνοντος, οὐτίνης οἱ πλόκαμοι εἶναι ὀργυιατοὶ καὶ ἔτι πρὸς, οὐχὶ μὴ χιλιετηρεῖς, ἀλλὰ... ἐντρέπομαι νὰ εἶπω πόσαι χρειάζονται, ἔλεγε δεικνύων ὁ ἀδελφός. — Χεῖρ βέβηλος, ἱερόσυλος χεῖρ εἶναι ἐκείνη, ἥτις θὰ τολμήσῃ διὰ πετροβολημάτων νὰ τὸν ἡρωτηριασῇ, ἔλεγον ἐνθουσιῶν ὁ συνοδὸς σπουδαστὴς Πάριος. — Εἶναι ὁ βασιλεὺς τῶν σταλακτιτῶν, προσέθεσε καὶ ὁ Κοσμάς. — Τώρα ἐδῶ θὰ σὲ καταστήσῃ διαιτητὴν περὶ κάλλους δύο τῶν ἐριζόντων, κατ' ἐμὲ, περὶ τῶν πρωτείων, γόνων τοῦ σπηλαίου τούτου. Καὶ λαβόμενος μετὰ τῆς χειρὸς, ὡδήγησεν ὁ ἀδελφός ἀπέναντι δύο προϊόντων τοῦ σπηλαίου φύσεως ἀλλοίαις. Τὸ μὲν, θολωτὸν, πεποικιλμένον ἀκτίσι λευκοτάταις, σχηματισμοῦ χαρίεντος, ἀσυγκρίτως ὠ-

ραιότερον τῶν ὠραιωτάτων ἱερῶν ἀρτοφυλακείων ὅσα ποτὲ εἶδον, τὸ δὲ, προσκηνίον λίαν ἐντέχνως κατεργασμένον ἀνῆλθεν μέχρι τῆς ὀροφῆς σχεδὸν τοῦ σπηλαίου. Ἀμφότερα δὲ ἔχοντα τὰς βάσεις ἐπὶ τοῦ ἑδάφους, κατωπτύοντο εὐκολώτερον τῶν σταλακτιτῶν τῶν κρεμασμένων. — Περὶ τούτων λοιπὸν ἐρίνετο πρὸ τινων ἡμερῶν φιλονεικία ἐνταῦθα μεταξὺ ἐμοῦ καὶ δύο ἄλλων φίλων μου, πότερον ἔχει τὰ πρωτεῖα, λέγει ὁ ἱατρός. Ἐγὼ ἔρριπτον τὴν λευκὴν ὑπὲρ τοῦ προσκηνίου. — Περὶ δρέξεως οὐδεὶς λόγος, ἀδελφέ! ἀλλ' ἐγὼ τὴν ῥίπτω ὑπὲρ τοῦ θολωτοῦ ἐκείνου ἀριστουργήματος καὶ τόσῳ μάλλον κατ' ὅσον ὁλόως ἐπιτυχεῖς δυσκολώτατα κατασκευάζουσιν οἱ θνητοί. Φαίνεται ὅτι ὁ οὐράνιος ὁλόως ζήλοτυπεῖ τοὺς ὑπ' αὐτὸν χειροποιήτους. Γνωρίζεις, ὅτι κατέπεσαν ὁ τῆς ἁγίας Σοφίας ἀρχιεὶς ὁλόως, ὅτι κατέπεσαν ὁ τῆς ἑκατομυλιανῆς, καὶ τοσοῦτοι ἄλλοι, ὅσοι ἐξαίρετοι. Τὸν νῦν τῆς ἁγίας Σοφίας δὲν εἶδον διὰ νὰ κρίνω, τὸν τῆς ἑκατομυλιανῆς ὅμως εἶδον ἀνεσκευασμένον, καὶ γελῶν ἔλεγον ὅτι εἶναι τὸ πανομοιότυπον καλύμματος κεφαλῆς Καπουκίνου. — Ἐκτός δὲ τούτου, προσετίθει ὁ σπουδαστὴς Πάριος, τὸ προσκηνίον ἔχει καὶ τὸν ἀντίζηλον ἔξω πρὸ τῆς ὀφῆς, τοῦτο ὅμως εἶναι μοναδικόν. — Ἡττημὴ καὶ τὴν ἦτταν ὁμολογῶ. — Αἱ λαμπάδες, Κύριοι μου, εἶναι περὶ τὸ τέλος! ἰδέτε ἐδῶ τὴν πλάκα, ἐπ' ἥς (ὡς καθιγνητὴς τῆς Λατινικῆς, ἐν ποτε κατεβίβασα, μοὶ εἶπε) Γάλλος τις καταβάς καὶ θελχθεὶς ὑπὸ τῆς μαγικῆς ὠραιότητος τῆς αἰθούσης τούτης, διακρίνας τρία ἡμερονύκτια ἐν τῷ σπηλαίῳ, ἐλειτούργησε τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων (*). Αὐτὰ γράφουν καὶ τὰ γράμματα ἐκείνα τὰ σκληστά, ἔλεγε καὶ ἐδείκνυε διὰ τῆς φλογὸς τῆς λαμπάδος ὁ Μάρκος. — ἔχεις δίκαιον τὸ εἶχον ἀναγνώσει καὶ εἰς τὸν Τουρνεφόρτον, ἔλεγον πρὸς τὸν ἀδελφὸν καὶ τὸν Πάριον. Οἱ χαρακτῆρες ὅμως, εἰ καὶ μεγάλοι, εὐκόλως δὲν ἀναγινώσκονται, διότι ἐκτός τοῦ ὅτι εἶναι γόγγυμνοι πρὸ 200 περίπου ἐτῶν, ὡς δεικνύει ἡ ἐπὶ τέλους χρονολογία, οἱ σταλακτικοὶ καὶ ἡ ὑγρασία τοῦς κατέστρεψαν δυσδιακρίτους. — Νὰ σὰς εὐρω τόπον κενὸν διὰ νὰ γράψετε τὸ ὄνομά σας; μὴ ἔλεγεν ὁ Κοσμάς. — Πληθὺς ὑπογραφῶν γαλλιστὶ, ἀγγλιστὶ, γερμανιστὶ, ἰταλιστὶ, ρωσιστὶ, ἐλληνιστὶ γεγραμμένων, ἔτι πλείονων τῶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ περιβάλλει. — Ἀνέγνωμέν τινες, ἀλλὰ τίνα πρῶτὴν τίνα δὲ ὑστάτην νὰ καταλέξῃ τις. Ἀνεζήτησα χρονολογίαν ἀρχαιότεραν τοῦ 1600 μ. χ. καὶ δὲν ἀπύνητα. Ὅστε φαίνεται ὅτι τὸ σπήλαιον ἔγενε γνωστὸν τοῖς Εὐρωπαίοις διὰ τῶν Ἑσθῶν κατὰ κτητῶν τῶν Ἑλληνικῶν νήσων. Οἱ Ἀντιπάριοι βεβαίως δὲν ἤξευρον νὰ μοὶ εἰπωσιν ἂν τὸ σπήλαιον ἦν ἡμέραν ἔμαθον παρὰ τινος λογίου Παρίου, ὅτι ἀνέθεν τῆς ὀφῆς τοῦ σπηλαίου πρὸς τὰ ἀριστερά, σῶζεται ἐπιγραφὴ χαρακτῶν ἀρχαίων, λέγουσα:

(*) Ἰδι περὶ τούτου τὸ εἰς φυλλάδιον τῆς Πανώρας.

α Ἐπὶ Κρίτωνος οἱ δὲ ἦλθον, καὶ ἔπεται ὄνομαστικὸς κατάλογος.

Νὰ ὑπάγωμεν κάτω ἐκεῖ, νὰ σὰς δείξω καὶ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ βασιλέως ἡμῶν ἐπὶ σκευίδι. Πρὶν φύγωμεν ἐντεῖθεν, γράψον λοιπὸν τὸ ὄνομά σου, Ἀντώνιε. Ἐγὼ τὸ ἔχω γεγραμμένον, βλέπεις, κατὰ τὴν πρώτην μου κατάβασιν. — Ἀδελφέ, πηγαίνωμεν, καὶ τὰ κηρία δὲν περιμένουν. — Κατεβάνομεν, πατοῦντες ἐπὶ ἑδάφους κεκλιμένου πρὸς νότον. — Περιέργον! ποῦ εὐρέθισαν τὰ χαλίκια αὐτὰ καὶ τὰ χόματα τὰ τοσοῦτον ἀφθόνως καὶ ἀνωμάλως κεκλιμένα; ἔλεγεν ἡμῖν ὁ συνοδὸς Πάριος ἀλλοῦ πατῶν καὶ ἀλλοῦ εὐρισκόμενος. Ἐκ τοῦ περιβάλλοντος τοῦ ἐξωτερικοῦ διὰ τῆς ὀφῆς δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐχθύησαν, διότι ἐκεῖνος εἶναι λιθόστρωτος. — Μέρους μὲν ἐκ τῶν τοῦ περιβάλλοντος ἴσως τὰ προχειρότερα, μέρος δὲ ἐκ τῶν δσημέρει κατωρριπτομένων ἐκ τῶν διόδων τῶν ἀγούσων εἰς τὴν αἰθούσαν, μέρος δὲ βεβαίως ἐνεκλείσθη καὶ κατὰ τὸν σχηματισμὸν τοῦ σπηλαίου. — Πιθανὰ λέγετε, Κύριοι Ἰωάννη.

Δὲν ᾔδυνήθημεν νὰ εὐρωμεν τὴν βασιλικὴν ὑπογραφὴν, ἀναβάντων ἔλεγεν ὁ Μάρκος. Ἱεροσουλὰ, ἂν ἀφῆρέθῃ, ἔλεγον ἐγὼ, τὸ δελτίον τῆς ἐπισκέψεως τὸ ἀφῆλθεν ὑπὸ τοῦ διασημοτάτου τῶν προσώπων τῶν κατὰ χρόνον ἐπισκεψαμένων αὐτό.

Ἀφοῦ λάβωμεν πλέον σταλακτίτας τινὰς, κατὰ τὸ εἰσθὸς, ἔλεγεν ὁ Πάριος, ἄς ἀναβῶμεν. — Περιέργον ἐν τοσοῦτῳ, ὠμίλει ὁ ἱατρός, εἰς τοσοῦτον βάθος γῆς, τοσοῦτον μακρὰν τῆς ὀφῆς, ἡ ἀτμοσφαῖρα νὰ μὴ ἔχῃ οὐδὲν στοιχεῖον ἐπιβλαβές, ἡ δυσκολεῖται πῶς τὴν ἀναπνοὴν, ἡ φέρον συμφορὰς αἱματος εἰς τὸν ἐγκέφαλον! Οὐτε ψῦχος, οὔτε θάλασος, μετρία τις ἀτμοσφαιρικῆς κατὰστασις. — Ἐν τούτοις ἡκούοντο τὰ κατὰ τῶν σταλακτιτῶν τῆς ὀροφῆς πετροβολήματα τῶν ὀδηγῶν. Μετ' οὐ πολὺ προσήλθον κομίζοντες δέσμην τινὰ σταλακτιτῶν σπιθαμιαίων καὶ δισπιθαμιαίων, τὰ ἄκρα βεβαίως τῶν κρωσσῶν, πεποικιλμένων διὰ βραχοειδῶν ἀποφύσεων καὶ ἄλλων κοσμημάτων. — Σπανίως ἐπετύχομεν ποτε τοιούτων τεμαχίων, ἐβεβαίουν ἀμφότεροι οἱ ὀδηγοί. Ἄν τὰ ἔβλεπον Ἀγγλοὶ λόρδοι, δὲν ἦτο τίποτε νὰ σφραγίσωμεν 20 30 ταλλάραια. — Ἄ πονηρέ! Ἄν δὲν πληρωθῇς μετὰ τῶν (διότι οὔτε Ἀγγλοὶ εἰμεθα, οὔτε ἀπὸ τὸν κῆπὸν σου τοὺς κόπτεται) ἄς ᾔναι καλὰ τὸ σπήλαιον, κτῆμα ἐθνικόν) θὰ λάβῃς ὅμως τὴν ἀμοιβὴν τοῦ κόπου σου.

Τὸ ἀναβάνειν εὐκολώτερον πάντοτε τοῦ καταβάνειν τῇ βοηθείᾳ τῶν ποδῶν. Τετραποδίζοντες ἀνέβημεν ἐνθα ἀπῆρθετο ἡ κλίμαξ, ἀφῆντες ὀπίσω ἡμῶν τὴν μεγάλην αἰθούσαν τοῦ σπηλαίου, πνιγμένην εἰς τὸν καπνὸν τὸν ἐκ τῶν φρυγάνων, ὅστις ἐνοχλητικώτερος ἀπέβαινε, φυσικῶς τῷ λόγῳ, ὅσοι ἡμεῖς ἀνεβάνομεν. — Αὐτὸς κατέστησεν ὠχραὺς τοὺς παλλοὺς τῶν σταλακτιτῶν, ἐπ' οὗ ἐπικαθίστηται ὁ ἀδιέξοδος καπνός. — Καὶ δὲν εἶναι μόνον τοῦτο πολλοὶ τῶν εἰσερχομένων, φέροντες μετ' ἐαυτῶν

ἄλλα ἐκφυρτοκροτοῦσι, λέγει ὁ Κοσμάς. — Τὶ θαμβητικὸς βίμβος θὰ γίνεταί φαντάσας πλέον. Δὲν ἐνθυμίσαι προτῆτερα, ὅταν ἐκινδύνευσεν ὁ Μάρκος, ἡθελησάτε νὰ καθαρίσετε τὴν διόδον ἀπὸ τῶν ἐτοιμοπτώτων ἢ διακεχυμένων λίθων; — Ναυμαχία Ναυμαχίον. — Ἐλέγομεν καὶ ἀνεβάνομεν συναπάγοντες καὶ τὰ λάφυρα τῆς καθόδου ἡμῶν, εἰμεθα περὶ τὰ μέσα τῆς ἀνάδου. — Ἐδῶ, λέγει ὁ Μάρκος, εἶναι τρύπα, ἀπὸ τὴν ὅποιαν ψυχὴ ἀνθρώπου ἀκόμη δὲν ἐπέρασε, διότι εἶναι στενὴ. Λέγουσιν ὅμως, ἐτιεδῶθεν ἐκβαίνει τις εἰς τὴν θάλασσαν κατὰ μίαν ὥραν. — Ἄς ᾔναι! δὲν ἐπέρασε ψυχὴ ἀνθρώπου, ὡς εἶπας, καὶ ὅμως τὸ γνωρίζετε. — ἔχομεν ἀκουστὸν ἀπὸ τοὺς γονεῖς μας, ὅτι κατέβασαν καὶ ἔβαλον ἐδῶ μέσα γῆδι, διὰ νὰ καταλάβωσιν ἂν ἔχῃ διέξοδον, καὶ ἂν εἰμφορῇ νὰ ζῇσῃ ἀνθρώπος. τὸ γῆδι ὅμως δὲν ἐπέστρεψε, καὶ μετ' αὐτὸ οὐδεὶς ἐτόλμησε νὰ δοκιμάσῃ. — Κολόμβος νὰ γείνω σκοπὸν δὲν ἔχω, Μάρκε, καὶ ἀμπρός. — Ἐνθυμίσαι (περίεργος συμπτῶσις ἀπάτης!) Ἀντώνιε, ὅτι τὰ αὐτὰ διηγούνται περὶ τῆς διέξοδου τοῦ ἐν τῇ πατρίδι Κύθνῃ σπηλαίου οἱ γείτονες χωρικοί; — Να! μετὰ δύο ὥρας θὰ πάρῃς τὴν ἀνέσιν σου, ἔλεγον καὶ ἐκεῖνοι εἰς τὸν Ταξιάρχην τῶν Μηλεῶν, ὅπου φαίνεται καὶ ἡ δευτέρα τρύπα. Ἐβαλον καὶ ἐκεῖνοι, ὡς διηγούνται τὸ γῆδι, διὰ νὰ εὐρῇ τὸ πέρασμα. Ἀλλ' ὡς προνοητικώτεροι, τοῦ ἐκώλησαν καὶ δύο κηρία εἰς τὰ κέρατα, διὰ νὰ βλέπῃ βεβαίως! — Τὸ πρῶτον πείραμα δὲν ἐπέτυχεν, ἀλλὰ δεύτερον καὶ τρίτον πειραθέντες, εὗρον τέλος πάντων τὴν διέξοδον παρὰ τῷ μοναστηρίῳ τοῦ Ταξιάρχου.

ἔχετε λοιπὸν καὶ εἰς τὴν πατρίδα σας σπήλαιον, Κύριοι; ἠρώτησεν ὁ Ἰωάννης. — Καταφύκι καὶ ἐκεῖνο λέγετε ὑπὸ τῶν ἐγγυαρίων ἴσως διότι ἐν καιρῷ κινδύνου οἱ ἐγγύριοι κατέφευγον ἐν αὐτῷ ἵνα κρυφθῶσιν ἀπὸ τῶν καταδρομέων. — ἔχει καὶ ἐκεῖνο τὰ θαυμασιὰ του, προσέθηκεν ὁ ἀδελφός μου, Κ. Ἰωάννη. Σταλακτίτας ὠραίους, διατρήτους κατὰ μήκος ἐνδοτι, παρεμπερεῖς ἐκείνῳ, τὸ ὄνομα τοῦ ὁποίου φέρουσιν. Εὐθὺς μετὰ τὴν θύραν ἀπαντᾷ στήλην τινὰ σχεδὸν ὁμοίαν τῇ κατέναντι ἡμῶν (εἶχομεν ἤδη ἐξέλθει τῆς θύρας τοῦ σπηλαίου), Κουτρούλην ὀνομαζομένην ὑπὸ τῶν ἐγγυαρίων. ἴσως ἀπὸ τοῦ ῥήματος κουτουλῶ, εἶπον ἐγὼ ὡς φιλόλογος, ἐπειδὴ γνωρίζω ὅτι εἶναι συνήθεια μέχρι τοῦ νῦν νὰ κουτουλῶσι (κουτῶσι μετὰ τὸ κοῦτελον=μέτωπον) τὸν Κουτρούλην, πιστεύοντες ὅτι ἀπὸ τοῦ Πάσχα ἐκείνου μέχρι τοῦ ἐπομένου (εἰς τὸ νέον κουτουλήμα) θὰ ᾔναι ἀπληλαγμένοι τοῦ πονοκεφάλου. — Ἐναι καιρὸν τὰ ἐπίστευα, τώρα πλέον πιστεύω ὅτι οὔτε παιδί εὐρίσκειται τὸ ὁποῖον νὰ τὰ πιστεύῃ, ἔλεγεν ὑπεράσπιζόμενος τὴν πλάνην τῶν πατριῶν ὁ ἱατρός. — Ἐπὶ τὰ πρόσφα ἀριστερὰθεν αἰθούσαν μεγάλη καὶ ἐπίπεδος, ἐνθα κατὰ Πάσχα εἰσέρχονται καὶ ἐξέρχονται οἱ γείτονες Ἀρσώπες, διεξίθοντες δὲ ποῖ μὲν εὐρυχωμένη ποῖ δὲ στεγανή τὸν ὅστε νὰ καθίσταται ἀδιάβητος διακοσμητικῶς

δὲ πανταχόθεν ὑπὸ σταλακτιτῶν, τῶν μὲν καλουμένων, διὰ τὴν μορφήν, ἐργαστρομέων, τῶν δὲ σταπεινῶν, τῶν δὲ πολυελαίων, καὶ οὕτω καθέξῃς.

Ἄς ἐνδυώμεθα, ἐνθ' ὁμιλοῦμεν, Κύριοι, συμβουλευόντες ἑλεγεινὸν ἱατρὸς, διότι εἰμεθα εἰς τὸν ἰδρωτὰ βουτηγμένοι ἐνεκα τῆς ἀγωνίας καὶ τοῦ κόπου. —

Τὰ περισσεύματα τῶν κυρίων θὰ ἀνέλθω εἰς τὸν ἄγιον Ἰωάννην ἐδῶ μέσα, εἶπεν ὁ Μάρκος, διότι αὐτὸς μ' ἐφύλαξε σήμερον ἀπὸ τῆς κακῆς ὥρας.

Ἐν Ἑρμουπόλει, τῇ 28 Αὐγούστου 1856.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΒΑΛΛΗΝΔΑΣ.

ΣΤΑΜΠΡΑΚΗΣ

ΕΝΔΥΜΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΩΝ.

—000—

Τὸ μὲν ἐκ δεξιῶν ἀφομοίωμα παριστάνει πιστικόν (*) Πελοποννήσιον, κρατοῦντα τὴν μαγγοῦραν δι' ἧς μαγγανεύουσιν ἥτοι συλλαμβάνουσιν οἱ Ἕλληνες ποιμένες τὰ κτήνη αὐτῶν· τὸ δὲ ἐξ ἀριστερῶν Πελοποννή-

(*) Οὕτω καλεῖται πολλὰ καὶ τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῶν βοσκῶν τῶν γρόνων ὁ βοσκὴς· ἐτυμολογεῖται δὲ ἐκ τῆς κρίσεως ἐν ἀνθρώποις αὐτῶν οἱ ἐμπιστευόμενοι τὰ ἴδια πρόβατα. Ἰδὲ τί ἀναγιγνώσκουμεν εἰς τὰ Βασιλικά· « Πιστικὸς λέγεται ὁ ἐμπιστευόμενος τινι πράγματι, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὸν κριθέντα ἀξιόπιστον εἰς φυλακὴν τοῦ πλῆρους, πιστικὸν λέγουσι τοῦ πλοῦτος. » Ἰδὲ Ἀρμάνος, Ἡβ. Τίτ. α.

σιον, μᾶλλον κομφοπρεπῆ, φέροντα περὶ τὴν ζώνην καὶ σελάχιον, ἐξ οὗ δὲν ἀνεσφύρησάν ποτε τὰ πυροβόλα, διότι ὁ ἀρειμάνιος πάλλαξ εἶχε γεννηθῇ ὅτε ἡγγίξεν εἰς τὸ τέλος τῆς Ἑλληνικῆς ἐπανάστασις. Ἀγαπῶμεν δὲ τοῦ πρώτου τὸ εἶδος, διότι εἶναι ἀρρενωπὸν, καὶ πλήρες δραστηριότητος. Τοιοῦτοι ἦσαν οἱ πολεμοῦντες ἐν καιρῷ τοῦ ἀγῶνος, καὶ τοιοῦτους εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ ὁ γέρον τῆς Πελοποννήσου στρατηγὸς εἰς Βαλτέσιον.

ΤΕΤΡΑΗΜΕΡΟΣ ΑΠΟΔΗΜΙΑ

ΕΙΣ ΣΥΡΑΝ.

(Τύπος. Ὑμερ φολιάδ. 155.)

•••••

Τοιαῦτα μὲν καὶ τσακῦτα τὰ ἐν τῇ νήσῳ Σύρᾳ ἐκπαιδευτήρια· ἀλλ' ἐγὼ ἄλλο τι πλὴν τῆς τάξεως, ἢ τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν, ἢ τοῦ πλῆθους τῶν εἰς αὐτὰ φοιτῶντων ἐθαύμασα· διότι ἡ μὲν πρὸς τὴν παιδείαν βοήθῃ τῶν ἡμετέρων, ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ καὶ αὐτῇ τῇ δούλῃ Ἑλλάδι, πατροπαραδότος καὶ ἀκράτητος, μόνη δὲ ἡ σύστασις σχολείων ἀνεπαρκὴς εἰς τὸ νὰ ἀνθρωπίσῃ τοὺς διδασκόμενους. Δὲν ἀρκεῖ νὰ χορηγῶμεν παιδείαν· ἀπαιτεῖται νὰ συνιδιόσκωμεν καὶ πῶς νὰ γίνεταί· συνετιώτερα καὶ βιωφελεστερα χρήσις αὐτῆς· ἄλλως ἐπιβλαβὲς μᾶλλον ἀποβαίνει τὸ θεῖον τοῦτο δῶρον. Πρέπει δὲ πρὸ πάντων νὰ προσέχωμεν μὴ ἐρεθίσωμεν τὴν διάπυρον ἐκείνην φιλοδοξίαν, τὴν ἀνκρλέγουσαν μὲν τὴν καρδίαν, ἀποξηραίνουσιν δὲ τὰ γεννηιότερα μέλη τῶν αἰσθημάτων. Ἐνεκα τῆς φιλοδοξίας αὐτῆς, οἱ πλείστοι, παρ' ἡμῖν ταύλαχιστον, πλημμυρίζοντες τὰ ἐλευθεριώτερα τῶν ἐπαγγελμάτων καὶ πρὸ πάντων τὰ δημόσια ὑπουργήματα, καὶ τὴν διοίκησιν ζημιῶσιν ὑποσκελίζοντες τοὺς ἐμπειροτέρους, καὶ πρὸς ἑαυτοὺς εὐτελεῖ πόνον ζωῆς παρέχουσιν. Ὅτι δὲ λέγομεν ἀλήθειαν, ἢ ἀπόδειξις πρόχειρος· τὴν φραν ταύτην ἔχομεν πλείονας δικηγόρους ἢ δικαστὰς, πλείονας ἱατροὺς ἢ ἀρρώστους, πλείονας ἐφημεριδογράφους ἢ ἀναγνώστους, πλείονας (ἀναλόγως) ἀξιωματικούς ἢ στρατιώτας, πλείονας νομάρχους ἢ γαμῶν, πλείονας τελῶνας καὶ ἐφόρους καὶ ταμίους ἢ εισοδήματα, καὶ τὸ πάντων ὀλεθριώτερον, πλείονας ὑπουργοὺς ἢ βίους κέκτηται ἢ καλὴν ἐβουλήν τῶν πολιτειῶν, ἢ ἱσπανία. Τί δὲ προκύπτει ἐκ τούτου; Μὲγας ἀριθμὸς ἀνθρώπων, μὴ στερουμένων μὲν, ἀνθέλτε, διανοητικῆς τινος ἱκανότητος, ἀδιακόπως ὅμως μεμφόμενοντων, κακίζόντων καὶ πολιτείαν καὶ κοινωνίαν, ἀποδιδόντων εἰς ταύτας τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἰδίας ἀνοίας, καὶ ἀγωνιζομένων νὰ ἀνατρέψωσιν αὐτὰς ἵνα τὰς ἀναιδοδομήσωσι μετὰ ταῦτα πρὸς τὸ ἴδιον συμφέρον. Πόσον ἄρα ἐλεεινὸς ὁ βίος ὁ καταναλισκόμενος ἐν μέσῳ τοιούτων ἀγῶνων ὁσάκις ἀστοχοῦσι, καὶ πόσον ὀλέθριος ὁ σάκις ἐπιτυγχάνουσιν! Ὅπόταν ὅμως διεσπένεται μετὰ συνέσεως ἡ παιδεία, δὲν ἀναπτύσσεται τὰς ἀποτροπαίους ταύτας τάσεις, δὲν ἐξάπτει φλόγας αἰγίνες ἀντὶ φωτὸς πυρκαϊῶν μεταδίδουσιν, ἀλλὰ καταστέλλει αὐτὰς πρὸς τὸ συμφέρον καὶ τῶν ἀτόμων καὶ τῆς κοινωνίας καὶ τῆς ἐθνότητος. Αὕτη διδάσκει τότε τοὺς ἀπύρους μάλιστα, πῶς νὰ βελ-

τιώσιν τὴν ἐνεστώσαν αὐτῶν κατάστασιν, καὶ δὲν ὠθεῖ αὐτοὺς εἰς τὸ νὰ τὴν ἐγκαταλείπωσι.

Τοῦτο λοιπὸν ἐθαύμασα ἐν Ἑρμουπόλει, ὅτι οἱ πατέρες, ἐκπαιδεύοντες τὰ ἴδια τέκνα, φροντίζουσι κυριοτέρως νὰ διεσπένωνται καὶ αἱ καρδίαι αὐτῶν πρὸς ἐλλόγους ἐπιθυμίας, καὶ νὰ μὴ ὑπερπηδῶσιν ὁρισμένον τινὰ κύκλον ὃν χαράττουσι περὶ αὐτῶν. Διὸ, σπανίως μαθητὴς τοῦ ἐν Σύρᾳ Γυμνασίου προσέρχεται εἰς τὸ Πανεπιστήμιον. Πάντες, ἀποφοιτῶντες, ἀποδύνονται εἰς τὸ στάδιον τοῦ πρακτικοῦ βίου, γινόμενοι οὕτω χρησιμώτεροι πρὸς τὴν ἐκταύτην καὶ τὴν πατρίδα. Ἰδοὺ διὰ τί μόνη ἡ Ἑρμουπόλις καθ' ὅσον τὴ βεβίλειον, ἀνακουφίζει μὲν τὴν πολιτείαν ἐπιδοφιλῶντα φάρμακα, καὶ τιμᾷ τὴν Ἑλλάδα βιομηχανοῦσα, δὲν βυρύνει δὲ τὸ ταμεῖον αὐτῆς· οὐδὲ τελωνιακῶς φύλακος μετῴν ἔχουσιν.

Δεύτερον δὲ μετὰ τὰ σχολεῖα ἐπισκέφθη τὰ κυριώτερα τῶν ἄλλων δημοτικῶν καὶ ἰδιωτικῶν καταστημάτων. Ἐπισκέφθη δὲ αὐτὰ οὐχὶ ὡς ξένος τις διαβάτης· ἀπλῆ περιεργία φερόμενος, ἀλλ' ὡς οἰκονομολόγος ὅστις μετὰ μακρὰν ἀποδημίαν παλινοσπῶν, εὐρίσκει τὸν οἶκον αὐτοῦ αὐξηθέντα καὶ εὐθυνοῦντα· διότι ἡ Σύρα ἀπὸ πολλοῦ κατατάσσεται μετὰ τῶν φιλότιμων ὑποκειμένων τῆς καρδίας μου. Κληθεὶς νέος ἔτι μετὰ τὸν Ἰάκωβον Ρίζον νὰ διοικῇ τὸν νομὸν τῶν Κυκλάδων, ἐν μόνῳ ἔτος μετὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῆς Ἀντιβασιλείας, ὅτε ἡ ἐπαρμόγη κενοφανῶν διατάξεων καὶ νόμων ἀπῆται ζήλο· πῶς πασαν τοῦ διοικοῦντος τὴν ἐνέργειαν καὶ ἀκέραιον τὸν ζῆλον αὐτοῦ, εὐτυχῶς διηνεκῶς παρὰ τῶν κατοίκων τῆς νήσου προθυματάτης συνδρομῆς.

Εὐθυμοῦμαι περιστάσιν ἀποδεικνύουσιν πόσον εὐλακρινῶς καὶ πολῖται καὶ ἐξουσία ἐνέργουν τὰ ἴδια καθήκοντα, καὶ πόσον αὐτὴ ἀπέχει πᾶσις ἐπεμβάσεως εἰς τὰ τῶν ἐκλογῶν. Ὁ νομὸς τῶν Κυκλάδων ἐκ δεκαεπτὰ νήσων συγκροτούμενος, διχρεῖτο τότε εἰς 41 δήμους. Πάντων δὲ τούτων, πλὴν τοῦ τῆς Ἑρμουπόλεως καὶ τοῦ πρώτεοντος δήμου τῆς Τήνου, αἱ πρώται — σημειωτέον καλῶς τοῦτο — ἐκλογαὶ ἐπερατώθησαν, καὶ κατεστάθησαν αἱ ἐγκρίτοι Ἀρχαὶ ἐντὸς πέντε ἡ ἐξ μηνῶν. Οἱ μέλλοντες νὰ ἐκλέξωσι τὸν δήμαρχον καὶ τοὺς παρόδρους, ἐν μὲν τῇ Τήνῳ ἦσαν διετηρημένοι εἰς δύο ἀντιπάλους ἀλλ' ἰσχυροὺς καὶ ἰσχυρογενῶνους μεριδας, ἐν δὲ Ἑρμουπόλει εἰς τρεῖς, ἡπίας θυμῶς καὶ πρὸς ἀλλήλους προσηνεῖς. Συγκαλείας τοῦ δήμου τούτου τοὺς ἐκλογαῖς εἰς τὸν μητροπολιτικὸν ναὸν, ἡρξάμην τῆς ψηφοφορίας· ἀλλ' ἐκ τῆς διαλογῆς τῶν ψήφων ἀνεδείχθη μὲν πλειοψηφία οὐχὶ ὅμως ἀπόλυτος.

Οἱ ἐκλογαῖς οὐ μόνον δὲν ἐνόησαν τὴν ἀπόλυτον πλειοψηφίαν διότι καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐν Ἑλλάδι δημοκρατίας τοιοῦτο σύστημα ἦτο ἐκτροπαίους ταύτας τάσεις, δὲν ἐξάπτει φλόγας αἰγίνες ἀντὶ φωτὸς πυρκαϊῶν μεταδίδουσιν, ἀλλὰ καταστέλλει αὐτὰς πρὸς τὸ συμφέρον καὶ τῶν ἀτόμων καὶ τῆς κοινωνίας καὶ τῆς ἐθνότητος. Αὕτη διδάσκει τότε τοὺς ἀπύρους μάλιστα, πῶς νὰ βελ-

έντός του ναού από πρωίας μέχρις εσπέρας, δὲν ἐπέτρεπον αὐτοῖς καὶ νὰ κακίσωσιν ἐκ πάσης νέας ψυχοφορίας ἐξήγαγε τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα, καὶ μετὰ πᾶσαν νέαν ψυχοφορίαν οἱ ἐκλογεῖς μοι ἔλεγον μετὰ πρᾶότητος ὅτι ἐὰν, ὡς διεκήρυξα, ἐπιμένω πάντοτε νὰ ψυχοφορήσωσι κατὰ συνειδήτην, ἢ συνειδήσεως δὲν ἐνδίδει εἰς ἄλλους συνδυασμούς, ἐκτός μόνον ἐν τῷ ἀπειρήτῳ.

Ἐγὼ ὅμως οὐ μόνον δὲν τὸ ἀπῆλθον, ἀλλὰ καὶ ἐνθαυρόνμενος ὑπὸ μακρῆς τινος συζητήσεως γενομένης περὶ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἐν ταῖς βουλευταῖς τῆς Γαλλίας κατὰ τῆς ἀπολύτου πλειοψηφίας, ἔγραψα πρὸς τὴν κυβερνήσιν ἑλθεσιν, νεανικῆς μὲν ἔχουσιν ζωηρότητας, ἀποδεικνύουσιν δὲ τὸ ἄδολον τῆς διοικητικῆς ἐνεργείας· προσέτεινα, δηλαδή νὰ καταργηθῇ ὁ ὅρος ἐκείνος τοῦ νόμου. Ἀλλ' ἐννοεῖται, ὅτι ἔλαβον ἀπάντησιν ἐξελέγχουσαν τὸ ἄτοπον τῆς προτάσεως, καὶ γενομένης γνωστῆς πρὸς τοὺς ψυχοφόρους κατωρθώθη ἡ ἐκλογή.

Μετὰ τῆς ἀρχαίας λοιπὸν ἐκείνης περιπετειᾶς ἐπεσκέφθην τὰ δημοτικὰ καταστήματα, ὅχι βεβαίως εὐαρίθμη· διότι καὶ ἐκείνην δι' Ἑρμοπολίται προσθέτουσι νέα εἰς τὰ ἥδη υπάρχοντα. Τρεῖς Ἑκκλησίαι ἐκ τῶν μεγαλοπρεπεστέρων τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, πολλὰ σχολεῖα, δύο εὐρυχωρότατοι ἀγοραὶ, νοσοκομεῖον, ὀφθαλμορροεῖον καὶ τινα ἄλλα, πάντα ταῦτα ἀνηγέρθησαν δαπάνῃ φιλοτιμῶν τῶν δημοτῶν. Ἀλλὰ καὶ αἱ ὁδοὶ πλατύνονται καὶ ρυθμίζονται τὸ δυνατόν, καὶ εὐρεῖται τις ἀγυὰ ἀρχομένη ἀπὸ τῆς πόλεως καὶ διασχίζουσα τὴν νῆσον, θέλει μετὰ μικρὸν ἀπολήγει εἰς τινα μεσημερινὸν λιμένα τῆς νήσου. Ἐπειδὴ δὲ αὕτη οὐτε χωρία ἔχει, οὐτε προϊόντα πρὸς μετακομιδὴν, ὑποθέτω ὅτι γίνεται κυρίως ἵνα διευκολύνῃ τὴν μετάβασιν εἰς τὰς ἐξοχὰς, ὧν τὴν κομψότητα καὶ τὴν φιλοκαλίαν ἐπὶ γῆς τραχείας καὶ πετρώδους ἐθαύμασα κατὰ τὰ Χρῶσσα καὶ τὸ Ἐπισκοπεῖον.

Ἐκ τῶν καταστημάτων τούτων δύο, κατ' ἐμὲ, τὰ μάλλον ἀξιοσημεῖωτα. Τὸ Νοσοκομεῖον καὶ ἡ οἰκοδομημένη πρὸς ἄρκτον Ἑκκλησία.

Τοῦ νοσοκομεῖου ἡ θεμελιώσις χρονολογεῖται ἀπ' αὐτῆς τῆς κτίσεως τῆς Ἑρμοπόλεως· μάλιστα συνφασίσθησαν ἐκεῖ πεινῶντες καὶ καθημαγμένοι ὀλίγοι τινὲς τὴν αἰγυκαλωσίαν καὶ τὴν σφαγὴν φεύγοντες, καὶ οἱ δύο ἀκρογωνιαίαι λίθοι οὗς πρώτους κατέθελλον ὑπῆρξαν ὁ τῆς ἐκκλησίας καὶ ὁ τοῦ Νοσοκομεῖου. Ἡ πρόνοια αὕτη ἀποδεικνύει ὄντως σπανιστάτην εὐαγγελικὴν ἀρετὴν· διότι, ὡς πολλάκις μοι ἔλεγε πρὸ εἰκοσιν ἐτῶν μετ' ἀρχαίης ἀφελείας εἰς τὴν πρώτην θεμελιωτῶν, ὁ ἐκ Μακεδονίας γέρον Νικόλαος Ταρποχός, δν. μετὰ πύθου ἀνακαλῶ εἰς τὴν μνήμην μου, μόνῃ ἢ πρὸς τὰ θεῖα εὐλόγησιν δὲν εὐρίσκει χάριν παρὰ τοῦ Θεοῦ, ἀν μὴ συνδεδεῖται καὶ ὑπὸ τῆς ἐλεημοσύνης πρὸς τοὺς πένιτας καὶ ἰδίως τοὺς ἀσθενεῖς. Ὁ Χριστὸς αὐτὸς, προσέθετε, τὸ εἶπεν· «Ἐφάσον ἐπιθήσατε ἐν τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε.»

Σύμφωνα πρὸς τοὺς σκοποὺς τῶν πρώτων τούτων θεμελιωτῶν, οἱ Ἑρμοπολίται φροντίζουσι κατ' ἐξαιρέτην περὶ τοῦ νοσοκομεῖου· διότι ἐκτοτε καὶ ἐμεγαλύνθη, καὶ ἐκαλλωπίσθη, καὶ ἀμιλλᾶται σήμερον ὡς πρὸς τὴν καθαριότητα καὶ τὴν ὑγιεινότητα πρὸς τὰ ἐπισημότερα νοσοκομεῖα τῆς Εὐρώπης.

Τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἀγίου Νικολάου, εἰ καὶ ἀτελοῦς, ἀξιοθαύμαστος εἶναι ἡ ἐργασία τῶν μαρμαριῶν, ἅτινα κοσμοῦσιν ἀφθόνως τὸ μέτωπον, τὰς πλευράς καὶ τὸν θόλον αὐτῆς· λελαξευμένα μετ' ἀπαρμιλλῶν λεπτοουργίας καὶ χάριτος ὑπὸ ἐγγυρίων τεχνιτῶν κατ' ἀρχαῖον ρυθμὸν, χρησιμεύουσιν ὡς ἀψευδεῖς μαρτυρίαι ὅτι τὴν ἀρχαίαν τέχνην καὶ φιλοκαλίαν δὲν ἔσχυσε νὰ ἐξαφανίσῃ ἡ βιρβαρότης· ἐὰν δὲ καὶ ἐνισχυθῶσι, θέλουσι φθάσει εἰς ἀκμὴν ἥτις βεβαίως καὶ πάλιν θὰ τιμήσῃ τὴν Ἑλληνικὴν ἀρτυρίαν (*).

Καὶ ταῦτα πάντα γίνονται μετὰ τοσαύτης φειδοῦς περὶ τὴν δαπάνην (**), ὥστε τοιμητὸν δὲν θὰ ἦτο ἂν ἔλεγον ὅτι οἱ ἐκτελοῦντες τὰ ἔργα ταῦτα μαρμυρῶσι περὶ τῶν συμφερόντων τοῦ δήμου ὅσον τοῦλάχιστον καὶ περὶ τῶν ἰδίων.

Ἐκ τῶν ἄλλων καταστημάτων ἀξία πρὸ πάντων περιεργείας εἰσὶ τὰ δύο βυροδεψεῖα τῶν Κυρίων Σαλοῦστρου καὶ Καλουτᾶ, ἐν οἷς ἐργάζονται ἄνδρες περὶ τοὺς διακοσίους, τὸ σιδηρουργεῖον τοῦ Σπυριδωνοῦ Φώτη, εὐφροσύναν τεχνίτου κατορθύσαντος διὰ μεγίστης ἐπιμονῆς νὰ μιμηθῇ τινα τῶν ἐντελεστέρων ἔργων τῆς Εὐρώπης, καὶ τὸ ποιεῖν μονοκαυπηγεῖον, ἐν ᾧ κατασκευάζοντο περὶ τὰ τριᾶκοντα πλοῖα.

Ἀλλὰ καὶ σύμπασα ἡ Ἑρμοῦπολις μοι ἐφαίνετο ὡς ἀγανὲς τι ἐργοστάσιον· διότι, ὅθεν καὶ ἂν διέβαινον, ἔβλεπον κίνησιν, ἐνεργεῖαν, δραστηριότητα.

Συνειδισμένος εἰς τὸ πνεῦμα τῆς κατακρίσεως καὶ τῆς δυσφημίας τῶν δημοσίων, τὸ κατακυριεύον ἡμᾶς τοὺς Ἀθηναίους, ἡ πόρου πῶς οἱ κήτοικοι τῆς ἐμπορικώτερης πόλεως τῆς Ἑλλάδος, καὶ ὅτε ὠμίλουν περὶ πολιτικῶν, ἐδείκνυν ἀξιοσημεῖωτον μετριοπάθειαν κρίσεως. Ἀδιάρκορον πρὸς αὐτοὺς τίς εἶναι ἢ τίς ἐστὶ ἀπορρογός· δὲν ἐπιθυ-

(*) Ἐὰν παραδείγματος χάριν, φιλοτιμῶν ἡ Κυβέρνησις· ἢ τις τῶν δημοτῶν εὐπρόσῳ νὰ ἀνεγείρῃ ἐν Ἀθήναις μουσεῖον, τὸ πρὸ πολλῶν ἄλλων καὶ πρὸ τοῦ βιότρου, ἂν δὲν σφάλλωμαι, ἀναγκαστικῶς τοῦτο κατὰστημα. Πορίζομαι δὲ ὁρατομένον εἰς τὰ εὐεργετήματα καὶ εὐεργετοῦντα ἡμᾶς περιεκαλλῇ λείψανον τῆς ἀργαλότητος, τὴν ἀπόθεσιν αὐτῶν ἐντὸς μεγάλου οἰκοδομηματός, εἰς οὗ τὴν καλλιπιδίον νὰ συντελέσῃ ἀρετὴς ἢ καὶ ἡμᾶς Ἑλληνικὴ τέχνη, περιζωμένη οὕτω καὶ αὐτὴ ὡφέλειαν, καὶ βελτιωμένη.

(**) Ὡς αἱ Κυβερνήσεις οὕτω καὶ αἱ δημοτικαὶ Ἀρχαὶ ὀφείλουσι νὰ δημοσιεύωσιν ἐντύπου· πρὸς πολεμικοὺς καὶ ἀπολογιστικοὺς ἵνα μανθάνωσιν οἱ φορολογούμενοι πρὸς δαπανᾶνται οἱ ἔρανοι ἡ τῶν. Ἰδίως δὲ προτρέπομαι τὸν δῆμον Ἑρμοπόλεως νὰ πράττῃ τοῦτο οὐ μόνον κατ' ὀφειλὴν, ἀλλὰ καὶ πρὸς παραδειγματίζον τῶν ἄλλων δήμων.

μοῦσιν εἰμὴ τὸ κοινὸν καλὸν δι' οὗτινος καὶ ἂν γείνη. Ὁμολογοῦσιν ὅμως ὅτι σφαλερὰ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἡ διοίκησις.

α Πόθεν νυμίζεις προερχομένην, ἡρώτησά τινα τῶν ἀρχαίων φίλων μου, τὴν ἑλπίσιν ταύτην;

Ἡ ἀπάντησις ὑπῆρξε περίεργος.

«Ἐν γένει, ἀπεκρίθη, ὁσάκις ἄνθρωποι γεννηθέντες εἰς τὰς μικρὰς τάξεις τῆς κοινωνίας, ἢ ἄνθρωποι ἀνάγωγοι ἢ ἀπείδευτοι, ἀναδέχονται δημοσίῳν καθηκόντων ἐκπλήρωσιν, θεωροῦσι τὸν νόμον ὡς χρεῖον ἄγκυρον. Αὐτοὶ μόνον ἐπιθυμῶν καὶ μόνον σκοποῦν ἔχουσι νὰ διαχειρίζωνται τὴν ἐξουσίαν, νὰ προστάττωσι κατὰ τὴν θέλησιν των, καὶ νὰ ἐπιβάλλωσιν αὐτὴν εἰς τοὺς ἄλλους, καθυποβάλλοντες οὕτω τὰ κοινὰ συμφέροντα εἰς τὸν ἰδιον ἐγωισμόν. Ἡ δημοσία θέσις εἶναι πρὸς αὐτοὺς ὡς πολιτικὰ τινα Κρόνια, ὡς ἀποζημιώσεις τῆς ἀμαθείας ἢ τῆς εὐτελοῦς γεννήσεώς των. Διὰ τοῦτο οἱ οἰκονομολόγοι τῆς παρελθούσης ἐκατονταετηρίδος (ὡς ἔμπορος ὁ φίλος μου ἐκ τῆς οἰκονομικῆς ἡρώτου τῆς ἐπιχειρήματός του), ἔλεγον ὅτι πάντα μὲν πρέπει νὰ γίνωνται ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, οὐδὲν δὲ δι' αὐτοῦ. Εἰς μάτην ἀγωνίζεσθε νὰ ρυθμισατέ διὰ νόμων τὸ δικονομικὸν ἥμῶν χάος· τίς ὁ μέλλων νὰ ἐροῦνται εἰς τὴν ἐκφυρμένην τῶν νόμων αὐτῶν; Ὅστις εἰς τὰ ἔξνα ἀναγινώσκων τὴν ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως βλέπει τὴν σωρείαν τῶν νόμων καὶ τῶν δικατάξεων, θὰ θαυμάζῃ τὴν εὐνομίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ βουλοῦ. Καὶ ὅμως, νὰ μ' ἐνθυμῶμαι, ὅσα προσπαθεῖτε νὰ φθάσατε εἰς κατὰστάσιν ἐννομον, τόσῳ ἀπομακρύνεσθε ἀπ' αὐτῆς, ἐπειδὴ δὲν ἐννοεῖτε τί καὶ διὰ τίνα νομοθετεῖτε· καὶ μίαν ἡμέραν θὰ ἐξυπνήσωμεν καὶ θὰ εὐρεθώμεν ὅλως παράνομοι· ὅθ' ἰδῶμεν δηλαδὴ τὸ τοῦ ἀσθενοῦς τὸν ὅποιον ἀπώλεσε πολλῶν ἱατρῶν ἢ εἰσοδος.»

Καὶ ταῦτα λέγοντος τοῦ συνοδίου μου, ἐπορευόμεθα πρὸς τὰ Βαπτῆρια· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ βαρβάρ ἐπνεε σφοδρότατος καὶ ψυχρὸς, αὐτὸς μὲν μετέβη εἰς τὰ ἴδια ἵνα περιδλθῇ ἐνδομα παχυτέρον, ἐγὼ δὲ ἀνέβην τὴν νεωστὶ χαρᾶχθεῖσαν ἡδὼν, τὴν ὑπερτείνουσιν πρὸς τὸ ἀρκετικώτερον μέρος τῆς θέσεως ἐκείνης. Καὶ ἀνελθὼν ἐζήτησα ἀρχαῖον περιπτύχτον φίλον, βράχον ἀπότομον καὶ ὀξύν, ἐφ' οὗ, ἐρχόμενος ἄλλοτε καὶ ἐσπέραν, ἐκαθήμην μεμονωμένος καὶ ἀτάραχος. Ἡ περὶ ἐμὲ σιωπὴ ἦν πάντοτε βιβυτάτη· μόνος δὲ ὁ ἀληγινὸς φλοῖστος τοῦ ἀλυτῶπου κύματος ἤκούετο συνηγῶν πρὸς τὴν μελαγχολίαν τῶν σκέψεών μου.

Ποσάκις καθήμενος ἐκεῖ, ἀντίπορθμον ἔχων τὴν Τήνον, ἀνένιζον πρὸς τὸν δρίζοντα σημεῖον μαῖον ἐλαυνόμενον ὑπὸ ἰστίων λευκῶν πρὸς ἀνατολὰς, καὶ προσήλουν ἀπληστον ἐπ' αὐτοῦ τὸ βλέμμα ἑωσοῦ ἐγίνετο ἄφαντον! Ἡσθαμένη τότε τὴν καρδίαν μου ἐκρηγνυομένην ὑπὸ παλμῶν ἀγαλλιᾶσεως καὶ πάθους· διότι μοι ἐφάνετο ὅτι ἔβλεπον κυμανομένην τὴν κυανόλευκον ἐκείνου σημαίν ἐπὶ τοῦ ἀθανάτου ναοῦ τῆς ἀθανάτου πόλεως, καὶ συντριβομένην ὑπὸ χειρὸς ἐλευθέρας τὴν βομφαίν ἥτις

ἐπέλαμψεν ἐκεῖ ἀπηνῶς ἐπὶ τοσοῦτων ἀθῶων τραγῶν. Καὶ συνεχῶς τεμάχιον λίθου ἀποσπώμενον ἀπὸ τοῦ βράχου κατακρημνίζετο βραγχὸν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ μοι ἀνενθύμιζεν ὅτι ὡς αὐτὸς πάντα, καὶ ἄνθρωποι, καὶ πολιτεῖαι, καὶ κράτη καταπίπτουσι καὶ ἐξαφανίζονται!

Εἰς τοιαύτας σχεδὸν ὀπτασίας ἀπεπλανώμενη καὶ πάλιν μετὰ εἰκοσιν ἔτη, ὅτε στραφείς πρὸς κρότον βρυχάτων εἶδον τὸν φίλον μου.

«Ἐν πέντε σισέραις ἐγκεκροδωλήμενον.»

ὡς ὁ υἱὸς τοῦ Στρεψιάδου, καὶ ἐρχόμενον πρὸς με.

«Ἄν εἶχον, μοι εἶπεν, ἀμφιβολίαν ὅτι θὰ σ' εὕρισκον ἐδῶ· στοιχηματίζω ὅτι ἐνθυμήσῃς τὰ παλαιὰ σου.»

«Ἰπάρχουσιν, ἀπεκρίθην, αἰσθητὰ τὰ ὅποια ὄχι μόνον δὲν γηράσκουσιν, ἀλλὰ καὶ ἀναφλέγονται ἐν πλεον καὶ ὅσον τὸ σῶμα ἡλικιοῦται· ὥστε τὰ παλαιὰ μου εἶναι νεώτατα.»

«Καὶ ἀναφλεγόμενα καταναλίσκουσιν, ἐπανέλαθεν ἐκείνος μετὰ σφοδρότητος. Στέργε, φίλε μου, τὰ παρόντα, εἶναι ἀξίωμα σφώτατον τῶν ἡμετέρων προγόνων, καθὼς σφώτακτον εἶναι καὶ τὸ τῶν Ἀστίγων· Calamitosus est animus futuri anxius. Ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν πατρίδα αὐτὴν ὁσάκις δυνάμειν νὰ εἴπωμεν μετὰ τοῦ Σάλωνος; ὦ πατρίς, βεδοήθηκα σοὶ καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ, δὲν πρέπει νὰ φροντίζωμεν περιπλέον. Βλέπεις ἐκεῖ κάτω τὸν κοπιηλάτην τῆς λέμβου ὅστις με τὴν μίαν κόπην ἐγγίζει τὴν ἀκτὴν, καὶ με τὴν ἄλλην χαϊδεύει τὴν θάλασσαν; αὐτὸς εἶναι ἡ ζωὴ εἰκὼν τῆς πολιτείας τῶν σημερινῶν ἀνθρώπων· αὐτὸν μιμήθητι καὶ σὺ ἂν θέλῃς νὰ εὐδοκίμησῃς εἰς τὸν κόσμον τοῦτον. Ἀλλ' ὑπάγωμεν, προσέθηκε, νὰ δειπνήσωμεν, διότι βακτηρίαι γήρατος γνάθοι. Ἴσως ἐνθ' ὧν τρώγομαι σὲ καταπαίσιω νὰ γείνης ἔμπορος.»

«Τώρα ἔμπορος! ἀνερώνησα.»

«Κ' ἐγὼ, ἐπανέλαθεν, ἐμεγάλωσα με τὰ γράμματα, καὶ διὰ τοῦτο βλέπεις ὅτι ἡξέρω τόσα ἀποφθέγματα καὶ ῥητά· ἀλλ' οὐτὸς ὁ Ὀμηρὸς, οὐτὸς ὁ Πλούταρχος, οὐτὸς ὁ Ἀριστοτέλης, οὐτὸς ὁ Τάκηςτος κατάρθωσαν νὰ γεμίσω τὴν κοιλίαν μου ὡς θὰ τὴν γεμίσωμεν μετ' ὀλίγον. Καὶ ὅτε μίαν τῶν ἡμερῶν φυλλολογῶν Ἰταλὸν τινὰ συγγραφέα ἀπηνῆκα τὸν στίχον τοῦτον·

Un asino sono, e con il mio sapere,

Gli altri stan ritti ed io sto a sedere,

ἀκτὶς φωτὸς ἐλαμψεν εἰς τὴν κεφαλὴν μου. Ἐπέταξα καὶ βίβλια καὶ τετράδια καὶ κονδύλια, καὶ σήμερον ἐγὼ μὲν καθήμενος ἐξαπλωμένος μετὰ σιτάρη μου καὶ τὸ σκαποῦνί μου καὶ τὰ κάμπια μου, σὺ δὲ στέκεσαι ὀρθὸς μετὰ τὰ συγγραμματα τῶν σοφῶν σου προγόνων.

Τὴν ἐπισύσαν ἐπλεον εἰς Ἀθήνας ἐπὶ τοῦ Ἀθωοκράτορος Ἡ ἡμέρῃ ἦτο πολυάνεμος μὲν ἀλλὰ φειδομένη ὑπὸ χειρὸς ἐλευθέρας τὴν βομφαίν ἥτις

Θράκης καὶ Πόντου καὶ Δακλίας. Ἐπειδὴ δὲ ὁδοιποροῦντες γινόμεθα κοινωνικώτεροι, συνωμίζομεν μετὰ πάντων σχεδὸν τῶν συμπλωτῶν μου. Καὶ ὅτε

μετὰ ἐννέα ὥρας ἀπέβην εἰς Πειραιᾶ, εἶχον ἤδη ἀνεξάλειπτον τὴν πεποιθῆσιν, ὅτι ὁ Ἰταλικὸς στίχος τοῦ Ἑρμουπολίτου φίλου μου ἦτο σοφώτατος.

ΚΟΤΙΤΗ ΛΕΥΚΗ

Ἡ ΛΕΥΚΟΣ ΚΩΩΝΙΣΤΗΣ.

AMPELIS CARUNCULATA.

—000—

Τὸ σπάνιον καὶ περίεργον τοῦτο πτηνὸν ἔχει παρὶς τὴν Γουιάνην καὶ τὴν Βρασιλίαν. Οἱ Ἄγγλοι ὀνομάζουσιν αὐτὸ Bell bird, οἱ δὲ Ἰσπανοὶ Campanero, Κωδωνιστῆν.

Φέρει δὲ ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ σφῆγμα τὸ ὁποῖον ἐν ὥρᾳ ἐρεθισμού λαμβάνει σχῆμα καὶ ὁστῶν κέρατος· ἡ δὲ φωνὴ αὐτοῦ ὁμοιάζει ἤχον κωδωνος, τὴν ὁποίαν περιγράφει τινες ἐκφράζουσι διὰ τῶν δύο τούτων συλλαβῶν, *in an* προφερομένων διὰ συρρομένης φωνῆς.

Οὐδενὸς ἄλλου πτηνοῦ φωνῇ, λέγει Ἄγγλος τις περιηγητὴς, προξενεῖ τοσαύτην ἐκπληξιν, ὥς ἡ τοῦ Κωδωνιστοῦ, ὅτε καθήμενος ἐπὶ γηραιῶν δένδρων τῶν εὐρυφύων ἐρήμων τῆς Ἀμερικῆς, διαχέει τὸν ἤχον αὐτοῦ πολὺ μακρότερον βολῆς τηλεβόλου καὶ ἀδελφὸν μὲν συνήθως προΐαν καὶ ἐσπέραν, ὥς τὰ πολ-

λὰ τῶν πτηνῶν, ἀλλ' ἐν περισσοῦ κατὰ μεσημβρίαν, ὅτε τὰ ἄλλα πτηνὰ σιγῶσιν, αὐτὸς ἐκπέμπει ποῦ καὶ ποῦ ἀνὰ ἓνα κωδωνισμὸν, ὥς ἂν ἤθελε νὰ ση-μάνῃ τὴν μεσημβρίαν.

Τὸ διακριτικώτερον χαρακτηριστικὸν τοῦ πτηνοῦ τούτου εἶναι ἡ σαρκώδης ἀπόφυσις, ἡ ἐκ τοῦ μετώπου αὐτοῦ ἐξέρχουμένη, μακρὰ ὑπὲρ τοὺς δύο δακτύλους, νευρώδης καὶ κεκαλυμμένη ὑπὸ μικρῶν πτερῶν. Αὕτη, ὅτε μὲν τὸ πτηνὸν εἶναι ἥσυχον καὶ ἀτάραχον, κρέμαται, ἀλλ' ὅτε ἐρεθισθῇ ὑπὸ τινος πάθους, ἐξυψοῦται, ὥς εἴρηται, καὶ ἵσταται ὀρθῶς ὡς κέρας.

Τῶν φυσιογράφων τινὲς ἀπέδωκαν τῆς σαρκώδους ἀποφύσεως τὴν ἐντάσιν εἰς τὸν βιαίως ἐντὸς τῆς κοιλότητος αὐτῆς εἰσερχόμενον ἀέρα, καὶ διὰ τοῦ ἰδίου λόγου ἠθέλησαν νὰ ἐξηγήσωνται καὶ τὴν

ὑπερφυσικὴν δυνάμιν τοῦ ἤχου τῆς φωνῆς αὐτοῦ. Ἀλλ' ὁ φυσιολόγος Λεβζιλλάντ ἐξεβλάθη καὶ ἀπέδειξεν, ὅτι οὐδεμία συγκοινωνία ὑπάρχει μετὰ τοῦ οὐρανίσκου καὶ τοῦ κοίλου τῆς ἀποφύσεως ἐκπομπῆς καὶ ὁ ἤχος τῆς φωνῆς καὶ ἡ ἐντασις τοῦ κέρατος προέρχονται ἐκ τοῦ νευρικοῦ συστήματος τοῦ πτηνοῦ.

Τὸ εἶδος τῶν πτηνῶν τούτων, ὡς εἴρηται, γεννᾶται εἰς τὴν Γουιάνην καὶ τὴν Βρασιλίαν, οἰκοδομεῖ δὲ τὴν φωλεάν αὐτοῦ ἐπὶ ὑψηλῶν δένδρων, ὅπου γεννᾷ τέσσαρα ὡς αἰθαλώδους χρώματος.

Ὁ Κωδωνιστὴς ἔχει μέγεθος ἐνὸς περίπου γαλλικοῦ ποδὸς ἀπὸ τῆς ἀκρας τῆς οὐρᾶς μέχρι τοῦ ῥάμφους.

Ἐκτὸς τοῦ λευκοῦ Κωδωνιστοῦ, ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα εἶδη τοῦ πτηνοῦ τούτου, ἔχοντα πτερὰ διαφόρων χρωμάτων. Τρέφονται δὲ ἀπὸ ἔντομα καὶ καρποῦς, πρὸς ζήτησιν τῶν ὁποίων μεταβαλύνουσι πολλάκις ἀγέληδόν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον· ἀδίκως δὲ νομίζουσι τινὲς, ὅτι τὸ πτηνὸν τοῦτο ἐνασμενίζεται εἰς τὸ νὰ κατασπέρῃ τὰ σπυρτὰ τοῦ ὄρου, διότι καὶ τὸ σχῆμα καὶ ἡ δύναμις τοῦ ῥάμφους ἀποδεικνύουσι τὸ πτηνὸν ἀνικανὸν πρὸς τοιαύτην πρᾶξιν, ἂν καὶ γενικῶς ἀγνοοῦνται τὰ ἰδιώματα αὐτοῦ· διότι ἔχει μόνον εἰσέτι δὲν μεταμορφωθῆς ζῶν εἰς τὴν Εὐρώπην, ἀλλ' οὐδὲ μετὰ τῶν τῶν κατοίκων τῆς Γουιάνης ἢ τῆς Βρασιλίας φαίνονται τοιαῦτα πτηνὰ ἐν αἰγματοσίᾳ.

περί τῆς Γρότιος, μετ' ἐγκαρδίου ἀγλούς καὶ ἐνδομύχου ἀνίας ἡσπασθη τὸ τέλος τῆς αὐτονομίας τοῦ περινοστήρου τῶν ἐθνῶν, τοῦ ἔθνους ἐκείνου οὐτινος τὴν ἱστορίαν μετὰ τοιαύτης φιλοπονίας ἐπεξεργάσθη, μετ' οἷας καὶ ἐξεπώνησεν ἐμβριθείας. Διηγῆται ἐμπεριστατωμένως ὅλας τὰς περιπετείας τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς, εἰσδύσας διὰ τῆς ἀξείας αὐτοῦ κρίσεως εἰς τὰ μυστήρια ἅτινα ἐγκρύπτει ὁ ἀρχαῖος ἑλληνισμὸς ὃν ἐπεξήληθε κατ' ὅλας αὐτοῦ τὰς φάσεις, γενόμενος τέλος ὁ διάπυρος θαυμαστής τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἢς ἐτύγγανεν ὁ κατὰ πνεῦμα πολίτης, ἐλυπήθη σφόδρα ὁ σοφὸς Ἀγγλος ὅτι ἡ σιδηρὰ τοῦ Φιλίππου χεὶρ ἐξέκοψε τὸν ἱστορικὸν μίτον ὃν ἐμελλε νὰ ἐξακολουθήσῃ ἀσφουόμενος, ἐμπλεως δὲ ὀργῆς προέφερεν ἀνάθεμα κατὰ τῆς κυριαρχίας τῶν Μακεδόνων ἢν ἀδίκως παρεβίβατο πρὸς τὴν τοῦ Γεργισχάνου καὶ Ταμερλάνου.

Καὶ ὅμως τὸ μέγα τοῦτο παρελθὸν τῆς Ἑλλάδος ἐσθητικῶς πολλὰκις, μάλιστα καὶ ἡρηνῆς ἐσχάτως ὑπὸ τινος. Ὅτε κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἡ Ἑλληνικὴ φιλολογία ἐδαδούχει ἄπασαν τὴν βυρραρόφροναν δύσιν, ὅτε ἡ φιλοσοφία τοῦ Ἀριστοτέλους ἀπέτελει τὸ καλλιφύλλον δένδρον, ἐφ' οὗ ἐμελλε νὰ βλαστήσῃ ἀθάνατος χάρις φιλοσόφου, ἀνδρὸς πολυμαθέστατου, οἷοι ὁ Περρόπλιτος, ὁ Γεμελιανός, ὁ Καμπανέλλης καὶ αὐτὸς ὁ Βάκων ἀνταπεξήλθον κατὰ τὸ μέλλον καὶ ἤττον κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς ἀρ' αὐτότατος· ἀλλὰ τοῦ μὲν πρώτου τὴν ἀθυρόστομον ὁρασύτητα ἐρίμωσαν ἡ δημοτικιστὰ ἐντραπελία τοῦ Βουαλῶ, τῶν δὲ δύο ἄλλων τὴν ἀκαθάρτον κατὰ τοῦ Σταυρίτου φιλοσόφου ὁρμὴν κατέστειλεν ἡ κοινὴ γνώμη. Γνωστὸς τέλος ὑπάρχει ὁ μέγας ἐκείνος μετὰ τῶν ἀνθρωπιστῶν (humanisten) καὶ τῶν ἐναντίων αὐτῶν φιλολογικῶς πόλεμος ὁ ἀπὸ τῆς 15. μέχρι τῆς 17. ἐκατονταετηρίδος συνταράξας τὴν πνευματικὴν τῆς Γερμανίας πρὸδον.

Τὸ παρελθὸν παντὸς ἔθνους ὅσον διάστημα ἢ ὅσον ἀστημον καὶ ἂν ὑπάρχῃ, δὲν δύναται νὰ μὴ παρᾶσῃ μαθήματα λυσिताλῆ, ὡς πρὸς τὸ ἐνεστώδες, σωτήρια ὡς πρὸς τὸ μέλλον. Διὰ τῆς οἱ Ἑλλήνων λ. γ. λατρεύομεν τὸ μέγα ἔργον παρελθόν· διότι νομίζομεν αὐτὸ ὡς ἐγγύησιν μεγάλου μέλλοντος· παραιτούμενοι τῆς λατρείας αὐτοῦ, παραιτούμεθα τῆς ἰδίας ἀποστολῆς, τῆς ἰδίας ἐθνικότητος. Ἀδίκως τῶν αὐτῶν ἀποβαίνει ἡ ἀξίωσις εὐαρίθμων τινῶν οὔτινες ἀποσκοπεύοντες καθόλου τὴν ἀρχαίτητα, φαίνονται θαυμαστοῦντες τὴν νεωτέραν ἐποχὴν, διότι αὕτη ἐστὶν ἐποχὴ ἀτμοσφαιρῶν, ἡλεκτρικῶν τηλεγράφων, μαγνητισμοῦ κ.τ.λ. Οἱ διασώται οὗτοι τοῦ ἐνεστώτος καὶ ἀπηνεῖς κατὰ τοῦ παρελθόντος, οἱ στρογγυλοῦνται ὑπὸ ἀκαθάρτου οἷσεως καὶ ἐγωισμοῦ, καθίστανται ἔθνοι πολιτικοῦ τινος, πολυήμεν εἰπεῖν, μυστικισμοῦ. Κατὰ τῶν πόλεμῶν τούτων τοῦ παρελθόντος ἀντιτάσσεται ὁ ἀρχαῖος καὶ ὁ σοφὸς σύγγραφεύς τῆς πολιτικῆς καταστάσεως τῆς Ἑπτανήσου· ὁ παρελθὸν, λέγει, εἶναι αὐτὸς εἰπεῖν, ἡ εἴσα, ἐξ ἧς ἀναβλαστάνει τὸ ἐνεστώδες, τὴν ἡποῖον διατρέφεται

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

—000—

ΠΕΡΙ

ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΠΤΑΝΗΣΟΥ ΕΠΙ ΕΝΕΤΩΝ.

ΥΠΟ

ΕΡΜΑΝΟΥ ΛΟΥΝΤΖΗ.

Ἀθήναι, 1856 (*).

Περαιτέρως κατ' αὐτὰς τὸ δωδέκατον τεῦχος τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας τοῦ δ' ἀδελφικοῦ τῆς Ἑλλάδος ἱστοριογράφου καὶ τῆς Ἀγγλίας εὐπορος τρα-

(*) Χρῆσιν περὶ τοῦ συγγραμματος τούτου εἰδόμενοι εἶδη ἡ Π. α. ν. δ. α. ἐν τῇ 153 φυλλοδίδῳ αὐτῆς. ὡς καὶ εἰς τὴν περὶ τὴν νῦν δημοσίευσιν καὶ τὴν παρῶν δυνάμειν, ὅτι ἄλλαν ὥς ἐμ-ρῶσαν τὸ πᾶν. Σ. Π.

ἐκ τοῦ μέλλοντος καθὼς τὸ δένδρον ἐκ τῆς ἀτμοσφαιρας.

Πιστὸν ἔκρινον τοῦ ἐνεστώτος, ὁ Κ. Λούντζης, ἠθέλησαν, ὡς λέγει, νὰ ἀνασκάψῃ τοὺς τάφους τῶν πατέρων του, ἵνα εὕρῃ ἐκεῖσε τὸ παρελθόν. Βεβαίως τὸ παρελθὸν τῆς Ἑπτανήσου δὲν εἶναι μέγα· πολλοὺ γὰρ καὶ δεῖ· ἀλλὰ, καίτοι στερούμενον μεγαλείου, παρέχει ὅμως τοιαῦτα τεκμήρια φιλονομίας καὶ φιλοπατρίας, ἐξαιρέτως δὲ τοιαῦτα δείγματα ἡρωϊσμοῦ, οὕτως εἰπεῖν, ψυχῆς, ὅσα σπανίως εὕρηνται παρὰ λαοὺς διακειμένους ὑπὸ ἐνδελεχῆ κυριαρχίαν.

Κειμένη παρὰ τὸ στόμιον τοῦ Ἀδρίου, ἡ σεπτὴ τῶν Ἰονίων νήσων πλειάς, οὐδέποτε συνεκρότησεν ἐν συμπαγῆς πολιτικῶν σώμα. Κατὰ τοὺς εὐθαλεῖς ἐκείνους χρόνους τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος ὑπεῖκον αἱ Ἰόνιοι νῆσοι εἰς ἐγχωρίους ἡγεμόνας, ὧν ἡ ἀρχὴ κατόπιν κατεβλήθη διὰ τῆς εἰσαγωγῆς δημοκρατικοῦ πολιτεύματος. Ἀλλὰ τούτου καταλύθηντος, ἐπῆλθεν ἡ κυριαρχία τῆς Μακεδονικῆς φάλαγγος, ἣν διεδέχθησαν μετὰ μακρὸν χρόνον οἱ προἰταρῆς τῆς Ῥωμαϊκῆς συγκλήτου. Μετὰ τὴν ἔγερσιν τῆς Νέας Ῥώμης, αἱ Ἰόνιοι νῆσοι, ἀπαλλαγθεῖσαι τοῦ κράτους τῶν Ῥωμαϊκῶν λεγεόνων ἐγένοντο ἑαυτοῖς τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατορίων. Ἐντεῦθεν ἀρχεται ὁ ἀδιέκοτος λαβύρινθος τοῦ μεσαιωνισμοῦ, ὃν ὁ Κ. Λούντζης διεξέρχεται μετὰ ἱστορικῆς ἀκριβείας ἐν τῇ σπουδαίᾳ εἰσαγωγῇ τοῦ πονήματός του, ὅπου δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν εἰς δύο τμήματα εἰς γενικὸν καὶ εἰδικόν.

Ἐν τῇ εἰσαγωγῇ ὁ ταχύνους συγγραφεὺς ἀρχόμενος ἐκ τῶν σταυροφοριῶν, ὡς ἀπὸ κέντρου ἀρ' οὗ ἐπῆλθε πᾶσα ἡ κατόπιν ἐπισυμβῆσα πολιτικὴ ἀνάπτυξις καὶ εὐρωπαϊκὴ διαμόρφωσις, καὶ ἐξετάζων αὐτὰς μᾶλλον ὑπὸ τὴν πρακτικὴν αὐτῶν ἐποψίν, ἐπικροτεῖ εἰς τὰ ἀγαθὰ ἀποτελέσματα ὧν αἱ πρῶται τέσσαρες ἐγένοντο πρόξενoi, καὶ στηλιτεύει τὴν ἀντιχριστιανικὴν καὶ ἀντιπολιτικὴν διαγωγὴν τῆς πέμπτης. Ἐπάρχει ἀναντιρρήτων ὅτι μεγάλη πρᾶξις ὑπὸ ὁμάδος ἑθνῶν γενομένη, ὀφείλει νὰ ἐπιφέρει πολιτικὴν τινὰ ἀναστάσιν ὡς καὶ πνευματικὴν καὶ ὑλικὴν μεταβολήν. Ἀλλὰ μὴ ἐπιλησθῶμεν ὅτι αἱ σταυροφορίαι, ὑπὲρ ὧν πολλὰ ἐλέγχθησαν, ἐπέφερον τὴν γόνυγραιναν τῆς ἱεροκρατίας ἥτις, κατὰ τὴν εὐφυᾶ ἔκφρασιν τοῦ Göttes, διέθραυσε τὴν πέτραν ἐφ' ἧς οικοδομήθη ἡ ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. Ἀπὸ δὲ τῆς πέμπτης σταυροφορίας, λαμβάνει ἀρχὴν ἡ πολιτικὴ αὐθαιρέσις ἧς αἱ Ἑνετοὶ ἐγένοντο οἱ πρωτοῦργοι. Τότε δὴ δὲν ἐπενόητο ἡ σήμερον δημιουργηθεῖσα εὐρωπαϊκὴ ἀλληλεγγύη καὶ ἰσότης· τότε δὴ τὸ δίκαιον τῶν ἑθνῶν ἐνομιμοποιεῖται πᾶσαν ἀδικον ἐπίθεσιν μετερχομένην ὑπὸ τοῦ δυνατοῦ κατὰ τοῦ ἀσθενούς.

Αἱ Ἰόνιοι νῆσοι ὡς ἐκ τῆς γεωγραφικῆς καὶ κεντρικῆς αὐτῶν θέσεως ἐπέλκυσαν τὰ βλοσυρὰ βλέμματα πάντων τῶν κατὰ καιροὺς ἀμασάντων κατακτητῶν, καὶ ἐπέκυψαν εἰς διαφόρους καὶ ἀλλοπαλλήλους κυριαρχίας. Ἀπὸ τῆς πέμπτης σταυ-

ροφορίας, ὁ Λέων τοῦ Ἀγίου Μάρκου γενόμενος ὁμηγερέας ἰσχυρότερος ἐπὶ θαλασσοκρατικῇ ἐπιφύλαξιν καὶ ἀνευδότης περὶ τὴν Ἑπτανήσον, τὴν ὀρίστικὴν καὶ πλήρη κατοχὴν τῆς ὁποίας ἔλαβε κατὰ τὴν 15 ἑκατονταετηρίδα. Ὁ Κ. Λούντζης διεξέλεγει μετὰ μεγίστης ἀκριβολογίας τὰς ἡμετέρας ἐκείνας ὑποδουλώσεις, αἰτνες προηγήθησαν τῆς ὁριστικῆς τῶν Ἑνετῶν ἐπικρατήσεως καὶ ἐγκαταστάσεως. Γενουήνσιοι, σταυροφόροι, κόμητες παλατινοί, ταραντινοὶ ἡγεμόνες, Ναπολιταῖ, καὶ ἕτεροι δεσποτικοὶ κατακράτουν ἀλληλοδιαδόχως τῶν δυστυχῶν τούτων νήσων, ὅτε μὲν βρβαρικῶς κατὰ τῶν ἰθαγενῶν φερόμενοι, ὅτε δὲ βορβορούμενοι εἰς λυσσαλέον φανατισμὸν, καὶ σφοδρὸν κατὰ τοῦ ὀρθοδόξου θρησκείματος καταδιωγμὸν. Ὁ Ἰόνιος λαὸς, ἑρμικῶν γενόμενος τῆς κτηνωδίας, ἐσπερεῖτο δυνάμει· ἵνα ποιήσῃ σεβαστὰ τὰ δικαιώματά του, κατέφυγε δ' ἐντέτοις εἰς ἡθικὴν τι μέσον διαμαρτυρήσεως, μᾶλλον τὴν ὀργὴν ἢ τὴν συμπάθειαν τῶν τυράννων κεντρίζον. Ὁ λαὸς, καίτοι διακειμένος ἐν γένει εἰς παθητικὴν τινὰ κατάστασιν, διετήρει ὅμως ἄωτον τὸ ζῶπυρον τῆς ἐθνικότητος καὶ ὀρθοδοξίας, καὶ ὑψίστατο μετ' ἀξιοθιμότητος καρτερίας τὰ δεινὰ τῆς καταπίεσεως. Ναί! ὁ λαὸς τῶν Ἰονίων νήσων, ἐν τῷ μέσῳ παντοίων κακουχιῶν καὶ κακώσεων, δὲν ἐδουλώθη πνευματικῶς, δὲν ἀπώλεσε τὸ ἥμισυ τῆς ἀρετῆς, ἀλλὰ μάλιστα ἐπέδειξεν ὑπόστασιν ψυχῆς ἀντάξιν ἐκείνης ἣν ἐπέδειξαν καὶ οἱ Ῥωμαῖοι αὐτοῦ ἀδελφοί.

Ἐν τῷ δευτέρῳ τμήματι ὁ πολυμαθὴς συγγραφεὺς ἀφηγεῖται μετὰ πολλῆς ἀφελείας, ἀλλὰ καὶ μετὰ περιττῆς ἐνίοτε λεπτομερείας, τὴν πολιτικὴν κατὰστασιν τῆς Ἑπτανήσου ἐπὶ τῆς Ἑνετοκρατίας. Ὁμολογεῖται ὅτι τὸ κράτος τῆς κυριαρχίας διαρκέσταν ἐπὶ πολλὰς ἑκατονταετηρίδας ἐπιβάρυνεν ἀπηνῶς τὸν δυστυχῆ λαὸν τῆς Ἑπτανήσου. Ὁ Λέων τοῦ Ἀγίου Μάρκου ἐπενήργει ἐνδελεχῶς καὶ ὑπούλης κατὰ τῶν τιμαλφεστῶν κειμηλίων τοῦ λαοῦ, τῆς ὀρθοδοξίας καὶ τῆς ἐθνικότητος. Ναί μὲν οἱ θαλασσοκράτορες Ἑνετοὶ προσνήχθησαν ἐνίοτε μετὰ τινος γενναιοφροσύνης, ἀλλὰ μὴ ἐπιλησθῶμεν ὅτι ἐν τῇ γενναίᾳ ταύτῃ διαθέσει ἐλάνθανε πάντοτε πρὸς ὀλοσχερῇ ὑποδουλώσειν ἔφεσις. Ἡ λωβὴ τοῦ ἐνατισμοῦ ἀφῆκεν, ὡς ἐπόμενον, ἐν τῇ Ἑπτανήσῳ ἔχνη ὀλιγαρχικοῦ τινος ἐγωῖσμοῦ, ὃν ἐν μέρει διεσκέδασε καὶ διασκέδαζε ἡ ὁμηγερέας προβαίνουσα πνευματικὴ βελτίωσις καὶ ὁ πρὸς τὸν ἑλληνισμόν ἀκάθεκτος ὀργισμὸς τῶν φιλοκάλων κατοίκων.

Ὁ Κ. Λούντζης, ἐν τῷ ἐπιλόγῳ τοῦ πονήματός του συντεταγμένῳ μετὰ πολλῆς ἐμβριθείας, ἀνακεφαλαιῶν ὑπὸ φιλοσοφικὴν ἐποψίν τὴν πολιτικὴν ἣν ἐν γένει ἀγωγὴν τῶν Ἑνετῶν, ἀναπτύσσει ἀπαθῶς καὶ ἀμερολήπτως τὰς περιπετείας αὐτῆς, καὶ προφέρει τέλος τὴν προσήκουσαν καταδίκην. «Ἐνδερεμος φίλος τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ ἔθνους μου, λέγει ὁ φιλοπατρὶς ἱστοριογράφος, δὲν ἔχω πόθους νὰ καταστείλω, οὔτε δάκρυα νὰ ρίψω ἐπὶ παρελθόντος τὸ ὅποιον ἐξέθεσα. Νῦν δὲ οἱ αἰμοχαρεῖς ἀρ-

χόντες, οἱ περιβόητοι μαχαίραδες, οἱ ἀργυρώνητοι προβλέπται καὶ αὐτοὶ τοῦ Ἀγίου Μάρκου ὁ Λέων ἐν τῷ λόφῳ κατεποντίσθησαν.

Εἰς τῶν μεγάλων πολιτικῶν τῆς Γαλλίας, ὁ Ταλλεϋράνδος, ἐμπαρίσσε ποτε τὰ ἔθνη ἅτινα δὲν ἔχουσιν ὄρα. Ἀἷμα τῶντι μακαρισμοῦ εἰσι τὰ ἔθνη ἅτινα ὡς ἡ Ῥώμη καὶ ἡ Ἑνετία, κοσμοκρατήσαντα καὶ θαλασσοκρατήσαντα, ἐπεξέτεινον, κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς, τὰ βράχια των, ἀλληλοδιαδόχως καθυποτάξαντα ἀσθενεῖς λαοὺς. Ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀρὰ γὰρ ἡ ἔλλειψις τῶν ὀρίστικῶν ὁρίων, ἡ ἀληθὴς αἰτία τῆς παρακμῆς αὐτῶν; Ἡ Ἑνετία μὴ ἀρκευμένη εἰς τὴν πολιτικὴν τῆς αὐτοσυντηρήσεως, ἀλλ' ἀπλησταῖσα κατακτήσεων, μετελθοῦσα ἀεὶ ποτε τὸ τῶν Ῥωμαίων Divide et impera, μὴ καταμετροῦσα τὰς κατακτήσεις τῆς διὰ τῆς στάθμης τῆς ἰδίας δυνάμεως, ἀφροντιστοῦσα περὶ τῆς μελλούσης φορᾶς τῶν πραγμάτων, προητοίμασε διὰ τῆς ἐκτάσεως τῆς τὴν ἰδίαν παρακμὴν ἦν πάντως ὀφείλουεν νὰ ὑποστήσῃ, ὅσα ἔθνη ἐπὶ λυθιανόμην τῆς ἐκείνων ἀποσταλῆς, γίνονται οὕτως εἰπεῖν οἱ ἑμπεροὶ τῶν κατακτήσεων ἀνευ τοῦ ἱκανοῦ κεφαλαίου τῆς δυνάμεως πρὸς διαρκῆ διατήρησιν αὐτῶν. Ἀλλ' ἐπὶ τὸ προκειμένον.

Ἐξιστορήσας τὴν πολιτικὴν κατὰστασιν τῆς Ἑπτανήσου ὑπὸ τοῦ Ἑνετοῦ ὁ Κ. Λούντζης ἀναγγέλλει ἐν τῷ τέλει τοῦ πονήματός του ὅτι μέλλει νὰ ἐξακολουθήσῃ ἀφρηγομένης τῆς περαιτέρω τύχης τῶν Ἰονίων νήσων. Ἡ ὑποδοχὴ ἧς ἔτυχε τὸ πρῶτον τεύχος, ἡ ἐν αὐτῷ ἀναφανισμένη ἀφέλεια περὶ τὸ λεκτικὸν καὶ πραγματικόν, πρὸ πάντων δὲ ἡ ὑποκειμενικὴ φιλοσοφία μετ' ἧς ὁ συγγραφεὺς ἐξελλοχεῖ καὶ ἀναπτύσσει τὰς αἰτίας καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῶν πολιτικῶν ἐν τῷ χρόνῳ ἐκείνῳ φάσεων καὶ περιπετειῶν, παρέχουσιν ἱκανὰ ἐγγύματα περὶ τῆς συμπληρώσεως καὶ ἐπιτυχίας τοῦ ἔργου. Διὰ τῆς δημοσεύσεως συγγραμμάτων, οἷα ἡ περὶ μεσαιωνικοῦ ἑλληνισμοῦ πραγματεία τοῦ Κ. Ζαμπέλλου, αἱ φιλοσοφικαὶ μελέται τοῦ Κ. Βράτσα, ἡ Διαφώτισις τῆς Λοκρικῆς ἐπιγραφῆς τοῦ Κ. Οἰκονομίδου (ἥτις μετεφράσθη γερμανιστὶ καὶ λαὸν ἐπληρόη ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ ἀρχαιολόγου Ροσίου) καὶ ἡ παρούσα πραγματεία τοῦ Κ. Λούντζη, ἡ Ἑπτανήσος ἀνέλαβε, νομιζόμεν, τὴν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Πανελληνίου ἀνήκουσαν αὐτῇ ἐξοχὸν θέσιν.

Κεχωρισμένη μὲν πολιτικῶς ἀλλὰ συνδεδεμένη πνευματικῶς μετὰ τῆς ἐλευθέρως Ἑλλάδος, ἡ παρικλαῖς τῶν ἐπὶ νήσων ὁμάς, ἀποτελεῖ ἐν τῶν τριῶν τιμαλφεστῶν ἀδαμάντων τοῦ χριστιανικοῦ ἑλληνισμοῦ. Διατηρήσαντες ἀείποτε ἀσβεστον τῆς φιλοπατρίας τὸ πῦρ καὶ τῆς ὀρθοδοξίας τὸ ἱερὸν ζῶπυρον, βηματίζαντες, παρὰ πάντα τὰ προσκῆμματα, εἰς τὴν ὁδὸν τῆς διανοητικῆς, καὶ ἡθικῆς βελτιώσεως καὶ διευθετήσεως, οἱ Ἕλληνες τῆς Ἑπτανήσου, διὰ τῆς ἐπισήμου νομιμοποιήσεως τῆς πατριῶν γλώσσας παρεστέαξαν ἐαυτοῖς μέλλονταυτοχρόνως ἡμᾶς καὶ διὰ πονημάτων διαρκείσθαι τῶν πατέρων οἰωνούς. Τὸ μέλλον τοῦτο συνταυτιζόμενον μετὰ τῆς προσδοκώμενης τῶν ὀ-

μοφύλων ἐνότητος, ἦν ἅπαντες εὐελπιστοῦμεν καὶ εἰς ἡν ἅπαντες ἀκραδάντως πεποιθήμεν, ὀφείλει νὰ προπρασκευασθῇ διὰ τοῦ πνευματικοῦ κατατισμοῦ, τῆς κοινωνικῆς ἀναπτύξεως καὶ τῆς ἀμοιβαίας ἐμπιστοσύνης. Τότε δὴ τὸ μέγα τοῦτο καὶ ἀναμνήριστον μέλλον, ὡς εἶπεν ὁ Γλάδστων ἐν τῇ Ἀγγλικῇ Βουλῇ, ἐπελευθερεῖ δι' αὐτῆς τῆς φυσικῆς φορᾶς τῶν πραγμάτων, ἧς οὐδ' αὐτὴ ἡ ἰσχυροτάτη τῆς πολιτικῆς ἀνάγκη θέλει δυνηθῇ νὰ κατισχύσῃ.

Α. ΘΕΡΜΙΑΝΟΣ Ζακύνθιος.

—οοο—

Ἀξιοσημείωτος τῶντι εἶναι ἡ διανοητικὴ ἐνέργεια ἥτις ἀναπτύσσεται ὁμηγερέας παρὰ τοῖς Ἕλλησιν. Ἀπὸ τοῦ τελευταίου ἔτους μέχρι τῆς σήμερον, ἐντὸς 18 ἢ 20 μηνῶν, πλὴν τῶν λεζικῶν καὶ τῶν ἄλλων διδακτικῶν βιβλίων, οὐχὶ ἀνατυπωθέντων ἀλλὰ συγγραφέντων καὶ ἐκδοθέντων κατὰ πρῶτον, πλὴν τῶν ποιητικῶν καὶ ἄλλων τερπνῶν πονημάτων, οὐκ ὀλίγα συγγράμματα ἀληθῶς σπουδαῖα ἐπλοῦσαν τὴν Ἑλληνικὴν φιλολογίαν. Αἱ περὶ χριστιανικῆς φιλολογικῆς μελέται τῶν Κ. Βράτσα καὶ Λαυρομμάτου, τὸ ἀστυκὸν δίκαιον ὡς καὶ τὸ ἐνοχικὸν δίκαιον τοῦ Κ. Π. Παπαρρηγοπούλου, ἡ ἱστορικὴ τῆς Ἑλλάδος τοῦ Κ. Τρικούπη, τὸ περὶ ἀνατροπῆς τῆς παιδείας τοῦ Κ. Στρούμπου, τὸ ἀρχαιολογικὸν λεξικὸν τοῦ Κ. Παντάζη, τὰ Κυπριακά τοῦ Κ. Σκαελλαρίου, τὸ περὶ διδασκαλίας τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης τοῦ Κ. Ξανθοπούλου, τὸ περὶ χρυσῶν νομισμάτων τοῦ Κ. Π. Λάμπρου, τὸ περὶ δημοσίας διδασκαλίας τοῦ Κ. Ἰωαννίδου, τὰ Ἑλληνικά τοῦ Κ. Α. Ρ. Ραγκαβῆ, ἡ Ἑλληνικὴ ἀρχαιολογία τοῦ Κ. Ρουσοπούλου, ἡ πολιτικὴ δίκαιον τοῦ Κ. Κ. Οἰκονομίδου, ἡ φαρμακολογία τοῦ Κ. Κωστή, αἱ Ἑλληνικαὶ ἀρχαιότητες τοῦ Κ. Α. Ραγκαβῆ, τὸ περὶ τῆς πολιτικῆς καταστάσεως τῆς Ἑπτανήσου τοῦ Κ. Ε. Λούντζη, καὶ ἄλλα, ὧν τὰ ὀνόματα διαφεύγουσι τὴν μνήμην ἡμῶν, εἰσι προϊόντα ἐνὸς καὶ ἡμῶν ἔτους.

Εἰς ταῦτα προστίθενται μετὰ μικρὸν καὶ τὰ τρία ἀἷμα πολλοῦ λόγου συγγράμματα ὧν τὴν ἐκδοσὴν ἀναγγέλλει διὰ τῆς κατωτέρω εἰδοποιήσεως ὁ Κ. Α. Πολυζωίδης. Εἶναι ἀνάγκη νὰ συστήσωμεν αὐτά· καὶ δὲν ἀρκούσι πρὸς τοῦτο μόνον αἱ ἐπιγραφαὶ τῶν συγγραμμάτων καὶ τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως αὐτοῦ. Τοῦ Κ. Πολυζωίδου τὴν φιλολογικὴν ἱκανότητα καὶ τὴν φιλοπατρίαν ἐγνωρίσαμεν ἀπ' αὐτῶν τῶν πρώτων ἐτῶν τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ὅτε διάγων βίον πολιτικὸν καὶ ἀναβρίπτων τὸν ἐνθουσιασμόν ἡμῶν διὰ φλογερῶν προκηρύξεων, καθωδῆγει ταυτοχρόνως ἡμᾶς καὶ διὰ πονημάτων διαρκείσθαι τῶν πατέρων οἰωνούς. Τὸ μέλλον τοῦτο στερῶν εἰς τὴν γνῶσιν τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ πολιτικοῦ ἡμῶν καθήκοντος.

Ἵπὲρ τοιούτου λοιπὸν συγγραφῆς ἐξαιτούμεθα τὴν πρόθυμον συνδρομὴν τῶν φιλομουσίων ὁμογενῶν. Μικρὸν ἔτι καὶ τὰ εὐάριθμα λείψανα τοῦ μεγάλου Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος θέλουσιν ἐγκαταλείψει τὴν γῆν ἢν ἐξύμωσαν μετὰ αἱμάτων καὶ ἰδρώτων. Δειχθῶμεν εὐγνώμονες πρὸς αὐτὰ ἐνισχύοντες τοὺς μόχθους οὓς καὶ νῦν καταβάλλουσιν ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ἢν αὐτὰ ἀνοικοδομήσαντες παρέδωκαν πρὸς τοὺς νεοτέρους.

Ἰδοὺ ἡ ἀγγελία.

A.

ΣΥΝΟΨΙΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

τῶν ἀρχαίων, μέσων καὶ νεωτέρων χρόνων, περιεκτικὴ καὶ τῶν τῆς ἐκάστοτε γεωγραφικῆς καταστάσεως κυριωτέρων γνώσεων. εἰς τόμους 3.

B.

ΤΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ,

συγκριτικῶς, ὡς ἐπιτοπολὺ, καὶ ἐν συναφείᾳ μετὰ τῆς ἱστορίας τῶν ἐθνῶν ἐκτεθειμένα, εἰς τόμους 2.

Γ.

ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ,

ἥτοι ὁ βίος τῆς Ἑλλάδος κατὰ πάσας τὰς σχέσεις αὐτοῦ ἐξεταζόμενος, ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων μέχρι τῆς Ῥωμαιοκρατίας, προστεθειμένης, ἐν ἐπιμέτρῳ, καὶ τινος συνοπτικῆς ἐκθέσεως τῶν ἀπὸ τῆς τελευταίας ἐποχῆς μεταβολῶν καὶ παθημάτων τῆς Ἑλλάδος ἕως τῆς πολιτικῆς αὐτῆς παλιγγενεσίας, εἰς τόμους 2.

Τῶν προσημειωμένων τριῶν ποτημάτων, καρποῦ δεκαπενταετοῦς σχεδὸν ἀσφαλούς, προκταγγέλλων τὴν διὰ τοῦ τύπου ἐκδοσιν, ἐπι-καλοῦμαι καὶ ἀπεκδέχομαι τὴν πρὸς τοῦτο συνδρομὴν τῶν λογίων καὶ πρὸ πάντων τῶν ἐμπόρων ὁμογενῶν, εἰς ὅσους ἡ ὥς ἐνεστι ταχυτέρα μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς φύλης διάδοσις βλαύου παιδείας καὶ ἢ μετ' αὐτῆς ἀναποσπάτως συνδεδεμένη ἐθνικὴ εὐχέλεια εἶναι τὸ προσφιλὲς καὶ ἐπικρατεῦν μέλημα.

Αἱ ἱστορικαὶ ἐπιστήμαι, περὶ τὴν γνῶσιν τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, ἀπὸ πάσας αὐτοῦ τὰς ἐπὶ φύσεως καὶ σχέσεως, ἀρχολογούμεναι καὶ διὰ τῶν πορισμάτων μυριετοῦς πύρας ἀγνοῦσι ἀείποτε πρὸς τὰ κρί-τω, μάλιστα δὲ πρὸς τὴν ἀγάπην τῆς Πατρίδος καὶ τῆς Ἑλευθερίας, πηγὴν τῶν πλείστων ἀρετῶν αἵτινες κοσμοῦσι τὸν πολίτην καὶ κρατοῦσιν τὴν πολιτείαν, δύνανται βεβαίως ὑπὲρ πολλὰς ἄλλας καὶ συντελέσαι εἰς τὴν ἡμέτερον κοῖτον σκοπὸν, τὴν Ἑθνικὴν ἢ ἀ-λυσὶν Ἑλληνικὴν ἐκπαίδευσιν. Ἰδοὺ δὲ ὁ λόγος, διὰ τὴν ἐποικίαν, προδίδμενος νῦν συνιστῶν τὸ ἐπ' ἐμοὶ εἰς αὐτὸν τοῦτον, ἀφοῦ ἄλ-λοτε ὡς ἱπποκράτης τῆς παιδείας εὐτόχην καὶ προκαλέσει τὰ ἐγκαι-νια τοῦ νῦν ἐθνικοῦ ἡμῶν σεμνώματος, τοῦ Πανεπιστημίου, οὗ τινος καὶ εὐφραίνεται ἀκτίνης καὶ ἐγγὺς καὶ πόρῳ δαμάσκειται, κατὰ προτίμησιν ἐδαπάνησα τὸν ἀπὸ τῆς δημοσίας ὑποτροφίας μου

πληροῦντα χρόνον εἰς τὴν ἐκπόνησιν τοιούτων συγγραμμάτων, εἰς τὰ ἀναγγελλόμενα.

Ἐξ αὐτῶν τὸ πρῶτον (πρωτεύοντος Γερμανικόν) περιλαμβάνει συντόμους καὶ μεθοδικώτατα τὴν καθόλου ἱστορίαν καὶ τοῦτον μὲν, ἐπεὶ αἱ εἰς τὴν ἐκδοσὶν αὐτοῦ ἐκδοθέντες καὶ εἰς πολλὰς τῆς σφῆς Εὐρώπης γλώσσας (Ἀγγλικὴν, Ὁλλανδικὴν καὶ Σουη-δικὴν) μετενεχθέντες, εἶμαι ἀπλῶς ἄλλ' ἐλευθέρος μεταφραστής. τὰ δὲ ἄλλα δύο εἰσὶν ἰδία φιλοπονήματα, ἀπὸ ἀρχαίων πηγῶν καὶ ἀπὸ τῶν δοκιμωτέρων νέων βιβλιασμάτων ἀντληθέντα. Κατὰ τὸ-τον δὲ διαφέρουσιν ἡ καὶ προέχουσι τῶν μέχρι τοῦδε παρ' ἡμῶν ἐκ-νέντων τοιούτου εἶδους συγγραμμάτων, αὐτὰ αὐτῶν ἡ πρὸς ἐκτετα-μένην ἀντιπαροβολὴν θέλει τὸ δείξει ὅσον οὕτως νῦν δὲ ἀρεοῦμαι νῦν εἰπω μόνον, ὅτι εἰρησθῆναι ἐπ' αὐτῶν μετὰ ζήλου καὶ οὐδὲν ἡμέλει, ὅσον αἱ δυνάμεις μου μοι τὸ ἐπέτρεπον, ἵνα τὰ καταστήσω ἀληθῶς ἐλληνιστὰ καὶ ὠφέλιμα εἰς τὴν πρὸς τὰ καλὰ ἔργων νεολαίαν ἡ-μῶν, καὶ ἐν γένει εἰς ὅλον τὸ ἔθνος, τοῦ ὁποίου ἡ ἐπὶ τὰ κρίττω προσδοκία εἶναι δὲ ἐπὶ τὸ αὐτὸν τῆς ἐπιθυμίας.

Ἡ τύποις ἀρχεῖται κατὰ εἰρὴν ἅμα συμπληρωθῆ, ἐν τῶν συν-δρομῶν, τὸ εἰς ἐπάρκεισιν τῆς δαπάνης ἀναγκαῖον χρηματικὸν ποσόν, καὶ ἐν, ὡς ἐπὶ τῷ, ἀποδῆ τοῦτο ἀνώτερον τοῦ ἀπολύτως ἀπαι-τούμενου, τότε τὸ τίμημα ἐκάστου τόμου θέλει προσδιορισθῆ με-τρίωτατον, τοῦτέστι ἀνὰ 20 μόνον λεπτὰ ἢ καὶ ὀλίγωτερον δι' ἕκα-στον τυπογραφικὸν φύλλον.

Αἱ συνδρομαὶ γίνονται ἐνταῦθα παρὰ τῷ ἐκδοτῇ καὶ τῇ τυπο-γραφίᾳ ἐν πόλει τῇ Ἑλλάδι παρὰ τοῖς Γυμνασίοις καὶ Σχο-λαρχείοις, καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ παρὰ τοῖς Ἑλληνικοῖς Προξένοις.

Ἐγράφη ἐν Ἀθήναις τὴν 13 Σεπτεμβρίου 1880.

A. ΠΟΥΛΤΖΙΑΝΣ.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

~

Περὶ τῆς στέψεως τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσ-τίας Ἀλεξάνδρου θέλωμεν γράψαι ἐν ἐκτάσει· ἐπὶ τοῦ παρόντος λέγομεν ὅτι ἐπὶ τῶν 240 τραπέζων αἵτινες παρεσκευάσθησαν ἐν Μόσχᾳ χάριν τοῦ λαοῦ εὐρίσκοντο τὰ ἑξῆς ἐδέσματα 440 πρόβατα ὀπτά, 480 πλακοῦντες, 28,800 λίτραι βοφῆματος, 480 πινακίδια πηγῆς, 7,200 ὀρνίθες 1,000 μελεαγρί-δες, 1,000 νῆσσαι, 24,000 ἄρτοι λευκοί, 9,600 ἄρτοι μέλανες, 9,600 χοιρομήρια, 46,000 γεώ-μηλα, 46,000 ἄπια, 46,000 δαμάσκηνα, 4,000 κάδοι ζύθου, 4,000 κάδοι ἄλλου τινὸς ποτοῦ, 2,800 κάδοι εἰνίου λευκοῦ καὶ ἐρυθροῦ. Ἐφ' ἐκά-στης δὲ τραπέζης ἔκειτο ἀκέραιον πρόβατον ὀπτόν, κεχρυσωμένα ἔχων τὰ κέρα καὶ ἐπαργυρωμένην τὴν ρίνα. Αἱ ὀπώραι δὲ ἦσαν ἀπληρομένηται ἐπὶ δένδρων.